

1	Garanti	5	7	Å bo i bobil	37
2	Innledning	7	7.1	Dører	37
2.1	Generelt	8	7.1.1	Myggnetting til skyvedøren, uttrekkbart	37
2.2	Tekniske data	8	7.1.2	Bakdører	38
2.3	Miljøvernanvisninger	8	7.2	Utvendige luker	38
3	Sikkerhet	11	7.3	Lufting	39
3.1	Brannvern	11	7.4	Vinduer	39
3.1.1	Hvordan unngå brannfare	11	7.4.1	Vindu med åpning utover	40
3.1.2	Brannslukking	11	7.4.2	Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi	41
3.1.3	Ved brann	11	7.4.3	Blendingsgardin i førerhuset	42
3.2	Generelt	12	7.5	Takluker	42
3.3	Trafikksikkerhet	12	7.5.1	Takluke med smekklås	43
3.4	Kobling av tilhenger	13	7.5.2	Heki-takluke	44
3.5	Gassanlegg	14	7.6	Bord	45
3.5.1	Generelle råd	14	7.6.1	Anhengsbord med delbar støtteben	45
3.5.2	Gassflaske	15	7.7	PVC-gulvbelegg	46
3.6	Elektrisk anlegg	16	7.8	Lamper	46
3.7	Vannanlegg	16	7.8.1	Lysanlegg med USB-stikkontakt	46
4	Før kjøring	17	7.8.2	Lampe i det bakre området	48
4.1	Første igangsetting	17	7.9	TV-anlegg	48
4.2	Last	17	7.10	Senger	49
4.2.1	Begrep	18	7.10.1	Tverrseng bak	49
4.2.2	Beregning av last	20	7.10.2	Bakre langsgående seng	50
4.2.3	Last kjøretøyet riktig	21	7.10.3	Køyeseng bak	52
4.3	Kobling av tilhenger	22	7.11	Ominnrede sittegruppe til seng	53
4.4	Stigtrinn	23	7.12	Telttak	54
4.5	Flyttbar skillevegg	24	8	Gassanlegg	59
4.6	Flatskjerm	25	8.1	Generelle råd	59
4.7	Gassregulator	25	8.2	Gasflasker	60
4.8	Kjettinger	26	8.3	Gasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS	61
4.9	Trafikksikkerhet	26	8.4	Å bytte gassflaske	65
5	Under kjøring	29	8.5	Gassavstengeventiler	66
5.1	Kjøre med bobilen	29	9	Elektrisk anlegg	67
5.2	Kjørehastighet	29	9.1	Generelle sikkerhetsanvisninger	67
5.3	Bremser	30	9.2	Begrep	67
5.4	Sikkerhetsbelter	30	9.3	12 V-spenning	68
5.4.1	Generelt	30	9.3.1	Boenhets-batteri Type AGM	69
5.4.2	Riktig feste av sikkerhetsbeltet	31	9.3.2	Batterilading over 230 V-forsyning	70
5.5	Barnesikringssystemer	31	9.3.3	Batterilading via kjøretøymotor (dynamo)	70
5.6	Isofix-barnesikring	32	9.3.4	Lade startbatteriet	70
5.7	Førersete og passasjerseater	33	9.3.5	Lade-Booster for boenhets-batteri	71
5.8	Nakkestøtter	33	9.4	Strømsentral (EBL 31)	72
5.9	Sitteplassforordning	33	9.4.1	Batteri-skillebryter	73
5.10	Fylle diesel	33	9.4.2	Batteri-valgbryter	74
6	Oppstilling av bobilen	35	9.4.3	Batteriovervåking	74
6.1	Håndbremse	35	9.4.4	Batterilading	74
6.2	Stigtrinn	35	9.4.5	Kabeltilordningen "SAT-klargjøring"	75
6.3	Oppkjøringsklosser	35	9.5	Panel (LT 100)	75
6.4	230 V-tilkobling	35	9.5.1	Hovedbryter 12 V	75
6.5	Kjøleskap	35			

9.5.2	LED-skala for batterispenning	76	12.2	Innvendig stell	108
9.5.3	LED-skala for tanknivå	77	12.2.1	Kjøleskap	109
9.6	230 V-spenning	78	12.3	Overflater i rustfritt stål	110
9.6.1	230 V-tilkobling (CEE-stikkontakt)	78	12.4	Vannanlegg	110
9.6.2	Kople til 230 V-forsyning	78	12.4.1	Rengjør vanntanken	110
9.7	Sikringer	80	12.4.2	Rengjøre vannledninger	111
9.7.1	Sikringer 12 V	80	12.4.3	Desinfisere vannanlegget	112
9.7.2	Sikring 230 V	82	12.4.4	Rengjør spillvannstanken	112
10	Innebygde apparater	83	12.5	Vintervedlikehold	112
10.1	Generelt	83	12.5.1	Forberedelser	112
10.2	Varmeanlegg/Varmtvannsberedning	84	12.5.2	Vinterdrift	113
10.2.1	Riktig oppvarming	85	12.5.3	Etter vintersesongen	113
10.2.2	Varmeanlegg og varmtvannsberedning (Truma Combi)	85	12.6	Lagring	113
10.2.3	Varmeanlegg og varmtvannsberedning (Truma Combi D)	88	12.6.1	Midlertidig lagring	113
10.2.4	Kupévarmer (Webasto)	88	12.6.2	Lagring om vinteren	115
10.2.5	Varmtvannsbereder (Whale)	89	12.6.3	Igangsetting av kjøretøyet etter midlertidig lagring eller etter overvintring	116
10.2.6	Veggpipe	90	13	Vedlikehold	117
10.3	Gasskomfyr	91	13.1	Lovlige kontroller	117
10.4	Kjøleskap	92	13.2	Inspeksjonsarbeider	117
10.4.1	Kompressor-kjøleskap	92	13.3	Vedlikeholdsarbeid	117
10.4.2	Kjøleskapdør-lås	94	13.4	Telttak	118
11	Sanitæranlegg	95	13.5	Varmtvannsbereder (Whale)	118
11.1	Vannforsyning, generelt	95	13.6	Utskiftning av lyspærer, utvendig	118
11.2	Vanntank	96	13.7	Utskiftning av lyspærer, utvendig	120
11.2.1	Drikkevann-påfyllingsstuss med deksel	96	13.8	Reservedeler	120
11.2.2	Påfylling av vannanlegget	97	13.9	Typeskilt	121
11.2.3	Etterfyll med vann	98	13.10	Varsel- og henvisningsklistremerker ..	121
11.2.4	Redusere vannmengden for kjøring	98	13.11	Forhandler	121
11.2.5	Tappe av vann	99	14	Hjul og dekk	123
11.2.6	Tømme vannanlegg	99	14.1	Generelt	123
11.3	Spillvannstank	100	14.2	Dekkutvalg	124
11.4	Isolert og oppvarmet spillvannstank ...	101	14.3	Betegnelser på dekket	125
11.5	Toalettrom	101	14.4	Håndtering av dekkene	125
11.6	Toalett	102	14.5	Tiltrekningsmoment	125
11.6.1	Svingbart toalett	103	14.6	Dekktrykk	126
11.6.2	Tømme kloakktanken	103	15	Feillokalisering	129
11.6.3	Vinterdrift	104	15.1	Bremseanlegg	129
11.6.4	Midlertidig lagring	104	15.2	Elektrisk anlegg	129
12	Stell	105	15.3	Gassanlegg	132
12.1	Utvendig stell	105	15.4	Kokeplass	132
12.1.1	Generelt	105	15.5	Varmeanlegg/varmtvannsbereder	133
12.1.2	Vaske med høytrykksspyler	105	15.5.1	Kupévarmer (Webasto)	134
12.1.3	Vaske kjøretøyet	106	15.6	Kjøleskap	135
12.1.4	Vindusruter av akrylglass	106	15.6.1	Generelt	135
12.1.5	Undergulv	107	15.7	Vannforsyning	136
12.1.6	Rengjøre stigtrinn	107	15.8	Karosseri	137
12.1.7	Rengjøre telttaket	108	16	Dimensjoner og tillatt antall personer	139

17	Verdifulle tips	141
17.1	Trafikkbestemmelser i utlandet	141
17.2	Hjelp på Europas veier	141
17.3	Gassforsyning i de europeiske landene	141
17.4	Veiavgiftsbestemmelsene i de europeiske landene	142
17.5	Tips for sikker overnatting når man er underveis	142
17.6	Tips for vintercampere	143
17.7	Reisesjekkliste	144

Garantibevis

Kjøretøyinformasjon
Modell:
Bilprodusent/motortype:
Serienummer:
Overtakelsesdato:
Registreringsdato:
Kjøpt av firma:
Garantiens utløp:
Nøkkelnummer:
Chassisnummer:
Kundeadresse:
Etternavn, fornavn:
Gate, husnummer:
Postnummer, sted:
Forhandlers underskrift og stempel

Med forbehold om endringer av konstruksjon, utstyr og innholdet av leveringen. Det er også angitt spesialutstyr som ikke er en del av standard levering. Beskrivelsene og illustrasjonene i denne brosjyren kan ikke tilordnes en bestemt versjon. Kun den til enhver tid gyldige utstyrslisten gjelder for alle detaljer.

Ansvarsfraskrivelse

All teknisk informasjon, data og merknader for bruk, drift og vedlikehold i denne bruksanvisningen, tilsvarer den nyeste informasjonen ved tidspunktet for trykking.

Ingen juridiske krav kan avledes fra informasjonen, bildene og beskrivelsene som brukes i denne bruksanvisningen.

Capron GmbH overtar intet ansvar for skader som oppstår på grunn av:

- Manglende overholdelse av denne bruksanvisningen
- Ikke-forskriftmessig bruk
- Ikke-forskriftsmessige reparasjoner
- Tekniske endringer på det eksisterende anlegget
- Montering av ikke-tillatte reservedeler

Vennligst les bruksanvisningen før første start!

Bruksanvisningen skal alltid ligge i kjøretøyet. Sørg for at alle brukere gjøres kjent med sikkerhetsbestemmelsene.

- Fare for personskader dersom dette tegnet ignoreres.

- Fare for skader på eller i kjøretøyet dersom dette tegnet ignoreres.

- Dette tegnet viser til anbefalinger eller spesielle forhold.

- Dette tegnet viser til miljøvennlig opptreden.

En mappe med følgende bildokumenter følger med bobilen din:

- Bruks- og monteringsanvisninger for forskjellige innbyggingsapparater
- Komplette dokumentasjon fra chassis-produsenten
- Kontrollbekreftelse for gassanlegg etter tyske bestemmelser

Denne bruksanvisningen inneholder avsnitt hvor modellavhengig utstyr eller spesialutstyr er beskrevet. Disse avsnittene er ikke spesielt merket. Det kan hende at ditt kjøretøy ikke er utstyrt med dette spesialutstyret. Utstyret i kjøretøyet kan derfor avvike fra enkelte bilder og beskrivelser.

På den annen side kan ditt kjøretøy være utstyrt med mer spesialutstyr, som ikke er beskrevet i denne bruksanvisningen.

Spesialutstyret beskrives når du trenger en forklaring.

Se de separat vedlagte bruksanvisningene.

- Angivelsene "høyre", "venstre", "foran", "bak" refererer alltid til kjøretøyet sett i kjøreretningen.
- Alle mål- og vektangivelser er "circa"-verdier.

Oppstår det skader på kjøretøyet som følge av at anvisningene i denne bruksanvisningen ikke overholdes, bortfaller garantiansvaret.

Våre kjøretøyer utvikles stadig videre. Vi ber om forståelse for at vi tar forbehold om endringer vedr. form, utstyr og teknikk. Av denne grunn kan det ikke stilles krav overfor produsenten på bakgrunn av bruksanvisningen. Bruksanvisningen beskriver det utstyr som var kjent og i bruk på trykkingstidspunktet.

Opptrykk, oversettelse og kopiering er ikke tillatt uten skriftlig tillatelse fra produsenten.

2.1 Generelt

Kjøretøyet er konstruert på grunnlag av nyeste tekniske standard og anerkjente sikkerhetstekniske regler. Likevel kan personer eller kjøretøyet bli skadet hvis sikkerhetsanvisningene i denne bruksanvisningen ikke overholdes.

Før første igangsetting, sørg for at kjøretøyet er utrustet med lovlig påkrevet utstyr (f.eks. førstehjelpsskrin, refleksvest, varseltrekant osv.). Ved utenlandsreiser må de gjeldende regler for utrustningen overholdes.

Kjøretøyet må kun brukes i teknisk feilfri tilstand. Følg bruksanvisningen.

Feil som kan redusere passasjerenes og kjøretøyets sikkerhet, må straks repareres av fagfolk. For å unngå ytterligere skader må brukeren overhold sin plikt til å redusere skadeomfanget når det foreligger feil.

Bremse- og gassanlegget til kjøretøyet må kun kontrolleres og repareres av et autorisert fagverksted.

Forandringer på karosseriet må kun utføres med tillatelse fra produsenten.

Kjøretøyet er bare beregnet til transport av personer. Det kan kun tas med bagasje og tilbehør inntil teknisk tillatt totalvekt.

Overhold de foreskrevne kontroll- og inspeksjonsfrister som produsenten har fastsatt.

2.2 Tekniske data

- ▷ Opplysningene i kjøretøyspapirene vedr. tekniske data er bindende.
- ▷ Ved montering av tilleggsutstyr eller spesialutstyr kan kjøretøyets mål og egenvekt forandres. Avvik innenfor rammen av fabrikkstoleransene (+/- 5 %) er mulig og tillatt.

Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen fra produsenten av basis-kjøretøyet. De tekniske data er ikke tatt med i bruksanvisningen.

Teknisk informasjon finner du i dokumentasjonen fra produsenten, men autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

2.3 Miljøvernansvisninger

- ▷ Vis hensyn til naturen.
- ▷ Prinsipielt gjelder følgende: Spillvann og avfall må ikke etterlates i renne-steiner eller i naturen.
- ▷ Samle spillvann om bord kun i spillvannstanken eller i nødstilfeller i egne beholdere som er beregnet til dette.
- ▷ Spillvannstank og toalett-kassett eller kloakktank må kun tømmes på deponier, campingplasser eller oppstillingsplasser. Følg lokale og kommunale anvisninger eller informer deg om videre deponeringsstasjoner.
- ▷ Tøm spillvannstanken så ofte som mulig, selv om spillvannstanken ikke er helt full (hygiene).
- ▷ Når det er mulig bør man spyle spillvannstanken og evt. avløpsledningen med rent vann ved hver tømming.
- ▷ Pass på at toalett-kassett eller kloakktanken aldri blir for full. Tøm toalett-kassett eller kloakktanken senest når fyllnivåmåleren lyser.

- ▷ Også på tur bør man kildesortere; glass, hermetikk, plastikk og våt søppel. Forhør deg om deponeringsmulighetene der du befinner deg. Tøm ikke søppelet ditt i søppelkassene på parkeringsplasser.
- ▷ Ikke la motoren gå unødig på tomgang. En kald motor frigjør miljøskadelige stoffer når den går på tomgang. Motorens driftstemperatur oppnås raskest under kjøring.
- ▷ Bruk små doser av miljøvennlige og biologisk nedbrytbare kjemikalier til toalettet.
- ▷ Under lengre opphold i byer og kommuner bør du oppsøke de spesielle parkeringsplassene for bobiler. Lokale myndigheter gir informasjon om parkeringsmuligheter.
- ▷ Sørg for at oppstillingsplassen er ren når du forlater den.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du viktige sikkerhetsanvisninger. Sikkerhetsanvisningene beskytter personer og eiendeler.

3.1 Brannvern

3.1.1 Hvordan unngå brannfare

- ▶ Etterlat aldri barn alene i kjøretøyet.
- ▶ Hold brennbare materialer borte fra varme- og kokeapparater.
- ▶ Bruk aldri bærbare varme- eller kokeapparater.
- ▶ Kun autoriserte fagfolk skal endre det elektriske anlegget, gassanlegget eller innbyggingsapparatene.

3.1.2 Brannslukking

- ▶ Ha alltid med et tørrpulver-brannslukkingsapparat i kjøretøyet. Brannslukkingsapparatet må være godkjent, kontrollert og lett tilgjengelig.
- ▶ Brannslukkingsapparatet er ikke inkludert i leveringen av kjøretøyet.
- ▶ Sørg for at autoriserte fagfolk kontrollerer brannslukkingsapparatet regelmessig. Sjekk kontrolldato.
- ▶ Oppbevar alltid et brannteppe i nærheten av kokeplassen.

3.1.3 Ved brann

- ▶ Evakuer alle passasjerer.
- ▶ Slå av strømmen og koble kjøretøyet fra strømmettet.
- ▶ Steng gassflaskens hovedventil.
- ▶ Slå alarm og varsle brannvesenet.
- ▶ Slukk ilden, dersom dette er mulig uten fare.

- ▷ Gjør deg kjent med hvor nødutgangene befinner seg og hvordan de betjenes.
- ▷ Hold rømningsveiene frie.
- ▷ Les bruksanvisningen for brannslukkingsapparatet.

Alle dører og vinduer som oppfyller følgende kriterer, kan brukes som nødutganger:

- Åpning ut eller forskyvning i horisontal retning
- Åpningsvinkel på minst 70°
- Diameter på åpning minst 450 mm
- Avstand fra kjøretøyets gulv maks. 950 mm

3.2 Generelt

- ▶ Oksygenet i luften inne i kjøretøyet forbrukes av passasjerenes pusting og ved bruk av gassdrevne innebygde apparater. Derfor må den brukte luften stadig skiftes ut. Derfor er det montert inn luftesystemer i kjøretøyet (f.eks. takluker med automatisk luftesystem). Luftesystemet må ikke blokkeres eller dekkes til, f.eks. med en vintermatte, verken fra innsiden eller utsiden. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv. Det er fare for kvelning på grunn av høynet CO₂-konsentrasjon.
- ▶ Ta hensyn til dørenes høyde.

- ▷ For de innebygde apparatene (varmeanlegg, kokeplass, kjøleskap osv.) og for basiskjøretøyet (motor, bremses osv.) gjelder de respektive driftsinstruksjoner/bruksanvisninger. Disse må følges.
- ▷ Montering av tilbehør eller spesialutstyr kan forandre kjøretøyets dimensjoner, vekt og kjøreforhold. Deler må i enkelte tilfeller føres inn i vognkortet.
- ▷ Bruk kun felger og dekk som er tilpasset kjøretøyet. Se vognkortet for informasjon om tillatte dimensjoner på felger og dekk, eller spør hos autoriserte forhandlere og servicestasjoner.
- ▷ Dra alltid håndbremsen på ved parkering av kjøretøyet.

- ▷ Steng alle dører, utvendige luker og vinduer når kjøretøyet forlates.
- ▷ Rettslig påkrevet utrustning (f.eks. førstehjelpsskrin, refleksvest, varsel trekant, osv.) må alltid være med. Ved utenlandsreiser gjelder de tilsvarende reglene i oppholdslandet.
- ▷ Kjøretøyet skal bare brukes i veitrafikk når føreren av kjøretøyet har gyldig førerkort for kjøretøyklassen.
- ▷ Ved salg av kjøretøyet må ny eier få den komplette bruksanvisningen for kjøretøyet og de innebygde apparatene.

3.3 Trafikksikkerhet

- ▶ Før start må det kontrolleres at signal- og lysanlegg, styring og bremsesystem fungerer.
- ▶ Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må bremse- og gassanlegg kontrolleres på fagverksted.
- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres. Under kjøring skal de dreibare setene være låst i kjøreretningen.
- ▶ Før avreise må alle bevegelige deler og alle løse gjenstander lagres trygt.
- ▶ Før avreise skal flatskjermen lagres trygt.
- ▶ Under kjøring må passasjerene kun sitte på de foreskrevne sitteplassene (se kapittel 5). Se vognkortet for tillatt antall sitteplasser.
- ▶ Det er påbudt å bruke sikkerhetsbelte.

- ▶ Før avreise må man feste sikkerhetsbeltene og man må ha dem festet under hele kjøreturen.
- ▶ Barn skal være sikret med sikkerhetsinnretningene for barn som er foreskrevet for den respektive kroppsstørrelsen og vekten.
- ▶ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Når den fremre kollisjonsputen på passasjeretet foran er aktivert, kan bare forovervendte barnesikringssystemer, brukes på passasjeretet foran.
- ▶ Basiskjøretøyet er et nyttekjøretøy (liten lastebil). Kjøremåten må tilpasses dette.
- ▶ I underkjøringer, tunneler eller liknende vær oppmerksom på totalhøyden til kjøretøyet (inkludert taklast).
- ▶ Fjern snø og is fra taket før start.
- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 14.6).
- ▶ Ikke bruk varmeanlegget på bensinstasjoner. Eksplosjonsfare!
- ▶ Ikke bruk varmeanlegget i lukkede rom. Kvelningsfare!

- ▷ Fordel lasten jevnt i kjøretøyet før avreise (se kapittel 4).
- ▷ Ved lasting av kjøretøyet og ved senere lasting av f.eks. bagasje eller proviant, skal det tas hensyn til teknisk tillatt totalvekt og tillatt akseltrykk (se vognkortet).
- ▷ Steng skap- og toalettromsdørene samt alle skuffer og klaffer før hver avreise. Fest kjøleskapsdør-sikringen.
- ▷ Før du starter kjøringen må du lukke vinduer og takluker.
- ▷ Steng og lås samtlige utvendige luker og klaffelåser før avreise.
- ▷ Om de er tilstede, fjern eksterne støtter før avreise.
- ▷ Under den første turen og etter hvert dekkskifte skal hjulskruene/hjulmutrene ettertrekkes etter 50 km. Senere skal de også kontrolleres regelmessig. Tiltrekningsmoment se kapittel 14.
- ▷ Dekkene må ikke være eldre enn 6 år, fordi materialet blir slitt med tiden (se kapittel 14).
- ▷ Bruk av kjettinger er en ekstra belastning for dekk, hjulopphengning og styringssystem. Når man bruker kjettinger må man kjøre sakte (maks. 50 km/t) og kun på veier som er helt dekket med snø. Ellers kan kjøretøyet skades.

3.4 Kobling av tilhenger

- ▶ Vær forsiktig ved til- og frakobling av tilhenger. Risiko for ulykker og personskader!
- ▶ Ved til- og frakobling av tilhenger må ingen personer oppholde seg mellom bobilen og tilhengeren.

3.5 Gassanlegg

3.5.1 Generelle råd

- ▶ Operatøren av gassanlegget er ansvarlig for å gjennomføre regelmessige kontroller, og for å overholde vedlikeholdsintervallene.
- ▶ Før avreise, når kjøretøyet forlates eller når gassapparatene ikke brukes, må alle gass-stengeventiler og hovedventilen på gassflasken stenges av.
- ▶ Under tanking på ferjer eller i garasje må alle gassdrevne apparater være slått av (varmeanlegg, kokeplass). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dersom et apparat drives med gass, skal det ikke være i drift i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Gassanlegget må vedlikeholdes, repareres eller endres kun av et autorisert fagverksted.
- ▶ Før igangsetting skal gassanlegget alltid kontrolleres på autorisert fagverksted, i samsvar med de nasjonale forskrifter. Dette gjelder også for kjøretøy som ikke er registrert. Ved endringer på gassanlegget må gassanlegget straks sjekkes på autorisert fagverksted.
- ▶ Gasstrykkregulatoren, gasslangene og avgassrørene må også kontrolleres. Gasstrykkregulatoren og gasslangene skal byttes ut i samsvar med tidsfristene som er fastlagt nasjonalt (senest etter 10 år). Kjøretøyets eier er ansvarlig for at dette tiltaket utføres.
- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingsspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- ▶ Kun tiltenkte apparater skal kobles til den innvendige tilkoblingsstussen. Ikke bruk apparatet utenfor kjøretøyet hvis det er koblet til en innvendig tilkoblingsstuss.
- ▶ Det er forbudt å lage mat under kjøring.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Gasskomfyren må ikke brukes som varmeapparat.
- ▶ Benyttes flere gassapparater, må hvert gasapparat ha en egen gass-avstengeventil. Når enkelte gassapparater ikke er i bruk, skal de respektive gasavstengeventilene stenges.
- ▶ Tennesikringene må lukkes innen ett minutt etter at gassflammen går ut. I denne forbindelse høres en klikking. Kontroller funksjonen fra tid til annen.
- ▶ De installerte gassapparatene er kun konstruert for drift med propan- eller butangass eller en blanding av disse gassene. Gasstrykkregulatoren og alle installerte gassapparater er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- ▶ Propangass beholder sin gassform til -42 °C, butangass derimot bare til 0 °C. Ved lavere temperaturer forsvinner gasstrykket. Butangass er derfor ikke egnet til vinterdrift.

- ▶ På grunn av sin funksjon og konstruksjon er gasskapet et rom som er åpent mot utsiden. Det automatiske luftesystemet som er montert som standard må aldri tildekkes eller blokkeres. Ellers kan ikke gass som strømmer ut bli ledet ut.
- ▶ Gasskapet må ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Sørg for at uvedkommende ikke har adgang til gasskapet. Lås tilgangen for å sørge for dette.
- ▶ Gassflaskens hovedventil må være lett tilgjengelig.
- ▶ Koble kun til gassdrevne apparater (f.eks. gassgrill) som er konstruert for et gasstrykk på 30 mbar.
- ▶ Eksosrøret må kobles tett og fast til varmeanlegget og pipen. Eksosrøret må ikke være skadet.
- ▶ Eksos må slippe uhindret ut i det fri og friskluft må komme uhindret inn. Derfor skal eksosavtrekk og innsugningsåpninger holdes rene og fri (for f.eks. snø og is). Det må ikke ligge snøskavler eller is på kjøretøyet.

3.5.2 Gassflaske

- ▶ Fulle eller tomme gassflasker utenfor kjøretøyet skal kun håndteres med lukket hovedventil og med beskyttelseshette på.
- ▶ Gassflasker skal kun oppbevares i gasskapet.
- ▶ Sett gassflaskene loddrett i gasskapet.
- ▶ Surr fast gassflaskene slik at de ikke kan dreies eller vippes.
- ▶ Koble gasslangen spenningsfritt til gassflasken.
- ▶ Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen.
- ▶ Lukk hovedventilen på gassflasken før gasstrykkregulatoren eller gasslangen fjernes fra gassflasken.
- ▶ Avhengig av kobling, skru av gasslangen for hånd eller med spesialnøkkel og skru tilbake på gassflasken. Skruforbindelsen på gassflasken er som regel venstregjenget. **Ikke** trekk for hardt til.
- ▶ Bruk kun spesielle gasstrykkregulatorer med sikkerhetsventil i bobilen. Andre gasstrykkregulatorer er ikke tillatt og tåler ikke så store belastninger.
- ▶ Ved temperaturer under 5 °C, brukes avisingsanlegg (Eis-Ex) for gasstrykkregulator.
- ▶ Bruk kun gassflasker på 11 kg eller 5 kg. (Gassflaskestørrelser kan variere fra land til land.) Campingflasker med innebygd tilbakeslagsventil (blå flasker med maks. 2,5 hhv. 3 kg) må kun brukes i unntakstilfeller hvis de har sikkerhetsventil.
- ▶ Bruk kortest mulige slanger for eksterne gassflasker (maks. 150 cm).
- ▶ Blokker aldri luftåpningene i bunnen under gassflaskene.

3.6 Elektrisk anlegg

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Før det utføres arbeid på det elektriske anlegget må alle apparater og lamper slås av, batteriet kobles fra og kjøretøyets strømforsyning fra strømmettet kobles fra.
- ▶ Bruk kun originalsikringer med angitte verdier.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Sikringer må aldri kortsluttes eller repareres.

3.7 Vannanlegg

- ▶ Vann som blir stående i vanntank og i vannledninger blir ubrukelig etter kort tid. Sørg derfor for at vannledningene og vanntanken rengjøres grundig hver gang før du tar i bruk kjøretøyet. Sørg for at vanntanken og vannledningene tømmes helt etter bruk av kjøretøyet.
- ▶ Hvis kjøretøyets vannanlegg er ute av bruk i mer enn en uke, må det desinfiseres før det tas i bruk igjen (se kapittel 12).

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskader på innbyggingsapparatene, frostskader på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du viktige opplysninger om hva du skal passe på og hva du må gjøre før start.

På slutten av kapitlet finner du en sjekkliste hvor de viktigste punktene er sammenfattet en gang til.

4.1 Første igangsetting

- Under den første turen og etter hvert dekkskifte skal hjulskruene/hjulmutrene ettertrekkes etter 50 km. Senere skal de også kontrolleres regelmessig. Tiltrekningsmoment se kapittel 14.

Et nøkkelsett med nøkler til basiskjøretøyet og til karosseriet leveres sammen med bobilen.

Sørg for å ha en reservenøkkel utenfor kjøretøyet. Noter samtlige nøkkelnummer. Ved tap kan våre autoriserte forhandlere og verksteder hjelpe deg videre.

4.2 Last

- Overbelastning av kjøretøyet og feil dekktrykk kan føre til at dekkene eksploderer. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 14.6).
- Vognkortet inneholder bare den teknisk tillatte totalvekten i kjøreklar tilstand, evt. vekten inkludert spesialutstyr fra fabrikk (faktisk vekt), men ikke kjøretøyets vekt med last (se avsnittet 4.2.1). For din egen sikkerhet anbefaler vi å veie det fullastede kjøretøyet (med alle gjenstander som skal tas med på reisen og med alle personer) på en offentlig vekt før turen starter.
- Tilpass hastigheten til lasten. For høy last øker bremsestrekningen.

- Teknisk tillatt totalvekt (tillatt totalvekt) som er angitt i vognkortet og det maksimale akseltrykket, må ikke overskrides under lasting av bagasje.
- Innebygd tilbehør og spesialutstyr reduserer muligheten for ytterligere belastning.
- Ikke belast sengene punktvis. Den maksimalt tillatt belastning for sengene viser til overflatebelastning.

Ved lasting må man påse at tyngdepunktet til lasten er direkte på kjøretøygulvet. Ellers kan kjøretøyets kjøreegenskaper forandres.

Maksimal tillatt belastning

Betegnelse	Belastning (kg)
Sykelstativ For 2 sykler	samlet 35 (18 per skinne)
Enkelt seng	100
Dobbelt seng (tverrseng bak)	200
Køyeseng (per seng)	100
Ved ombygging av en seng som dannes av en sittegruppe	70

4.2.1 Begrep

- ▷ Innen teknikken har begrepet "masse" i mellomtiden avløst begrepet "vekt". I generell språkbruk er det imidlertid mest vanlig å bruke begrepet "vekt". For at det skal være lettere å forstå, blir derfor i de følgende avsnittene begrepet "masse" kun brukt i faste formuleringer.

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er vekten som et kjøretøy aldri må overskride.

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er den **faktiske vekten og lasten**.

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er oppgitt av produsenten i vognkortet.

Faktisk vekt

Den faktiske vekten er vekten til bilen i kjøreklar tilstand pluss vekten til eventuelt spesialutstyr.

Vekt i kjøreklar tilstand

Vekten i kjøreklar tilstand er vekten til det kjøreklare standardkjøretøyet (uten spesialutstyr fra fabrikk).

Vekten i kjøreklar tilstand utgjøres av:

- Tomvekt (massen til det tomme kjøretøyet) med innmontert standardutstyr fra fabrikk (uten spesialutstyr fra fabrikk)
- Vekten til sjåføren
- Vekten til grunnutstyret

Tomvekten inkluderer påfylt smøremiddel som olje og kjølevæske, håndverktøy, reservehjulet hhv. dekkreparasjonssettet og en 90 % fylt drivstoff-tank.

Som vekt for sjåføren blir det alltid beregnet 75 kg, uavhengig av den virkelige vekten til sjåføren.

Grunnutstyret omfatter alt utstyr og væsker som er nødvendig for sikker og forskriftsmessig bruk av kjøretøyet. Vekten til grunnutstyret består av:

- Et fylt ferskvannsystem
- En fylt aluminiumsgassflaske
- Et fylt varmeanlegg
- Forsyningsledningene for 230 V-forsyningen

Spillvannstank og kloakktank er tom.

Vekten i kjøreklar tilstand og den faktiske vekten er oppgitt av produsenten i vognkortet.

Last

Lasten består av:

- Konvensjonell belastning
- Tilleggsutstyr
- Personlig utstyr

- ▷ Kjøretøyet last kan økes idet den faktiske vekten reduseres. Til dette er det eksempelvis tillatt å tømme væskebeholdere eller å ta ut gassflaskene.

Forklaringer til de enkelte bestanddelene i lasten finner du i den følgende teksten.

Konvensjonell belastning

Konvensjonell belastning er vekten som er beregnet for passasjerene og oppgitt av produsenten.

Konvensjonell belastning betyr: For hver sitteplass som produsenten har beregnet, blir det beregnet 75 kg, uavhengig av hvor mye passasjerene egentlig veier. Førersetet er allerede inkludert i vekten i kjøreklar tilstand og skal **ikke** regnes med.

Antall sitteplasser oppgis i vognkortet av produsenten.

Tilleggsutstyr

Til tilleggsutstyret hører tilbehør og spesialutstyr. Eksempler på tilleggsutstyr er:

- Tilhengerkobling
- Takreling
- Markise
- Sykkel- eller motorsykkelstativ
- Satellittanlegg

Vektangivelsene for forskjellig spesialutstyr fås hos produsenten.

Personlig utstyr

Personlig utstyr omfatter alle gjenstander som er tatt med i kjøretøyet og som ikke er inkludert i den konvensjonelle belastningen og tilleggsutstyret. Personlig utstyr er for eksempel:

- Matvarer
- Servise
- Klær
- Sengetøy
- Leker
- Bøker
- Toalettsaker
- Små elektriske apparater (f.eks. kaffetrakter)

Dessuten regnes følgende som personlig utstyr, uavhengig av hvor det er plassert:

- Dyr
- Sykler
- Sportsutstyr

For personlig utstyr må produsenten planlegge en minstevekt etter gjeldende bestemmelsepunkt i en minstevekt som kan regnes ut etter følgende formel:

Formel

Minstevekt M (kg) = $10 \times N + 10 \times L$

Forklaring

N = maks. antall personer inklusive fører iht. til produsentens opplysninger

L = Kjørtøyets totale lengde i meter

4.2.2 Beregning av last

- Beregning av lasten på fabrikken skjer på grunnlag av punktvekter. Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand må av sikkerhetsgrunner ikke under noen omstendighet overskrides.
- Vognkortet inneholder bare den teknisk tillatte totalvekten i kjørekklar tilstand, evt. vekten inkludert spesialutstyr fra fabrikk (faktisk vekt), men ikke kjøretøyets vekt med last (se avsnittet 4.2.1). For din egen sikkerhet anbefaler vi å veie det fullastede kjøretøyet (med alle gjenstander som skal tas med på reisen og med alle personer) på en offentlig vekt før turen starter.

Lasten (se avsnittet 4.2.1) er vektforskjellen mellom

- teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og
- faktisk vekt.

Eksempel på beregning av last

	Beregnet vekt i kg	Beregning
Teknisk tillatt totalvekt iht. vognkortet	3300	
Faktisk vekt inklusive grunnutstyr iht. vognkortet	- 2720	
Fremgår som tillatt last	580	
Konvensjonell belastning, f.eks. 3 personer à 75 kg	- 225	
Tilleggsutstyr	- 40	
Utgjør til personlig utstyr	= 315	

Beregningen av lasten ut fra differansen mellom teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og den faktiske vekten som er angitt av produsenten, er imidlertid kun en teoretisk verdi.

Kun når kjøretøyet veies på en offentlig vekt med fylte tanker (drivstoff og vann), fylte gassflasker og komplett tilleggsutstyr, kan den virkelige lasten registreres.

Gå fram på følgende måte:

- Kjør først kjøretøyet opp på vekten med bare framhjulene og vei.
- Deretter kjører du kjøretøyet opp på vekten med bare bakhjulene og veier.

De enkelte verdiene angir det momentane akseltrykket. Disse er viktige for riktig belastning av kjøretøyet (se avsnittet 4.2.3). Summen av verdiene gir den momentane vekten av kjøretøyet.

Differansen mellom teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og den veide vekten til kjøretøyet gir den virkelige lasten.

Ut fra dette kan man igjen bestemme hvilken vekt som blir igjen til personlig utstyr:

- Registrer vekten til personene som er med og trekk den fra verdien for den virkelige lasten.

Resultatet er vekten som virkelig kan lastes på det personlige utstyret.

4.2.3 Last kjøretøyet riktig

- ▶ Av sikkerhetsmessige grunner må teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand ikke overskrides.
- ▶ Fordel lasten jevnt på venstre og høyre side av kjøretøyet.
- ▶ Fordel lasten jevnt på begge akslingene. Overhold akseltrykket som er oppgitt i vognkortet. Overhold i tillegg dekkenes tillatte bæreevne (se kapittel 14).
- ▶ Tunge laster bak bakakslingen kan avlaste framakslingen på grunn av vektarmprinsippet ($\frac{1}{2} \frac{1}{2}$). Det gjelder spesielt ved langt utspring på bakstativet, når det transporteres en motorsykkel på stativ bak eller når bakre oppbevaringsrom er tungt lastet. Avlastningen av fremre aksel har negativ virkning på kjøreegenskapene spesielt på biler med forhjulsdrift.
- ▶ Plasser alle gjenstander slik at de ikke sklir.
- ▶ Tyngre gjenstander (fortelt, hermetikkbokser o. l.) plasseres i nærheten av akslingene. For oppbevaring av tunge gjenstander er fremfor alt de nedre oppbevaringsrommene, hvis dører ikke lar seg åpne i kjøretøret, spesielt godt egnet.
- ▶ Lettere gjenstander (tøy) plasseres i takscape.

- ▷ Belast skuffene kun med maksimalt 10 kg.

De enkelte akslene må imidlertid aldri overbelastes. Derfor er det viktig med hvilken avstand fra akslingene lasten blir plassert.

For å fordele lasten riktig trenger man en vekt, et målebånd, en kalkulator og litt tid.

Ved hjelp av to enkle formler kan man beregne hvordan vekten av lasten virker på akslingene:

Formler

$A \times G : R = \text{Vekt på bakakslingen}$

$\text{Vekt på bakakslingen} - G = \text{Vekt på framakslingen}$

Forklaring

A = Avstand mellom oppbevaringsrom og framaksling i cm

G = Vekt til lasten i oppbevaringsrommet i kg

R = Kjøretøyets hjulavstand (avstand mellom akslingene) i cm

- ▷ Mål avstandene utenfor kjøretøyet vannrett fra midten av framhjulet til midten av oppbevaringsrommet eller til midten av bakhjulet.

Beregne akseltrykk:

- Multipliser avstanden mellom oppbevaringsrommet og framakslingen (A) med vekten til lasten i oppbevaringsrommet (G) og del resultatet med hjulavstanden (R). Derav får man vekten som lasten i oppbevaringsrommet belaster bakakslingen med. Noter denne vekten og oppbevaringsrommet.
- I neste trinn trekker man vekten i oppbevaringsrommet (G) fra vekten som nettopp er utregnet. Hvis det blir en **positiv** verdi (eksempel 1), betyr det at framakslingen blir **avlastet** med denne summen. Hvis det blir en **negativ** verdi (eksempel 2), betyr det at framakslingen blir **belastet**. Noter denne verdien.
- På denne måten beregnes alle oppbevaringsrommene i kjøretøyet.
- Som et siste trinn beregnes alle vektene til bakaksellasten som er beregnet for bakakselen og alle vektene for framaksellasten som er beregnet for framakselen, eller man trekker fra disse. Hvordan bakaksellast og framaksellast beregnes, er beskrevet i avsnittet 4.2.2.

Når den beregnede verdien overskrider tillatt akseltrykk, må lasten plasseres annerledes.

Når bakakselen blir avlastet for sterkt, reduseres dekkenes festeevne til kjørebanelen (traksjon), spesielt på kjøretøy med framhjulsdrift. Også i dette tilfellet må lasten plasseres annerledes.

Eksempel på beregning

		Eksempel 1	Eksempel 2
Avstand til framakslingen	A	(A1) 450 (cm)	(A2) 250 (cm)
Vekt i oppbevaringsrommet	G	x 100 (kg)	x 50 (kg)
Kjøretøyets hjulavstand	R	÷ 325 (cm)	÷ 325 (cm)
Belastning på bakakslingen (må regnes til akseltrykket)		138,5 (kg)	38,5 (kg)
Vekt i oppbevaringsrommet		- 100 (kg)	- 50 (kg)
Avlastning på framakslingen (trekkes fra akseltrykket)		38,5 (kg)	
Belastning av framakslingen (må regnes til akseltrykket)			-11,5 (kg)

4.3 Kobling av tilhenger

- ▶ Vær forsiktig ved til- og frakobling av tilhenger. Risiko for ulykker og personskader!
- ▶ Ved til- og frakobling av tilhenger må ingen personer oppholde seg mellom trekkvognen og tilhengeren.
- ▶ Legg merke til tillatt akseltrykk for støtte- og bakaksel. Referer til bakakselen på vognkortet.

- ▷ Tilhenger med kollisjonsbremse: Tilhengeren må ikke kobles til eller fra når bremsen er aktivert.
- ▷ Tilhengerkobling med avtagbar kulehals: Ved feilmontering av kulehalsen kan tilhengeren rykkes løs. Følg bruksanvisningen til tilhengerkoblingen.

4.4 Stigtrinn

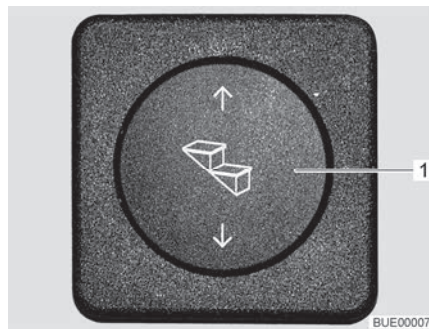

- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- ▶ Trå på stigtrinnet først når det er skjøvet helt ut. Fare for personskade!
- ▶ Man må aldri løfte eller senke personer med stigtrinnene.

- ▷ Vippebryteren for betjening av stigtrinnet er plassert til høyre nede i området til skyvedøren.
- ▷ En varselsignal utløses hvis stigtrinnet ikke er korrekt kjørt inn og låst når tenningen slås på.

Kjøretøyene har et ett-trinns stigtrinn, som kan kjøres ut elektrisk.

Bilde 1 Bryter stigtrinn

Kjør stigtrinnet helt ut før du trår på det.

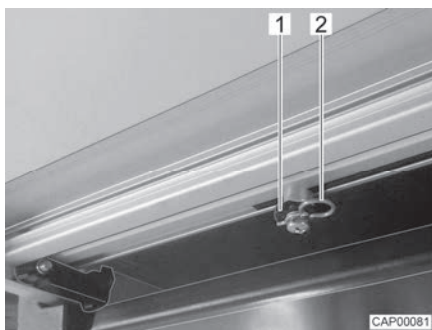
- Skyve ut:* ■ Trykk nederst på vippebryteren (Bilde 1,1) til stigtrinnet er skjøvet helt ut.
- Trekke in:* ■ Trykk øverst på vippebryteren (Bilde 1,1) til stigtrinnet er trukket helt inn.

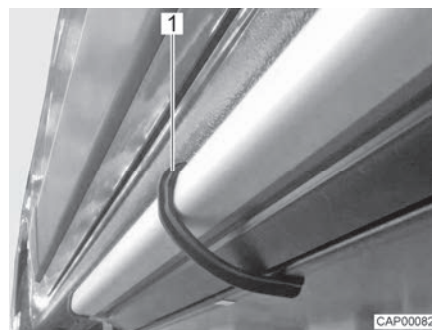
Nøddrift Hvis stigtrinet ikke kjøres inn automatisk pga. en defekt, må den skyves inn manuelt og sikres mot å kunne gli ut igjen.

▷ Stigtrinet skal kun beveges for hånd når drivstengene er løsnet.

Bilde 2 Drivstang (stigtrinn)

Bilde 3 Holdeklemme (stigtrinn)

- Trekk av begge sikringsklippene (Bilde 2,2) på drivstengene (Bilde 2,1) på undersiden av stigtrinet.
- Løsne begge drivstengene fra festebolten.
- Forbinde drivstengene med hverandre (f.eks. med en snor eller gummiring). Dette hindrer at drivstengene sklir inn i huset.
- Skyv stigtrinet inn til det stopper.
- Sikre stigtrinet mot å skli ut med de medfølgende holdeklemmene (Bilde 3,1).
- Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon.

4.5 Flyttbar skillevegg

- ▶ Sett inn den avtakbare skilleveggen før kjøring. Skilleveggen hindrer gjenstander fra å bli kastet ut av det bakre området av kjøretøyet.

Skilleveggen som kan tas ut kan også benyttes som klatrehjelpemiddel i den bakre sengen.

Bilde 4 Skillevegg

4.6 Flatskjerm

- Før avreise skal flatskjermen lagres trygt.

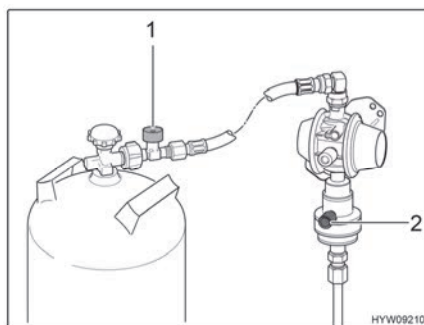
4.7 Gassregulator

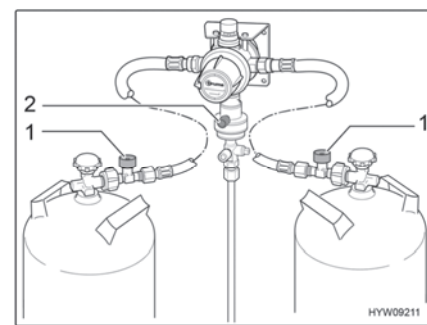
- Drift av gassdrevne apparater under kjøring er bare tillatt hvis gassanlegget er utstyrt for dette. Slangebruddsikring og kollisjonssensor forhindrer gasslekkasje i tilfelle en ulykke.

Avhengig av utstyr, kan det være forskjellige gassregulatorer montert i kjøretøyet.

Hvis en annen gassregulator enn de som er oppført under er montert i kjøretøyet, må hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen stenges under kjøring.

Bilde 5 Gassregulator (MonoControl)

Bilde 6 Gassregulator (DuoControl)

Gassregulator med kollisjonssensor og slangebruddsikring

Når det er en gassregulator med kollisjonssensor (Bilde 5,2 og Bilde 6,2) og slangebruddsikring (Bilde 5,1 og Bilde 6,1) fastmontert i kjøretøyet:

Hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Varmeanlegg" kan forbli åpen under kjøring. Gassdrevne apparater kan være påslått under kjøring.

Gassregulatoren MonoControl (Bilde 5) og DuoControl (Bilde 6) kan variere i utføring (rett eller vinklet) og kan være forskjellig i detaljene.

- Ved usikkerhet kan informasjon fås hos autoriserte forhandlere eller servicestasjoner.

4.8 Kjettinger

- ▷ Monter kjettinger kun når avstanden mellom dekkene og kjøretøyets karosseri er minimum 50 mm.
- ▷ Bruk av kjettinger er en ekstra belastning for dekk, hjulopphengning og styringssystem. Når man bruker kjettinger må man kjøre sakte (maks. 50 km/t) og kun på veier som er helt dekket med snø. Ellers kan kjøretøyet skades.
- ▷ Følg monteringsanvisninger fra kjettingprodusenten.
- ▷ Legg ikke kjettinger på lettmetallfelger.

Bruk av kjettinger er underlagt bestemmelsene i de enkelte landene.

- Legg alltid kjettinger på drivhjulene.
- Sjekk kjettingenes spenning etter noen få meters kjøring.

4.9 Trafikksikkerhet

- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 14.6).
- ▶ Delene kan utsettes for ugunstige forhold (storm, is, vibrasjoner osv.) og krever nøye inspeksjon til tross for grundig konstruksjon og produksjon. Sjekk derfor at delene sitter ordentlig med jevne mellomrom samt før lange reiser.

Bruk sjekklisten før hver avreise:

Basiskjøretøy

Nr.	Kontroll	Kontrollert
1	Alle bilpapirer om bord	
2	Dekk og lufttrykk i dekk i god stand	
3	Sjekk at kjøretøysbelysning, bremse- og baklys virker	
4	Oljenivået i motor, gir og servostyringen er kontrollert	
5	Kjølevæske og væske for vindusvisker-spyleanlegget fylt opp	
6	Bremsene fungerer	
7	Bremsene reagerer jevnt/regelmessig	
8	Kjøretøyet holder sporet under bremsing	

Boenhet utvendig

Nr.	Kontroll	Kontrollert
9	Markise kjørt helt inn	
10	Sjekk at det ikke er snø og is på taket (om vinteren)	
11	Utvendige tilkoblinger frakoblet og ledninger lagret	
12	Eksterne støtter fjernet	
13	Støtteklossene fjernet og stuert bort	
14	Trekk inn stigtrinn (varselsignal)	
15	Utvendige luker lukket og låst	
16	Lukket skyvedør og bakdør	
17	Slå av forteltlampen	
18	Kjøretøyets totalhøyde med pålastet takrail målt og notert. Totalhøyden skal oppbevares godt synlig i førerhuset	

Boenhet innvendig

19	Vinduer og takluker lukket og låst	
20	Fjernsynsapparatet lagret på et sikkert sted	
21	Trekk inn TV-antennen (hvis montert)	
22	Fest eller sikre alle løse gjenstander	
23	Tøm åpne hyller etc.	
24	Lukket vaskbeskyttelse	
25	Sikre kjøleskapdøren	
26	Kjøleskap satt på 12 V-drift	
27	Alle skuffer og klaffer lukket	
28	Sikre stuedører og skyvedører	
29	Skillevegg plassert mellom sengebenkene	
30	Barneseter montert på seter med trepunkts sikkerhetsbelte ► Når den fremre kollisjonsputen på passasjeret foran er aktivert, kan bare forovervendte barnesikringssystemer, brukes på passasjeret foran.	
31	Svingsetelås for fører sete og passasjer sete i lås	
32	Blendingsgardiner i førerhuset åpnet og sikret	

Gassanlegg

33	Fest gassflaskene i gasskapet slik at de ikke kan skli	
34	Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen	
35	Steng gassflaskens hovedventil og gassavstengeventil ► Når et MonoControl- eller DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor er til stede, kan gassavstengeventilene og hovedventilen være åpnet under kjøring.	

Elektrisk anlegg

36	Sjekk spenningen i startbatteriet og i boenhets-batteriet (se kapittel 9). Viser panelet for lav batterispenning, må de respektive batteriene lades. Se anvisningene i kapittel 9 ► Start reisen med fullt ladet start- og boenhetsbatteri.	
----	--	--

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende kjøring av bobilen.

5.1 Kjøre med bobilen

- ▶ Basiskjøretøyet er et nyttekjøretøy (liten lastebil). Kjøremåten må tilpasses dette.
- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- ▶ Når du starter motoren på kjøretøyet, kan varselsignaler høres, f.eks. varsel-signalet "Stigtrinn kjørt ut". Under visse forhold (kaldstart om vinteren) kan det etter at kjøretøymotoren er startet være inntil 15 sekunder til varsel-signalet høres.
- ▶ Det er montert sikkerhetsbelte ved alle kjøretøyet's godkjente sitteplasser. Under kjøring må man alltid bruke sikkerhetsbelte.
- ▶ Sikkerhetsbeltet må være festet under hele turen.
- ▶ Passasjerene må bli sittende på de fastlagte plassene.
- ▶ Dørlåsen må ikke åpnes.
- ▶ Unngå rykkete bremsing.
- ▶ Ved bruk av navigasjonsutstyr, må kjøremålet bare endres når kjøretøyet står i ro. Sving inn på en parkeringsplass eller et trygt stoppested når du ønsker å endre kjøremål.
- ▶ Under bruk av monitoren til navigasjonsutstyret må man ikke spille DVD-er under kjøring.

- ▷ Kjør langsomt på dårlige veier.

- ▷ Produsenten påtar seg intet ansvar for ulykker eller skader som oppstår som følge av at disse punktene ikke er overholdt.
- ▷ Sikkerhetsforanstaltningene som er oppført i kapittel 3 må overholdes.

5.2 Kjørehastighet

- ▶ Kjøretøyet er utstyrt med en kraftig motor. Dermed har man tilstrekkelig reserve i tunge trafikksituasjoner. Denne høye ytelsen muliggjør høy slutthastighet og krever kjøreferdigheter over gjennomsnittet.
- ▶ Kjøretøyet har en stor angrepsflate for vind. Det er spesielt farlig hvis det oppstår plutselig sidevind.
- ▶ Ujevn eller ensidig lasting forandrer kjøreegenskapene.
- ▶ På ukjente veier kan det være vanskelig veiforhold og det kan oppstå overraskende trafikksituasjoner. Tilpass derfor kjørehastigheten til den aktuelle trafikksituasjonen og omgivelsene forøvrig.
- ▶ Følg nasjonale regler for fartsgrenser.

- ▷ Enkelte deler kan bli skadd ved høyere hastigheter:
 - Når kjøretøyet er utstyrt med et satellittanlegg Teleco: Kjør aldri fortere enn 160 km/t.
 - Når kjøretøyet er utstyrt med en Heki-takluke (mini eller midi): Kjør aldri fortere enn 160 km/t.

5.3 Bremses

- ▷ Defekter ved bremseanlegget må straks repareres på autorisert fagverksted.

Ved hver kjørestart

Kontroller med prøvebremsing ved hver kjørestart:

- Fungerer bremsene?
- Reagerer bremsene jevnt?
- Holder kjøretøyet sporet under bremsing?

5.4 Sikkerhetsbelter

5.4.1 Generelt

Kjøretøyet er utstyrt med sikkerhetsbelter i boenheten på sitteplassene hvor det er påbudt med sikkerhetsbelte. De nasjonale forskriftene gjelder for bruk av sikkerhetsbeltet.

- ▷ Før avreise må man feste sikkerhetsbeltene og man må ha dem festet under hele kjøreturen.
- ▷ Sikkerhetsbeltene må ikke skades eller klemmes. Defekte sikkerhetsbelter byttes ut på et autorisert fagverksted.
- ▷ Beltefestene, innrullingsautomatikken og beltelåsene må ikke endres.
- ▷ Hvert sikkerhetsbelte må kun brukes av **en** person.
- ▷ Ikke spenn fast gjenstander sammen med personer.
- ▷ Sikkerhetsbeltene er ikke beregnet for personer på under 150 cm. I slike tilfeller må det brukes ytterligere festeanordninger. Se kontrollsertifikatet.
- ▷ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Når den fremre kollisjonsputen på passasjeret foran er aktivert, kan bare forovervendte barnesikringssystemer, brukes på passasjeret foran.
- ▷ Skift ut sikkerhetsbeltene etter ulykke.
- ▷ Under kjøring må ryggstøtet til setet ikke være lent for langt bakover. Ellers fungerer ikke sikkerhetsbeltet som det skal lenger.

5.4.2 Riktig feste av sikkerhetsbeltet

- ▶ Sikkerhetsbeltet må ikke vrís. Sikkerhetsbeltet skal ligge jevnt inntil kroppen.
- ▶ Sitt riktig i setet når du fester sikkerhetsbeltet.

Sikkerhetsbeltet er riktig festet når hoftebeltet under magen går over hoftebenet. Skulderbeltet må gå over brystet og skulderen (ikke halsen). Beltet må dessuten alltid sitte stramt på kroppen. Ta av klær med tykt fôr før turen begynner.

5.5 Barnesikringssystemer

- ▶ Barn under 13 år som er kortere enn 150 cm skal sikres med et egnet og lovlig barnesikringssystem under kjøring.
- ▶ Under kjøring må man spenne fast barna og passe på at de er fastspent under turen.
- ▶ Når det er montert passasjer-kollisjonspute i kjøretøyet, må man ikke bruke barnesikringssystemer som vender bakover på passasjeret ("Reboard-systemer"). Følg advarslene som finnes i kjøretøyet.
- ▶ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Når den fremre kollisjonsputen på passasjeret foran er aktivert, kan bare forovervendte barnesikringssystemer, brukes på passasjeret foran.
- ▶ Barnesikringssystemer som er bakovervendt må **aldri** brukes på et sete med **aktivert fremre kollisjonspute**. Dette kan føre til **død** eller **alvorlige personskader** hos barn.

HYW09354

Bilde 7 Advarsel barnesikringssystem (solskjerm for passasjer)

Ikke bruk bakovervendte barnesikringssystemer på passasjeret

Passasjeret er utstyrt med en kollisjonspute. Når denne kollisjonsputen er aktivert, skal ingen bakovervendte barnesikringssystemer brukes på passasjeret. I en ulykke vil kollisjonsputen som utløses resultere i alvorlig skade eller død for barnet. På solskjerm er det plassert en advarsel (Bilde 7) som informerer om denne faren.

Kollisjonsputen på passasjeret kan deaktiveres, informasjon om dette finner du i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

5.6 Isofix-barnesikring

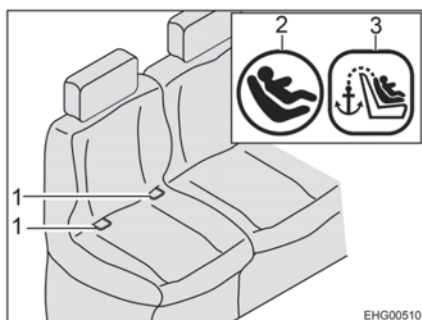

- ▶ Bruk bare barnesikringssystemer i kategorien "Universal" eller (på seter merket med i-Size-symbolet) barnesikringssystemer i kategorien "i-Size". Andre barnesikringssystemer er ikke tillatt.
- ▶ Følg produsentens bruksanvisning når du installerer og fjerner et barnesikringssystem med Isofix-festesystem.
- ▶ Forsikre deg om at barnesikringssystemet og Isofix-festesystemet er godkjent for Capron-kjøretøy i samsvar med produsentens anvisninger (ikke nødvendig ved i-Size-symbol).
- ▶ Bruk kun barnesikringssystemer med støtteben eller med Top-Tether.
- ▶ Fest Top-Tether sikkert på ankerpunktet.
- ▶ Det må ikke festes noen andre barnesikringssystemer eller belter og ingen gjenstander på Isofix-holdebøyler.
- ▶ Når avstanden mellom barnesikringssystemer og bordet er for stor, er det en fare for at barnas ben kommer i klem. Ved bruk av et barnesikringssystem må derfor: Bordet senkes til sengeposisjon (hevebord) eller bordet fjernes (anhangsbord).

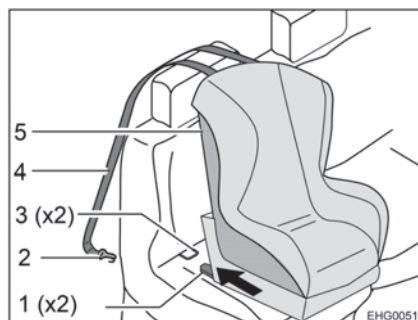
i-Size-merkingen betyr følgende:

- Barneseteklasse iht. i-Size-standard R 129 skilles etter høyde.
- For barn opptil en alder på 15 måneder må man bruke bakovervendte barnesikringssystemer.
- De har høyere sikkerhetsstandarder for sidebeskyttelsen til barnesetet.
- Barnesikringssystemene festes alltid med Isofix.
- Ubegrenset godkjenning for alle seter med i-Size-merking. Det er ikke nødvendig å slå opp kjøretøytypelisten.

Bilde 8 Sete med Isofix

- 1 Holdebøyle
- 2 Symbol Isofix
- 3 Symbol Top-Tether

Bilde 9 Feste med Top-Tether

- 1 Sperrearm
- 2 Festekrok
- 3 Holdebøyle
- 4 Top-Tether-belte
- 5 Barnesete

- La sperrearmene (Bilde 9,1) smekke på plass i holdebøylene (Bilde 8,1 og Bilde 9,3). En markant klikkelyd må være hørbar i den forbindelse.
- Foreta et kraftig rykk for å kontrollere at barnesetet (Bilde 9,5) sitter godt fast.

Barnesikringssystemer med Top-Tether:

- Trykk nakkestøtten nedover.
- Før Top-Tether-beltet (Bilde 9,4) over nakkestøtten til bilsetet.
- Hekt på festekroken (Bilde 9,2) på ankerpunktet på baksiden av kjøretøyet.

Barnesikringssystemer med støtteben:

- Fest støttebenet i henhold til bruksanvisningen fra produsenten av barnesikringssystemet.

Demontering foretas i omvendt rekkefølge.

Barnesikringssystemer (både kategorien "Universal" med belte og kategorien i-Size) skal kun festes på følgende seter:

- På (sett i kjøreretningen) venstre sitteplassen på belterammen (sittebenken)
- På den sentrale sitteplassen på belterammen (sittebenk)

5.7 Førersete og passasjerse

- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres.
- ▶ Under kjøring må alle seter være festet i kjøreretningen. De må ikke snus.

Førersetet og passasjerse

5.8 Nakkestøtter

Før avreise må nakkestøttene innstilles slik at bakhodet støttes omtrent på høyde med ørene.

5.9 Sitteplassforordning

- ▶ Under kjøring må passasjerene kun sitte på de godkjente sitteplassene. Se vognkortet for tillatt antall sitteplasser.
- ▶ Det er påbudt å bruke sikkerhetsbelte.

Sitteplasser som kan brukes under kjøring er utstyrt med sikkerhetsbelte.

5.10 Fyll diesel

- ▶ Under tanking på ferjer eller i garasje må alle gassdrevne apparater være slått av (varmeanlegg, kokeplass). Eksplosjonsfare!

Tankens drivstoffpåfyllingsstuss befinner seg på utsiden, foran på venstre side.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende oppstilling av kjøretøyet i campingdrift.

- ▷ Sett kjøretøyet slik at det står mest mulig vannrett. Bruk oppkjøringsklosser ved behov. Ellers kan ikke vannet renne riktig ut av dusjkaret.
- ▷ Sikre kjøretøyet slik at det ikke begynner å trille.
- ▷ Dyr (spesielt mus) kan forårsake store skader inne i bilen. For å unngå dette må kjøretøyet regelmessig kontrolleres for skader eller spor etter dyr.

6.1 Håndbremse

Dra alltid håndbremsen på ved parkering av kjøretøyet.

6.2 Stigtrinn

Stigtrinnet må være skjøvet helt ut før man går ut av kjøretøyet.

6.3 Oppkjøringsklosser

- ▷ Oppkjøringsklosser følger ikke med i leveringen. Tilbehørsforretninger tilbyr forskjellige modeller.

Oppkjøringsklosser utjevner høydeforskjellen ved stigninger og ujevne flater, slik at kjøretøyet kan parkeres vannrett.

6.4 230 V-tilkobling

Kjøretøyet kan tilkobles en 230 V-forsyning (se kapittel 9).

6.5 Kjøleskap

- ▷ Kontinuerlig drift av kjøleskapet uten ekstern 230 V-forsyning kan føre til at boenhets-batteriet utlades.

Ladetilstanden til boenhets-batteriet på panelet kontrolleres. Koble til en ekstern 230 V-forsyning såfremt mulig.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende det å bo i kjøretøyet.

7.1 Dører

- Dørene skal være lukket under kjøring.

- ▷ Ved å låse dørene kan du forhindre at de åpner seg av seg selv, f.eks. ved uhell.
- ▷ Låste dører hindrer også uvedkommende i å trenge inn, f.eks. ved lyskryss. I nødsituasjoner gjør låste dører det vanskelig for hjelpemennskaper å ta seg inn i bilen.
- ▷ Lås alltid dørene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ Låsene til kjøretøyets dører er en del av basiskjøretøyet. Åpning og lukking av kjøretøyets dører er beskrevet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

7.1.1 Myggnetting til skyvedøren, uttrekkbart

- ▷ Åpne myggnettingen helt, før skyvedøren lukkes.

Bilde 10 Myggnetting

For å stenge: ■ Trekk myggnettingen helt ut på listen (Bilde 10,1).

For å åpne: ■ Skyv myggnettingen tilbake til utgangsstilling på listen (Bilde 10,1).

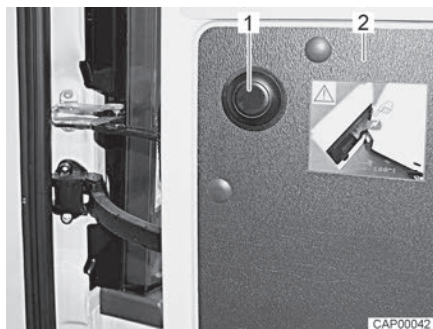

7.1.2 Bakdører

- ▷ Dersom bakdørene åpnes for vidt, kan monteringsdeler på kjøretøyet bli skadet. Vinkelen på åpningen hos bakdørene er derfor begrenset fra fabrikken. Når denne begrensningen fjernes: Bakdøren skal bare åpnes forsiktig, og det sikkerstilles at bakdøren ikke støter mot noen monteringsdeler.

Vinkelen på åpningen hos begge bakdørene er fra fabrikken begrenset til ca. 90°. Ved behov kan denne begrensningen fjernes.

Bilde 11 Trykknapp for å fjerne begrensningen

Fjern begrensningen for vinkelen på åpningen:

- Åpne bakdøren (Bilde 11,2) til stoppen.
- Trykk på trykknappen (Bilde 11,1) mens bakdøra holdes fast og åpnes forsiktig videre.

7.2 Utvendige luker

- ▷ Steng og lås samtlige utvendige luker og klaffelåser før avreise.
- ▷ For å åpne eller lukke utvendige luker må alle lås på den utvendige lukken åpnes eller stenges.

- ▷ Steng alle utvendige luker når du forlater kjøretøyet.

De utvendige lukene som er montert på kjøretøyet er utstyrt med enhetlige låsesylindre. Derfor kan alle låser åpnes med samme nøkkel.

7.3 Lufting

- Oksygenet i luften inne i kjøretøyet forbrukes av passasjerenes pusting og ved bruk av gassdrevne innebygde apparater. Derfor må den brukte luften stadig skiftes ut. Derfor er det montert inn luftesystemer i kjøretøyet (f.eks. takluker med automatisk luftesystem). Luftesystemet må ikke blokkeres eller dekkes til, f.eks. med en vintermatte, verken fra innsiden eller utsiden. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv. Det er fare for kvelning på grunn av høynet CO₂-konsentrasjon.

- ▷ Under enkelte værforhold kan det dannes kondens på metallgjenstander (f.eks. gulv-understellforskruinger) til tross for tilstrekkelig ventilasjon.
- ▷ Det kan også trekke ved skjøter og kanter (f.eks. ved takluker, påfyllingsstusser, luker osv.).

Kondens

Sørg for stadig tilførsel av frisk luft ved hyppig og målrettet lufting. Slik unngår man at det dannes seg kondens i kaldt vær. Når varmeeffekt, luftfordeling og lufting er tilpasset hverandre, oppnår man et behagelig boklima i den kalde årstiden. For å forhindre gjennomtrekk, stenges luftdysene på dashbordet og luftspredningen i bobilen stilles på resirkulering. Ved lengre lagring bør kjøretøyet luftes godt med jevne mellomrom, særlig om sommeren, på grunn av stillestående, varm luft.

7.4 Vinduer

- ▷ Hold ikke rullegardiner lukket over lengre tid, da man i så fall må regne med økt materialtretthet.
- ▷ Nå blendingsgardinen er helt lukket, kan det ved sterkt sollys bli svært varmt mellom blendingsgardinen og vindusruten. Vinduet kan skades. Lukk derfor blendingsgardinen bare 2/3 ved sterkt sollys.
- ▷ Steng vinduene før kjøring.
- ▷ Hold vinduene lukket når været tilsier det, slik at det ikke kan trenge inn fuktighet.
- ▷ For å åpne eller lukke vinduet med åpning utover, må alle vinduets låsehåndtak åpnes eller stenges.

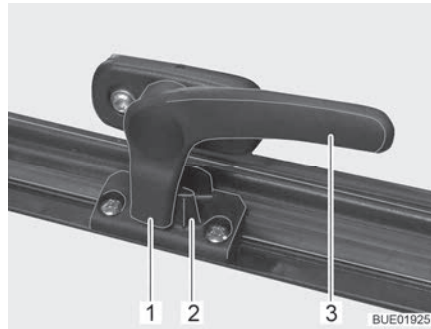
- ▷ Steng alltid vinduene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ På innsiden av akrylglass-dobbeltvinduet kan det ved store temperaturforskjeller eller ekstreme værforhold dannes litt kondens. Vinduet er konstruert slik at kondens kan fordampe når utetemperaturen stiger. Det er ingen fare for skader på akrylglass-dobbeltvinduet på grunn av kondens.

7.4.1 Vindu med åpning utover

- ▷ Når det er montert vindu med åpning utover, må man åpne vinduet så mye at låsing frigjøres. Frigjøres den ikke, og vinduet lukkes likevel, er det fare for at vinduet kan sprekke på grunn av sterkt mottrykk.
- ▷ Påse at vinduet med åpning utover ikke forvris når det åpnes. Åpne og lukke vinduet jevnt.

Bilde 12 Låsehåndtak i stilling "lukket"

Bilde 13 Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing, åpent

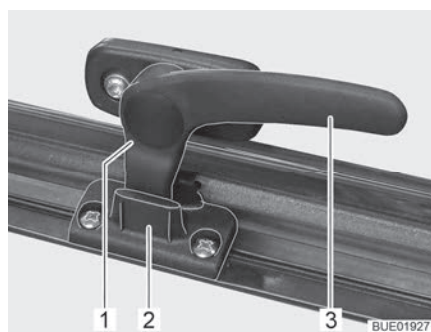
For å åpne:

- Drei låsehåndtaket (Bilde 12,3) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
- Sett vinduet med åpning utover til ønsket stilling. La vinduet med åpning utover og automatiske armer (Bilde 13,1) gå i lås av seg selv.

Vinduet blir stående i ønsket posisjon.

For å stenge:

- Åpne vinduet så mye at haken frigjøres.
- Lukk vinduet.
- Drei låsehåndtaket (Bilde 12,3) en kvart omdreining mot vindusrammen. Låsetappen (Bilde 12,1) ligger på innsiden av vinduslåsen (Bilde 12,2).

Bilde 14 Låsehåndtak i stilling "langvarig lufting"

Langvarig lufting

Med låsehåndtaket kan vinduet stilles i to ulike posisjoner:

- I stilling "langvarig lufting" (Bilde 14)
- I stilling "lukket" (Bilde 12).

For å stille vindu med åpning utover i posisjon for "langvarig lufting":

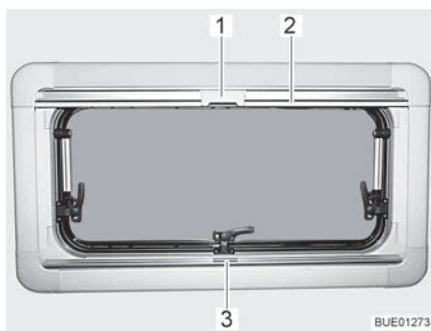
- Drei låsehåndtaket (Bilde 14,3) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
- Skyv vinduet litt utover.
- Vri låsehåndtaket i loddrett posisjon eller drei det en kvart omdreining mot vindusrammen. Låsetappen (Bilde 14,1) må gripe inn i utsparingen i vinduslåsen (Bilde 14,2).

Vinduet med åpning utover skal under kjøring ikke stå i stillingen "langvarig lufting".

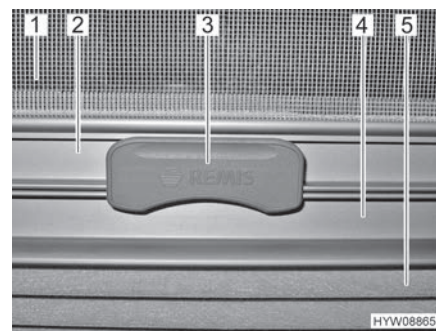
Ved regn kan det komme vann inn i boenheten hvis vinduet med åpning utover står i stillingen "langvarig lufting". Derfor bør vinduet stenges helt.

7.4.2 Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi

Vinduene er utstyrt med blendingsfoldegardiner og insektnettsjalusier. Insektnettsjalusi og blendingsfoldegardin vil enten være separert fra hverandre eller ha felles betjening.

Bilde 15 Vindu med åpning utover

Bilde 16 Haspe

Blendingsfoldegardin

Blendingsfoldegardinen (Bilde 16,5) er i nedre rullegardinskap.

For å stenge:

- Ta tak i blendingsfoldegardinen midt på listen (Bilde 15,3 og Bilde 16,4), dra nedenfra og oppover og slipp i ønsket høyde. Blendingsfoldegardinen blir stående i denne høyden.

For å åpne:

- Ta tak i blendingsfoldegardinen midt på listen og skyv den nedover.

Insektnettsjalusi

Insektnettsjalusi (Bilde 16,1) er i øvre rullegardinskap.

For å stenge:

- Trekk insektnettsjalusien i listenen (Bilde 15,2 og Bilde 16,2) nedover til den støter mot listenen til blendingsfoldegardinen (Bilde 16,4).
- Lås haspen (Bilde 15,1 og Bilde 16,3) på insektnettsjalusien med listenen på blendingsfoldegardinen. Når haspen er låst, kan blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi betjenes samtidig.

For å åpne:

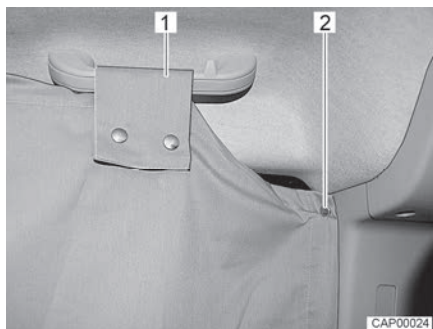
- Trykk haspen (Bilde 16,3) på insektnettsjalusien oppover.
- Før insektnettsjalusien langsomt tilbake på listen (Bilde 15,2).

7.4.3 Blendingsgardin i førerhuset

- ▷ Åpne blendingsgardinen i førerhuset før turen.

Bilde 17 Blendingsgardin i førerhuset på sideruten

Bilde 18 Blendingsgardin i førerhuset på frontruten

For å stenge:

- Blendingsgardinen i førerhuset hentes ut av oppbevaringsrommet over førerhuset.
- Fest blendingsgardinen i førerhuset på sen side av førerhuset. For dette formålet festes to trykknapper (Bilde 17,2) bak sideruten på B-søylen.
- Stroppen (Bilde 17,1) føres over håndtaket ovenfor sideruten og festes med trykknapper.
- Skyv lommene (Bilde 18,1) hos blendingsgardinen i førerhuset over begge solskjermene.
- På den andre siden av førerhuset: Blendingsgardinen i førerhuset festes tilsvarende med en stropp på håndtaket og med trykknapper på B-søylen.

For å åpne:

- Blendingsgardinen i førerhuset løsnes på alle festepunktene.
- Blendingsgardinen i førerhuset lagres i oppbevaringsrommet over førerhuset.

7.5 Takluker

I kjøretøyet er det montert takluker med og uten automatisk luftesystem. De mindre taklukene i boenheten og på badet er utstyrt med et automatisk luftesystem.

- Ventilasjonsåpningene i det automatiske luftesystemet skal alltid holdes åpne. Luftesystemet må aldri dekkes til, f.eks. med en vintermatte eller blokkeres. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv.

- ▷ Hold ikke rullegardiner lukket over lengre tid, da man i så fall må regne med økt materialtretthet.
- ▷ Nå blendingsgardinen hhv. blendingsfoldegardinen er helt lukket, kan det ved sterkt sollys bli svært varmt mellom blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen og takluken. Takluken kan skades. Lukk derfor blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen bare 2/3 ved sterkt sollys. Åpne takluken litt eller sett den i luftestilling.

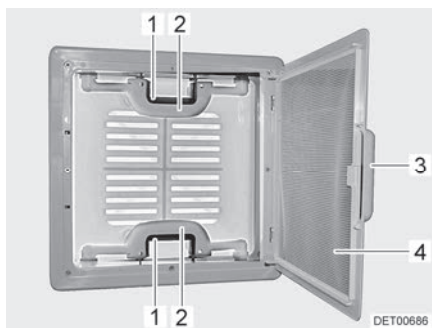

- ▷ Hold taklukene lukket når været tilsier det, slik at det ikke kan trenge inn fuktighet.
- ▷ Tråkk ikke på taklukene.
- ▷ Steng taklukene før kjøring.
- ▷ Kontroller at taklukene er stengt før avreise.

- ▷ Steng alltid taklukene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen. Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på taklukene 2/3 ved sterkt sollys når kjøretøyet står i ro.

7.5.1 Takluke med smekklås

Bilde 19 Takluke med smekklås

Takluken kan åpnes på en eller begge sider.

For å åpne:

- Dra i håndtaket (Bilde 19,3).
- Slå myggnettingen (Bilde 19,4) ned.
- Trykk smekklåsen (Bilde 19,1) innover mot takluken. Press samtidig takluken oppover med håndtaket (Bilde 19,2).
- Sving myggnettingen (Bilde 19,4) opp til den knepper inn i låsen.

For å stenge:

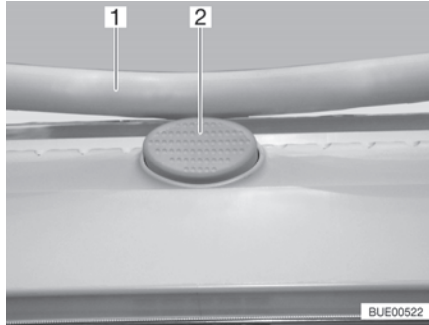
- Dra i håndtaket (Bilde 19,3).
- Slå myggnettingen (Bilde 19,4) ned.
- Ta takluke i håndtakene (Bilde 19,2) og trekk kraftig nedover til begge smekklåsene (Bilde 19,1) hakes i.
- Sving myggnettingen (Bilde 19,4) opp til den knepper inn i låsen.

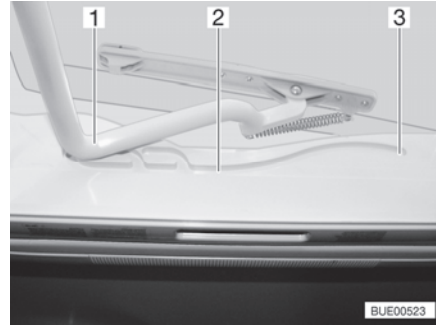
7.5.2 Heki-takluke

- ▷ Ved høy hastighet kan Heki-takluken bli skadet. Derfor skal kjøretøyet aldri kjøres raskere enn 160 km/t.

Bilde 20 Sikringsknapp (Heki-takluke)

Bilde 21 Førings (Heki-takluke)

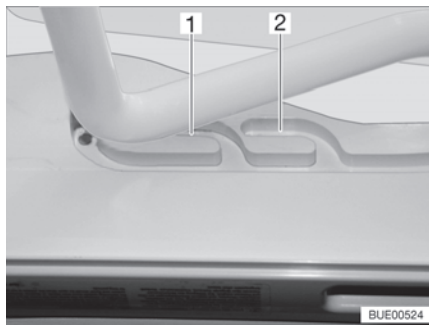
Heki-takluken åpnes en vei.

For å åpne:

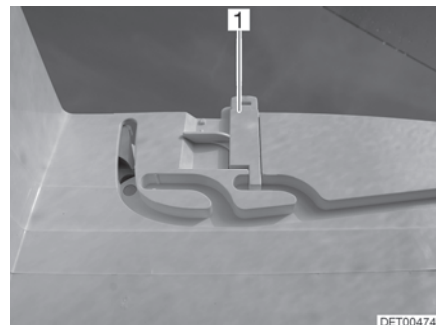
- Trykk sikringsknapp (Bilde 20,2) og trekk bøylen (Bilde 20,1) nedover med begge hender.
- Trekk bøylen (Bilde 21,1) i føringene (Bilde 21,2) til bakerste posisjon (Bilde 21,3).

For å stenge:

- Trykk bøylen (Bilde 21,1) lett oppover med begge hender.
- Skyv bøylen tilbake i føringene.
- Trykk bøylen oppover med begge hender, til bøylen ligger over sikringsknappen (Bilde 20,2).

Bilde 22 Førings (luftestilling)

Bilde 23 Lås (luftestilling)

Luftestilling

Heki-takluken kan stilles i to luftestillinger: "Dårlig vær"-stilling (Bilde 22,1) og midtstilling (Bilde 22,2). Avhengig av modell kan taklukent låses i midtstilling med de to boltene (Bilde 23,1) på venstre og høyre side av rammen på panseret.

- Trykk sikringsknapp (Bilde 20,2) og trekk bøylen (Bilde 20,1) nedover med begge hender.
- Trekk bøylen i føringene (Bilde 21,2) til ønsket stilling.
- Trykk bøylen lett oppover og skyv den i valgt føring (Bilde 22,1 eller 2), og lås den eventuelt.

Blendingsfoldegardin

For å lukke og åpne blendingsfoldegardinen:

For å stenge:

- Trekk blendingsfoldegardinen ut ved grepet og slipp den i ønsket posisjon. Blendingsfoldegardinen blir stående i denne høyden.

For å åpne:

- Ta tak i håndtaket og skyv blendingsfoldegardinen sakte til utgangsstilling.

Myggnetting

For å lukke og åpne myggnettingen:

For å stenge:

- Trekk myggnettingen i håndtaket til det ligger mot grepet på blendingsfoldegardinen.

For å åpne:

- Trykk håndtaket til myggnettingen bakover. Hakene slipper taket.
- Ta tak i håndtaket og før myggnettingen forsiktig tilbake.

7.6 Bord

7.6.1 Anhengsbord med delbar støtteben

- ▷ Maksimalt godkjent belastning av den ekstra bordplaten som er svingt ut er 3 kg.

Bilde 24 Anhengsbord med delbar støtteben

Bordflaten kan utvides ved å svinge ut en ekstra bordplate.

Utvide:

- Trekk knappen (Bilde 24,2) på låsen nedover og sving ut den ekstra bordplaten (Bilde 24,1).

Forminske:

- Sving den ekstra bordplaten (Bilde 24,1) under bordplaten (Bilde 24,6) til du hører at låsen går i lås.

Anhengsbord kan takket være det delbare støttebenet brukes som sengebase.

Ominnredning til sengebase:

- Løft bordplaten (Bilde 24,6) ca. 45° foran.
- Trekk den nedre delen av støttebenet (Bilde 24,4) ned og legg til side.
- Ta bordplaten ut av den øvre holdelisten.
- Heng inn bordplaten i 45°-vinkel med holderne inn i den nedre holdelisten (Bilde 24,3) og sett den på gulvet med den øvre delen av støttebenet (Bilde 24,5).

7.7 PVC-gulvbelegg

- Det er lagt gassledninger og elektriske kabler i gulvet. Bør ikke hull eller skru inn skruer i gulvet. Fare for gassseksplasjon, støt eller kortslutning ved skader på varmekabel.

- ▷ Sko med tynne hæler kan lage merker som ikke går bort på gulvbelegget av PVC. Bruk ikke sko med spisse hæler inne i kjøretøyet.
- ▷ Pålagte gummimatter eller lengre tids påvirkning av f.eks. ketchup, gulrotsaft, kulepennblekk, blod eller lepestift kan føre til misfarging av PVC-gulvbelegget. Flekker på gulvet skal helst fjernes straks.

7.8 Lamper

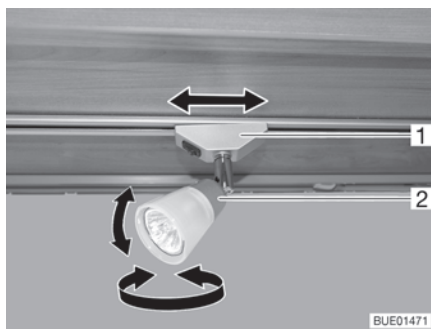
- ▷ Lysbryteren er plassert forskjellig avhengig av modell. Lysbryterne befinner seg enten i stigtrinnsområdet direkte på lampen eller i lysområdet til denne, f.eks. i nærheten av sittegruppen.

I det bakre området og i inngangsområdet (ved skyvedøren) er det bygd inn lysbrytere for lampene i taket hos boenheten.

7.8.1 Lysanlegg med USB-stikkontakt

- Lyspærer og lampeholdere kan være meget varme.
- La lyspærer og lampeholdere kjøle seg ned før berøring.
- Hvis lampen er slått på eller fremdeles er varm, må sikkerhetsavstanden til brennbare gjenstander som stores eller forheng være på minst 30 cm. Brannfare!

Bilde 25 Spotlight

Dreining av spotlight:

- Drei huset (Bilde 25,2) til spotlighten i ønsket retning. Huset kan dreies i følgende retninger:

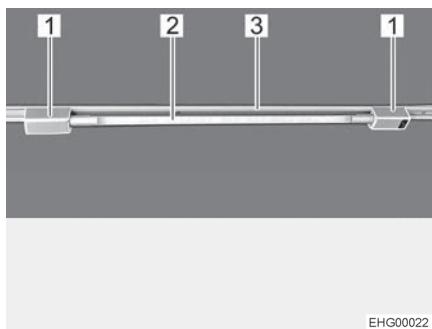
- Mot venstre eller høyre
- Opp eller ned

Forskyvning av spotlight:

- Drei festeanordningen (Bilde 25,1) ca. 45°.
- Forskyv spotlighten i ønsket posisjon langs skinneresystemet.

Demontering av spotlight:

- Drei festeanordningen (Bilde 25,1) 90°.
- Ta spotlighten ut av skinnen.

Bilde 26 Rørlampe

Montere rørlampen:

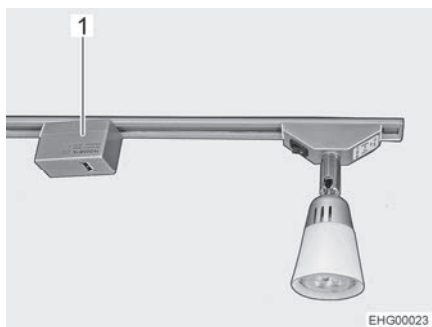
- Sett begge festeanordningene (Bilde 26,1) inn på skinnen (Bilde 26,3). Drei festeanordningen 90°.
- Stikk armaturen (Bilde 26, 2) inn i festeanordningen.
- Skyv den andre festeanordningen mot til lampen, til den er festet.

Drei rørlampen:

- Drei lampen (Bilde 26,2) til den ønskede lysvirkningen er nådd.

Fjerne rørlampen:

- Løsne en av festeanordningene og skyv vekk.
- Fjern lampen.
- Vri begge festeanordningene 90° og ta dem bort fra skinnen.

Bilde 27 USB-stikkontakt-element

USB-stikkontakt-elementet (Bilde 27,1) kann monteres, dreies og forskyves som spotlighten.

7.8.2 Lampe i det bakre området

I det bakre området er det en lampe langs siden.

Bilde 28 Lampe i det bakre området

Innkobling/utkobling: ■ Trykk langs siden på lampens gjennomsiktige deksel.

7.9 TV-anlegg

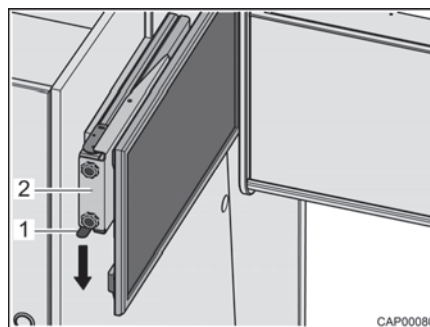

► Før avreise skal flatskjermen lagres trygt.

▷ Informasjon om betjening av TV-anlegget finner man i den separate bruksanvisningen fra produsenten.

Flatskjermen er festet i et uttrekk over nakkestøttene til sittebenken.

Bilde 29 Uttrekk med flatskjerm

Sette flatskjermen i TV-posisjon:

- Låsefjæren (Bilde 29,1) trykkes nedover og uttrekket (Bilde 29,2) med flatskjerm trekkes vannrett ut mot midten av kjøretøyet.
- Drei flatskjermen i ønsket posisjon.
Flatskjermen kan dreies helt til man kan se på den fra det bakre området.

Sette flatskjermen i kjøreposisjon:

- Vri flatskjermen i utgangsposisjon.
- Uttrekket (Bilde 29,2) med flatskjerm skyves horisontalt til det stopper. Låsefjæren (Bilde 29,1) går hørbart i lås.

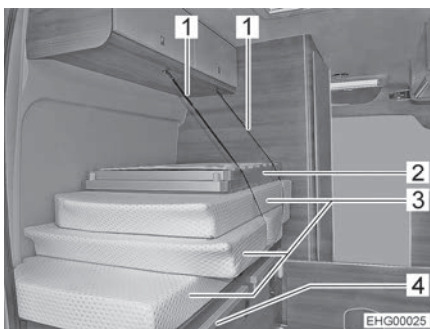

7.10 Senger

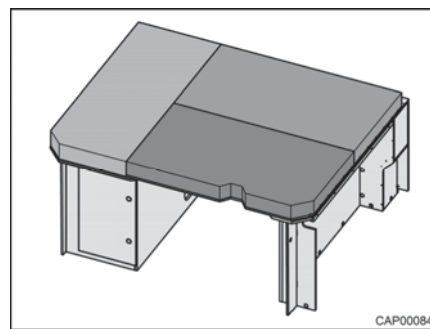
7.10.1 Tverrseng bak

- Belast den bakre sengen med maksimalt 200 kg.
- Pass særlig på at små barn under 6 år ikke faller ut av den sengen.

Bilde 30 Bakre seng (transportstilling)

Bilde 31 Bakre seng (ombygd for å sove)

Ominnredning til senger:

- Løsne sikkerhetsselene (Bilde 30,1).
- Klapp opp sengebunnen (Bilde 30,2) og legg den over midtgangen på lister (Bilde 30,4).
- Fordel putene (Bilde 30,3) på liggeflaten slik det vises på Bilde 31.

Ominnredning etter soving:

- Stable putene og sengebunnen på det venstre underskapet, som vist i Bilde 30.
- Sikre putene og sengebunnen med sikringsremmer (Bilde 30,1).

7.10.2 Bakre langsgående seng

Avhengig av kravene kan de bakre langsgående sengene ominnredes til ulike varianter:

- Soveflate
- Oppbevaringsrom for transport av større gjenstander (f.eks. sykler)

- ▷ Ved ombygging til soveflate monteres et trinn-element som oppstigningshjelp.

Bilde 32 Tverrstag

Ominnredning til senger:

- Sett tverrstag (Bilde 32,1) i festeanordning (Bilde 32,2).

Bilde 33 Trinn-element

Bilde 34 Mellomvegg med trinn-element

- Heng trinn-element (Bilde 33,2) i nedre utsnitt (Bilde 33,1) på mellomvegg (Bilde 34,1).
- Sett inn mellomvegg (Bilde 34,1) mellom bakre langsgående senger. For å gjøre det henges mellomveggen i andre posisjon (sett fra kjøkkenet).

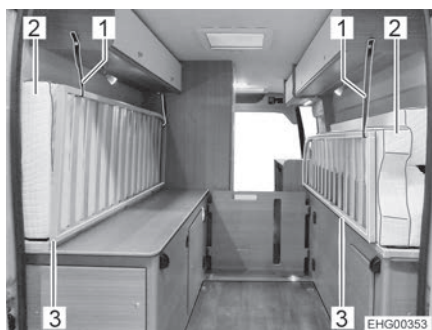

Bilde 35 Midtbrett

Bilde 36 Madrasser

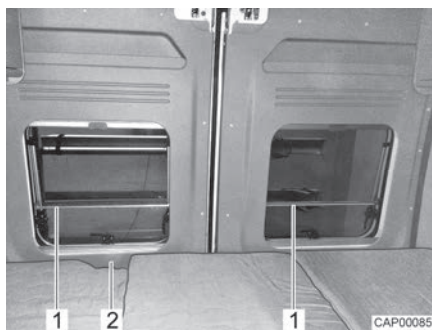
- Senk sengebunnen (Bilde 35,1) på begge sider.
- Midtbrett (Bilde 35,2) henges på.
- Legg madrasser (Bilde 36) på sengebunnen.

Bilde 37 Madrasser og sengebunner (transportposisjon)

Ombygging til oppbevaringsrom:

- Ta av midtbrett (Bilde 35,2) og tverrstag (Bilde 32,1) og legg de på den ene madrassen.
- Madrassene (med midtbrett og tverrstag) vippes til høyre og til venstre side, se Bilde 37.
- Begge sengebunner (Bilde 37,3) vippes opp.
- På begge sider sikres madrasser (Bilde 37,2) og sengebunn med sikkerhetssele (Bilde 37,1).

Bilde 38 Sengehest (bakre langsgående seng)

- ▷ Vinduene i bakdøren er utstyrt med en sengehest (Bilde 38,1). Bakdøren kan åpnes innover ved å bruke det gjennomgående håndtaket (Bilde 38,2).

7.10.3 Køyeseng bak

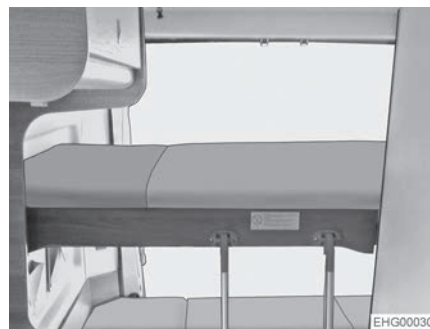
- ▷ Køyesengen bak får kun benyttes med sengehest.

Køyesengen består av 2 avtagbare sengebunner, 4 puter, en sengehest og en stige.

Hver sengebunn i køyesengen kan belastes med 100 kg.

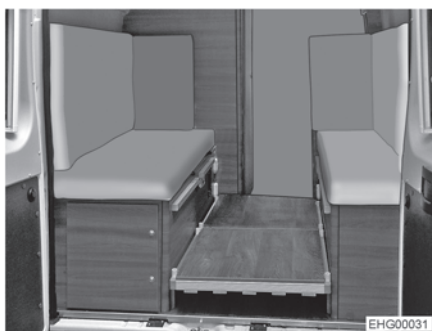

Bilde 39 Køyeseng

Bilde 40 Køyeseng med stige

På køyesengen kan det henges inn en stige (Bilde 40), slik at det er lettere å komme opp i køyesengen.

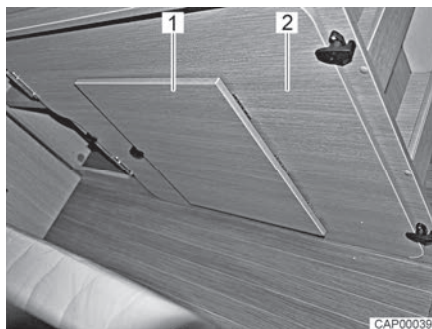

Bilde 41 Køyeseng, ombygget til sittegruppe

Køyesengen kan bygges om til sittegruppe (Bilde 41). Legg de to sengebunnene omvendt på festeskinnene og bruk polstrene til den bakre sengen som ryggstø.

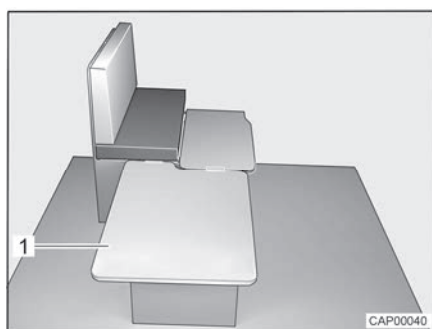

7.11 Ominnrede sittegruppe til seng

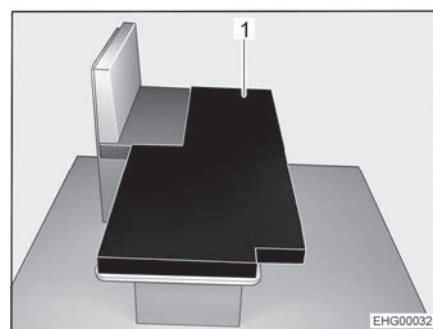

Bilde 42 Innleggsbrett på høyre sengebenk

- Begge setene i førerhuset skyves helt frem.
- Ominnrede bordet til sengebase (se avsnittet 7.6.1).
- Ekstra innleggsbrett (Bilde 42,2) tas av den høyre sengebenken bak.
- Fotstøtten (Bilde 42,1) klappes ut på innleggsbrettet.

Bilde 43 Under ominnredning

Bilde 44 Etter ominnredning

- Innleggsbrettet (Bilde 43,1) henges på sittebenk på siden og legges på bordet.
- Legg ekstraputen (Bilde 44,1) på det nedsenkede bordet, som vist på bildet.

7.12 Telttak

- ▶ Ingen må oppholde seg under telttaket i tordenvær. Telttaket gir ingen beskyttelse mot lynnedslag når det er storm. Livsfare!
- ▶ La aldri barn under 6 år ligge i sengen i telttaket uten oppsyn.
- ▶ Telttaket kan belastes med maksimalt 200 kg.

- ▷ Før hver tur må du kontrollere at telttaket er ordentlig lukket og låst og sikret mot utilsiktet åpning.
Et oppslått eller usikret telttak kan f.eks. bli hengende i trær, skilt, stolper eller parkeringshusinnkjørsler blir revet av under kjøring og forårsake alvorlige skader på kjøretøyet og tredjeparters eiendom.
- ▷ Sikre at begge de elektriske låsene er lukket. Vær oppmerksom på varsignalet ved ikke-fullstendig lukket elektrisk lås for telttaket.
- ▷ Når telttaket er lukket, må du sikre at de to beltelåsene er lukket, i tillegg til den elektriske låsen. Dette gjør at man forhindrer at telttaket åpnes under kjøring hvis den elektriske låsen svikter.
- ▷ Bruk de to bøylehåndtakene kun til åpning og lukking av telttaket.
- ▷ Før man lukker telttaket må man åpne minst ett vindu eller inngangsdøren. Dermed unngår man at det oppstår en luftstrømning. Hvis det dannes luftstopp, kan teltduken blir skadd eller telttaket kan ikke åpnes/lukkes ordentlig.
- ▷ Når man åpner og lukker telttaket må man passe på at venstre og høyre side av telttaket føres parallelt oppover hhv. nedover. Betjening på én side kan i ekstreme tilfeller føre til at de sidemonterte gassdemperne løsner!
- ▷ Hvis telttaket har vært åpnet over lengre tid, kan de føre til økt motstand for gassdemperne når man lukker telttaket. Lukk telttaket minst én gang om dagen.
- ▷ Telttaket må bare lukkes når teltduken er tørr. Hvis man likevel lukker telttaket når teltduken er fuktig, må man: Åpne telttaket igjen så snart som mulig og la teltduken tørke fullstendig.
- ▷ Hvis luftfuktigheten i boenheten er økt over lengre tid, kan mugg og jordslag dannes. Sørg alltid for tilstrekkelig lufting.
I teltduken finnes det også små hull for ekstra lufting eller mer dagslys. I disse områdene er teltduken enten utstyrt med nett eller gjennomsliktig folie. Åpne borrelåsene eller glidelåsene for å lufte ytterligere.
- ▷ Hvis det dannes fuktighet eller kondens f.eks. på teltduken eller under madrassen: Luft telttaket grundig. Fjern kondens og fuktighet med en tørr klut allerede i løpet av bruk (men senest før telttaket lukkes).
- ▷ Hvis kjøretøyet ikke brukes over lengre tid:
 - Boenheten må luftes godt hver 3. uke, med telttaket åpnet.
 - Sett opp avfukter (granulater). Følg produsentens anvisninger.

Varselsignal

Hvis ikke de to elektriske låsene til telttaket er helt låst, lyder et varsel signal når tenningen slås på.

Dette varsel signalet lyder annethvert sekund.

Etter 30 sekunder økes varsel signalet, og det lyder hvert halve sekund.

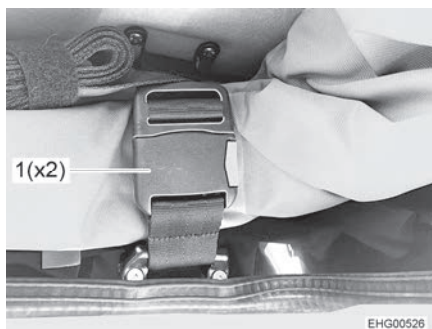
Varsel signalet stanser først når man slår av tenningen eller de to elektriske låsene til telttaket er blitt lukket.

Monteringssted tast

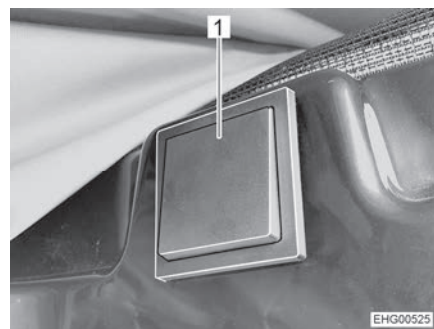
Tasten for elektrisk frigjøring (Bilde 46) er montert på den høyre siden i området over skyvedøren.

- ▷ Elektrisk frigjøring er kun mulig når tenningen er slått av.

Bilde 45 Beltelås

Bilde 46 Tast for elektrisk frigjøring

Åpne telttak:

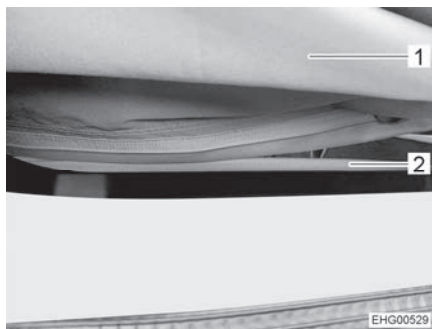
- Åpne begge beltelåsene (Bilde 45,1).
- Hold inne tasten (Bilde 46,1) i minst 2 sekunder.

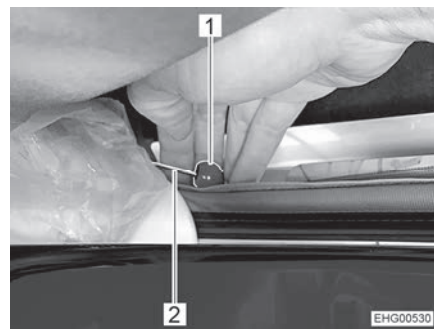
- ▷ Man har 5 sekunder på seg til å åpne telttaket. Etter 5 sekunder blir de to elektriske låsene låst igjen.
- Trykk jevnt på de to bøylehåndtakene mot telttaket til telttaket svinges oppover av seg selv.

Mekanisk nødopplåsing

Hvis den elektriske frigjøringen blir defekt, kan telttaket i nødtillfeller låses opp mekanisk.

Bilde 47 Glidelås

Bilde 48 Nødopplåsing

- Åpne glidelåsen (Bilde 47,2) på undersiden av foldebelgen (Bilde 47,1) fullstendig.
- Trekk i tauet (Bilde 48,2) på de to sidene av den røde knappen (Bilde 48,1).
- Trykk telttaket lett oppover til låsen blir mekanisk åpnet.

Stige

- Bruk kun den medfølgende stigen til å klatre opp til liggeflaten i telttaket.
- Stigen er en teleskopstige som må trekkes ut før bruk, til man hører at den låses opp.
- Lagre stigen på et sikkert sted før turen starter.

Bilde 49 Stige

- Bruke stigen:*
- Skyv ut stigen til man hører at den låses opp.
 - Hekt stigen i de tilhørende holderne ved stigeåpningen.

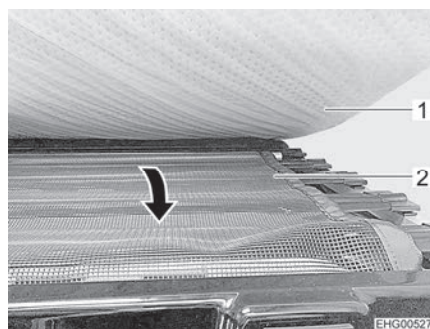
- Lagre stigen:*
- Hekt av stigen.
 - Skyv sammen stigen trinn for trinn. For å gjøre dette trykker du på de røde sikringsknappene (Bilde 49,1) under hvert trinn.
 - Lagre stigen på et sikkert sted.

Sikkerhetsnett

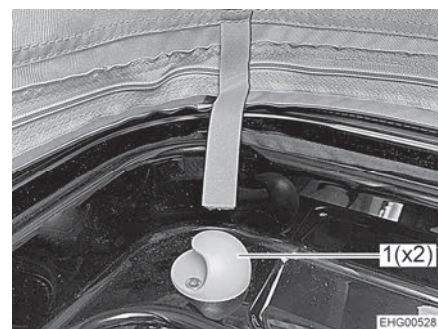

- Ikke bruk sikkerhetsnettet til å transportere eller oppbevare gjenstander i.

Det er festet et sikkerhetsnett under madrassen for å hindre at man faller ut.

Bilde 50 Sikkerhetsnett

Bilde 51 Holder

- Trekk ut sikkerhetsnettet (Bilde 50,2) under madrassen (Bilde 50,1) og spenn det over stigeåpningen.
- Fest sikkerhetsnettet på de to holderne (Bilde 51,1).

Vindsikring

Ved sterk vind kan telttaket bli festet ekstra godt med to sikkerhetsseler.

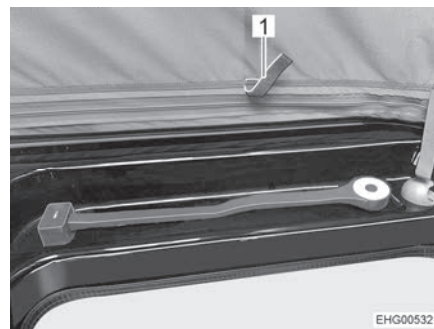

Bilde 52 Vindsikring

- Trekk de to sikkerhetsselene (Bilde 52,1) helt ut.
- Fest hvert av sikkerhetsselene diagonalt på beltelåsene (Bilde 52,2).
- Åpne telttaket fullstendig.
- Trekk til begge sikkerhetsselene til de er spent.

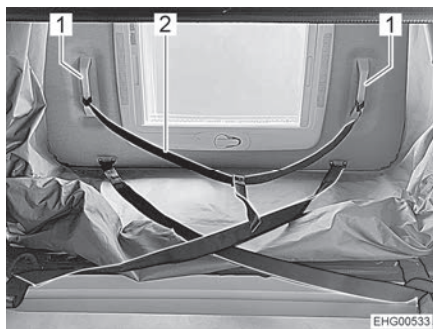
Bilde 53 Svanehalsslamper, driftsposisjon

Bilde 54 Svanehalsslamper, transportposisjon

Lukke telttak:

- Før man lukker foldebelgen, må man lukke alle glidelåsene og borrelåsene til ventilasjonsåpningene.
- Sett svanehalsslampene fra driftsposisjon (Bilde 53) og tilbake i transportposisjon (Bilde 54).

Bilde 55 Hjelpébånd

Bilde 56 Beltelås, åpnet

- Trekk telttaket ved hjelp av hjelpébåndet (Bilde 55,2) sakte nedover to tredjedeler av avstanden, til telttaket blir stående av seg selv. Vær oppmerksom på følgende:
 - Den venstre og høyre siden av telttaket må senkes nedover jevnt.
 - Klem inntrekkingsinnretningene på siden av foldebelgen innover når den lukkes.
- Hvis inntrekkingsinnretningene til foldebelgen ikke er klemt inn: Åpne telttaket på nytt og lukk det saktere.
- Trekk teltduken innover ved hjelp av laskene (Bilde 54,1).
- Trekk telttaket fullstendig bakover med de to bøylehåndtakene (Bilde 55,1), til sidelåsene smekker på plass.
- Rull opp teltduken og oppbevar den på siden.
- Lukk og stram begge beltelåsene (Bilde 56).

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om gassanlegget i kjøretøyet.

Betjeningen av de gassdrevne apparatene i kjøretøyet er beskrevet i kapittel 10.

8.1 Generelle råd

- ▶ Operatøren av gassanlegget er ansvarlig for å gjennomføre regelmessige kontroller, og for å overholde vedlikeholdsintervallene.
- ▶ Før avreise, når kjøretøyet forlates eller når gassapparatene ikke brukes, må alle gass-stengeventiler og hovedventilen på gassflasken stenges av.
- ▶ Under tanking på ferjer eller i garasje må alle gassdrevne apparater være slått av (varmeanlegg, kokeplass). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dersom et apparat drives med gass, skal det ikke være i drift i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Gassanlegget må vedlikeholdes, repareres eller endres kun av et autorisert fagverksted.
- ▶ Før igangsetting skal gassanlegget alltid kontrolleres på autorisert fagverksted, i samsvar med de nasjonale forskrifter. Dette gjelder også for kjøretøy som ikke er registrert. Ved endringer på gassanlegget må gassanlegget straks sjekkes på autorisert fagverksted.
- ▶ Gasstrykkregulatoren, gasslangene og avgassrørene må også kontrolleres. Gasstrykkregulatoren og gasslangene skal byttes ut i samsvar med tidsfristene som er fastlagt nasjonalt (senest etter 10 år). Kjøretøyets eier er ansvarlig for at dette tiltaket utføres.
- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingsspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- ▶ Kun tiltenkte apparater skal kobles til den innvendige tilkoblingsstussen. Ikke bruk apparatet utenfor kjøretøyet hvis det er koblet til en innvendig tilkoblingsstuss.
- ▶ Det er forbudt å lage mat under kjøring.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Gasskomfyren må ikke brukes som varmeapparat.
- ▶ Benyttes flere gassapparater, må hvert gasapparat ha en egen gass-avstengeventil. Når enkelte gassapparater ikke er i bruk, skal de respektive gasavstengeventilene stenges.
- ▶ Tennsikringene må lukkes innen ett minutt etter at gassflammen går ut. I denne forbindelse høres en klikking. Kontroller funksjonen fra tid til annen.
- ▶ De installerte gassapparatene er kun konstruert for drift med propan- eller butangass eller en blanding av disse gassene. Gasstrykkregulatoren og alle installerte gassapparater er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.

- ▶ Propangass beholder sin gassform til -42 °C, butangass derimot bare til 0 °C. Ved lavere temperaturer forsvinner gasstrykket. Butangass er derfor ikke egnet til vinterdrift.
- ▶ På grunn av sin funksjon og konstruksjon er gassskapet et rom som er åpent mot utsiden. Det automatiske luftesystemet som er montert som standard må aldri tildekkes eller blokkeres. Ellers kan ikke gass som strømmer ut bli ledet ut.
- ▶ Gassskapet må ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Sørg for at uvedkommende ikke har adgang til gassskapet. Lås tilgangen for å sørge for dette.
- ▶ Gassflaskens hovedventil må være lett tilgjengelig.
- ▶ Koble kun til gassdrevne apparater (f.eks. gassgrill) som er konstruert for et gasstrykk på 30 mbar.
- ▶ Eksosrøret må kobles tett og fast til varmeanlegget og pipen. Eksosrøret må ikke være skadet.
- ▶ Eksos må slippe uhindret ut i det fri og friskluft må komme uhindret inn. Derfor skal eksosavtrekk og innsugningsåpninger holdes rene og fri (for f.eks. snø og is). Det må ikke ligge snøskavler eller is på kjøretøyet.

8.2 Gasflasker

- ▶ Fulle eller tomme gassflasker utenfor kjøretøyet skal kun håndteres med lukket hovedventil og med beskyttelseshette på.
- ▶ Gassflasker skal kun oppbevares i gassskapet.
- ▶ Sett gassflaskene loddrett i gassskapet.
- ▶ Surr fast gassflaskene slik at de ikke kan dreies eller vippes.
- ▶ Koble gasslangen spenningsfritt til gassflasken.
- ▶ Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen.
- ▶ Lukk hovedventilen på gassflasken før gasstrykkregulatoren eller gasslangen fjernes fra gassflasken.
- ▶ Avhengig av kobling, skru av gasslangen for hånd eller med spesialnøkkel og skru tilbake på gassflasken. Skruforbindelsen på gassflasken er som regel venstregjenget. **Ikke** trekk for hardt til.
- ▶ Bruk kun spesielle gasstrykkregulatorer med sikkerhetsventil i bobilen. Andre gasstrykkregulatorer er ikke tillatt og tåler ikke så store belastninger.
- ▶ Ved temperaturer under 5 °C, brukes avisingsanlegg (Eis-Ex) for gasstrykkregulator.
- ▶ Bruk kun gassflasker på 11 kg eller 5 kg. (Gassflaskestørrelser kan variere fra land til land.) Campingflasker med innebygd tilbakeslagsventil (blå flasker med maks. 2,5 hhv. 3 kg) må kun brukes i unntakstilfeller hvis de har sikkerhetsventil.
- ▶ Bruk kortest mulige slanger for eksterne gassflasker (maks. 150 cm).
- ▶ Blokker aldri luftåpningene i bunnen under gassflaskene.

- ▷ Skrueforbindelser på gassflaskene har som regel venstregjenger.
- ▷ For gassdrevne apparater må gasstrykket reduseres til 30 mbar.
- ▷ Koble en ujusterbar gasstrykkregulator med sikkerhetsventil direkte på flaskeventilen.
- ▷ For påfylling og tilkobling av gassflasker i Europa fører tilbehørsforretninger passende euro-påfyllingssett hhv. euro-flaskesett.
- ▷ Ytterligere informasjon fås hos forhandlere eller servicestasjoner.

Gasstrykkregulatoren reduserer gasstrykket i gassflasken til gassapparatets driftstrykk.

Gasstrykkregulatoren er fast montert i gasskapet. Gassflasken kobles via en høytrykksslange til gasstrykkregulatoren.

Høytrykksslangene for gass og deres tilkoblinger er forskjellig i ulike land. Tilbehørsforretninger tilbyr tilsvarende landsspesifikke utførelser og adaptere.

8.3 Gasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS

- ▷ Kontrollsystemet og slangene må skiftes ut senest 10 år etter produksjonsdatoen. Brukeren er ansvarlig for dette.
- ▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

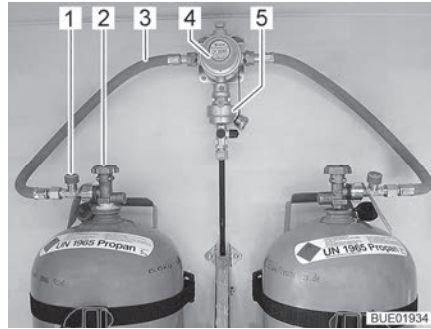
DuoControl CS er et sikkerhetssystem for gasstrykkregulering med automatisk omkobling, beregnet på gassanlegg med to flasker og med kollisjons-sensor. DuoControl-kontrollsystemet kobler automatisk om gasstilførselen fra driftsflasken til reserveflasken når driftsflasken er tom eller ikke er driftsklar lenger. På denne måten kan gassforbrukerne fortsatt være i drift. DuoControl-kontrollsystemet er egnet for alle kommersielle gassflasker med flytende gass (propan/butan) med et trykk på 0,6 til 16 bar.

DuoControl-kontrollsystemet garanterer et konstant gasstrykk for gassapparatene, uavhengig av typen gassflasker.

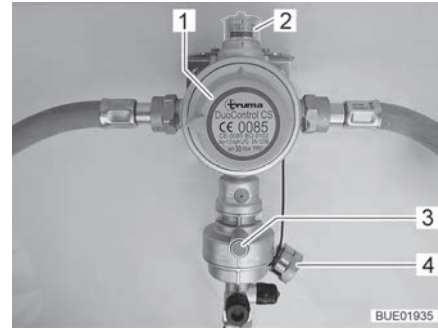
Ved ulykker avbrytes gasstilførselen automatisk av kollisjonssensoren i DuoControl-kontrollsystemet.

Gassflaskene er tilkoblet med høytrykksslang. En slangebruddsikring forhindrer gasslekkasje hvis det oppstår skade på slangene.

Bruk av gassdrevne enheter under kjøring er tillatt i hele Europa, når kjøretøyet er utstyrt med et gasstrykk-kontrollsystem med kollisjonssensor og høytrykksslang med slangebruddsikring.

Bilde 57 Gassflasker med DuoControl

Bilde 58 DuoControl-kontrollsystem

Anleggets oppbygging

DuoControl-kontrollsystemet består av en omkoblingsventil (Bilde 57,4) og en kollisjonssensor (Bilde 57,5). DuoControl-kontrollsystemet er montert mellom gasslangene (Bilde 57,3) med slangebruddsikring (Bilde 57,1). Med dreiebryteren (Bilde 58,1) på omkoblingsventilen kan du bestemme hvilken gassflaske som skal brukes som driftsflaske, og hvilken som skal brukes som reserveflaske.

Statusen på gassforsyningen vises i sevinduet (Bilde 58,2):

- Grønn: Gass hentes fra driftsflasken.
- Rød: Gass hentes fra reserveflasken.

Bruk av kun én gassflaske er tillatt, men da må den åpne tilkoblingen tildekkes med bilddekselet (Bilde 58,4).

Kollisjonssensor

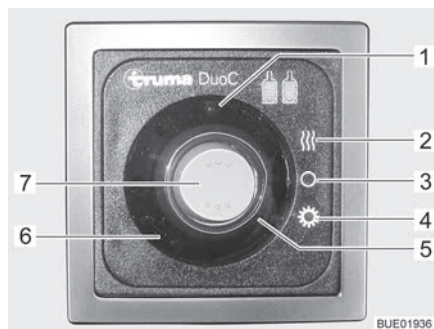
Kollisjonssensoren stenger av gasstilførselen ved kraftige sammenstøt (f.eks. ulykker). Kollisjonssensoren aktiveres ved å trykke på den grønne tilbakestillingsknappen (Bilde 58,3).

Slangebruddsikring

Slangebruddsikringen (Bilde 57,1) stenger av gasstilførselen hvis den tilkoblede slangen skades. Slangebruddsikringen må aktiveres ved å trykke på den grønne knappen.

Eis-Ex DuoControl-kontrollsystemet kan varmes opp (Eis-Ex). Hvis kontrollpanelet er innstilt til vinterdrift, varmes DuoControl-kontrollsystemet automatisk opp. Dermed unngås feil i gassanlegget på grunn av frost.

- 1 Gul kontrollampe - Eis-Ex
- 2 Posisjonen vinterdrift
- 3 Posisjonen AV
- 4 Posisjonen sommerdrift
- 5 Rød kontrollampe - driftsflaske tom
- 6 Grønn kontrollampe - tilførsel fra driftsflaske
- 7 Vippebryter

Bilde 59 Kontrollpanel (DuoControl)

Kontrollpanel

På kontrollpanelet (Bilde 59) kan du slå gasstilførselen av og på via DuoControl-kontrollsystemet. Hovedventilene (Bilde 57,2) på gassflaskene og gassavstengeventilen på apparatet må åpnes for hånd.

Sommer- og vinterdrift kobles inn og ut med vippebryteren (Bilde 59,7) på kontrollpanelet.

De to kontrollampene på kontrollpanelet indikerer fylleenivået for driftsflasken. Hvis den grønne kontrollampen (Bilde 59,6) lyser, er driftsflasken tilstrekkelig fylt. Hvis den røde kontrollampen (Bilde 59,5) lyser, er driftsflasken tom. Gassforsyningen foregår deretter via reserveflasken.

Ta i bruk:

- Koble til gassflasker.
- Med dreiebryteren (Bilde 58,1) på omkoblingsventilen velger du gassflasken som først skal brukes (driftsflaske). Drei dreiebryteren alltid til stopp.
- Åpne gassflaskens hovedventiler (Bilde 57,2).
- Trykk på den grønne knappen på slangebruddsikringen (Bilde 57,1). Du vil se den grønne markeringen i sevinduet (Bilde 58,2).

Koble inn sommer-/vinterdrift:

- Slå på DuoControl-kontrollsystemet på kontrollpanelet (Bilde 59). Still vippebryteren (Bilde 59,7) på vinterdrift (Bilde 59,2) eller på sommerdrift (Bilde 59,4). Den gule kontrollampen Eis-Ex (Bilde 59,1) lyser hvis du velger vinterdrift.

For å slå av:

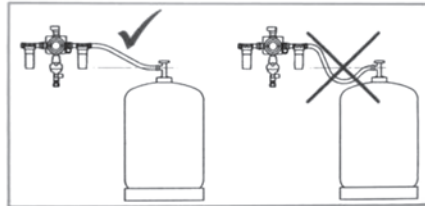
- Sett vippebryteren (Bilde 59,7) i posisjonen AV (Bilde 59,3). Kontrollampene slukkes.
- Lukk gassflaskens hovedventiler (Bilde 57,2).

Bytte gassflasker

- ▶ Ved bytting av gassflaskene må man ikke røyke og ikke antenne åpen flamme.
- ▶ Etter at gassflaskene er byttet ut, må det kontrolleres om det siver ut gass fra koblingspunktet. Spray koblingspunktet med en lekkasjesøkingspray. Tilbehørsforhandleren har dette.
- ▶ Koble til gassledningen slik at den stiger fra gassflasken mot kontrollsystemet (se Bilde 60).

EHG00019

Bilde 60 Riktig tilkobling av gassflasken

Hvis den grønne kontrollampen (Bilde 59,6) slukkes under drift og den røde kontrollampen (Bilde 59,5) begynner å lyse, er driftsflasken tom og må skiftes ut. Du vil se den røde markeringen i sevinduet (Bilde 58,2). Reserveflasken forsyner gassforbrukeren videre med gass.

En tom gassflaske kan også skiftes ut mens gassapparatet er i bruk.

Skifte gassflaske:

- Vri dreiebryteren (Bilde 58,1) en halv omdreining i samme retning som gassflasken som brukes for øyeblikket. Da blir denne gassflasken driftsflasken, og den tomme gassflasken blir reserveflasken. Markeringen i sevinduet (Bilde 58,2) endres fra rød til grønn.
- Steng hovedventilen (Bilde 57,2) på den tomme gassflasken. Vær oppmerksom på pilens retning.
- Skru gasslangen av den tomme gassflasken (som regel venstregjenge).
- Løsne remmene og ta ut den tomme gassflasken.
- Sett en full gassflaske i gasskapet og fest den med remmene.
- Koble gasslange til fylt gassflaske (som regel venstregjenge).
- Åpne gassflaskens hovedventil.
- Trykk på den grønne knappen på slangebruddsikringen (Bilde 57,1).

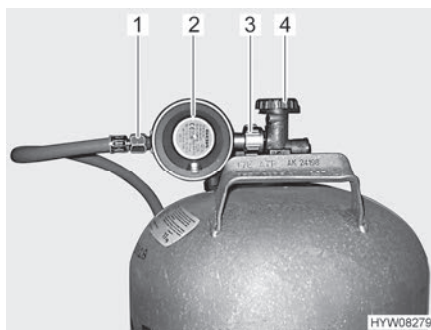
8.4 Å bytte gassflaske

- ▶ Ved bytting av gassflaskene må man ikke røyke og ikke antenne åpen flamme.
- ▶ Etter at gassflaskene er byttet ut, må det kontrolleres om det siver ut gass fra koblingspunktet. Spray koblingspunktet med en lekkasjesøkingsspray. Tilbehørsforretninger har dette.

- ▷ Fremgangsmåten som beskrives i påfølgende del, gjelder for kjøretøy som er utstyrt med en enkel gasstilkobling. Når kjøretøyet er utstyrt med et kontrollsystem: Ved skifte av gassflasken, må man gå frem slik det står beskrevet for kontrollsystemet.

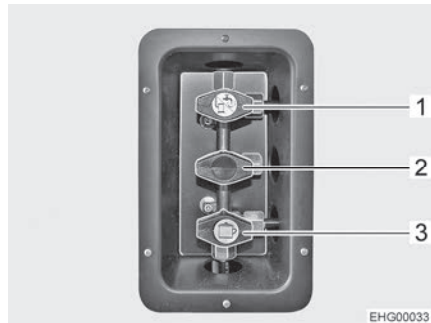
Bilde 61 Tilkobling gassflaske

- Åpne luken til gasskapet.
- Steng gassflaskens hovedventil (Bilde 61,4). Vær oppmerksom på pilens retning.
- Hold fast gasstrykkregulatoren (Bilde 61,2) og åpne fingerskruen (Bilde 61,3) (som regel venstregjenge).
- Fjern gasstrykkregulatoren med gasslange (Bilde 61,1) fra gassflasken.
- Løsne remmene og ta ut gassflasken.
- Sett den fulle gassflasken inn i gasskapet.
- Fest gassflasken med remmene.
- Sett gasstrykkregulatoren (Bilde 61,2) med gasslangen (Bilde 61,1) på gassflasken og trekk til fingerskruen (Bilde 61,3) (som regel venstregjenge). **Ikke** trekk for hardt til.
- Lukk luken til gasskapet.

8.5 Gassavstengeventiler

I kjøretøyet er det en gassavstengeventil for hvert gassdrevne apparat. Gassavstengeventilen er montert til venstre i det bakre området.

- 1 Gassavstengeventil varmeanlegg/varmtvann, åpnet
- 2 Gassavstengeventil, ikke belagt
- 3 Gassavstengeventil kokeplass, åpnet

Bilde 62 Posisjon gassavstengingsventiler (eksempel)

For å åpne: ■ Still gassavstengeventilen i retning gassledningen.

For å stenge: ■ Still gassavstengeventilen på tvers i forhold til gassledningen.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om det elektriske anlegget i kjøretøyet. Betjeningen av de elektrisk drevne apparatene i boenheten beskrevet i kapittel 10.

9.1 Generelle sikkerhetsanvisninger

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Alle elektriske apparater (f.eks. mobiltelefoner, radioer, fjernsynsapparater eller DVD-spillere) som er ettermontert i kjøretøyet og som brukes under kjøring, må tilfredsstille bestemte merkinger: Dette er CE-merking, EMV-kontroll (elektromagnetisk kompatibilitet) og e-kontroll. Bare dette kan garantere funksjonssikkerheten til kjøretøyet under kjøring. Hvis dette ikke skjer kan kollisjonsputen bli utløst eller elektronikken i kjøretøyet bli forstyrret.

- ▶ I tordenvær må for sikkerhets skyld 230 V-tilkoblingen kobles fra og antennene må trekkes inn for å beskytte de elektriske apparatene.

- ▶ Hovedbryteren på panelet (med få unntak) brukes til å slå av alle kretsene til 12 V-forsyningen, inkludert Lade-Booster. Dette er nødvendig f.eks. for en WLTP-test (global standardisert testprosedyre for å bestemme eksosutslipp).

9.2 Begrep

Hvilespenning

Hvilespenning er batteriets spenning i hviletilstand, dvs. når det ikke tas ut strøm og batteriet ikke lades.

- ▶ Før målingen må batteriet være litt i ro. Etter siste lading eller siste strømforbruk fra forbrukere må du derfor vente ca. 2 timer før hvilespenningen måles.

Hvilestrøm

Noen elektriske komponenter, som f.eks. klokke og kontrollamper trenger kontinuerlig strøm. De betegnes som kontinuerlig innkoblede forbrukere. Denne hvilestrømmen finnes også når apparatet er slått av.

Fullstendig utlading

Det er fare for fullstendig utlading av batteriet når et batteri belastes av innkoblede forbrukere og av hvilestrøm og hvilestrømmen faller under 12 V.

- ▶ Fullstendig utlading skader batteriet.

Kapasitet Kapasitet er elektrisitetmengden som et batteri kan mate. Kapasiteten til et batteri angis i amperetimer (Ah). Som regel brukes den såkalte K20-verdien til dette. K20-verdien angir hvor mye strøm et batteri kan avgi i løpet av et tidsrom på 20 timer uten at det tar skade, eller hvor mye strøm som er nødvendig for å lade opp et tomt batteri i løpet av 20 timer. Hvis et batteri kan avgi f. eks. 4 Ampere i 20 timer, har det en kapasitet på $4 \text{ A} \times 20 \text{ h} = 80 \text{ Ah}$. Hvis det trekkes mer strøm, reduseres utladningstiden til batteriet proporsjonalt. Ytre påvirkninger som temperatur og alder forandrer mateevne til batteriet. Kapasitetsangivelsene gjelder nye batterier i romtemperatur.

- ▷ Kapasitetsangivelsene har, avhengig av batteriteknologien, en omregningsfaktor på 1,3 til 1,7, som reduserer den faktiske kapasiteten med denne verdien.

9.3 12 V-spenning

- ▷ For å koble **alle** elektriske 12 V-forbrukere fra spenningsforsyningen og unngå av boenhets-batteriet blir utladet, må du sette batteri-skillebryteren (Bilde 64,11) på strømsentralen til "Batterie Aus" (batteri av).

Når kjøretøyet ikke er tilkoblet 230 V-forsyningen, eller når 230 V-forsyningen er av, forsyner boenhets-batteriet boenheten med 12 V likespenning. Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor må elektriske forbrukere som f.eks. kjøleskap eller varmeanlegg (resirkuleringsvifte) ikke stå på over lengre tid uten 230 V-forsyning.

Ved oppvarmingsdrift blir resirkuleringsventilatoren koblet inn og ut ved hjelp av termostatsstyring. Dermed blir boenhets-batteriet belastet, når det ikke er tilkoblet noen 230 V-forsyning.

Når du går ut av kjøretøy bør du slå av de elektriske forbrukerne for å spare på energiforrådet i boenhets-batteriet. Det finnes to ulike scenarier:

Variant 1 (borte i kort tid)

Du er borte fra kjøretøyet i kort tid, kjøleskapet og/eller varmeanlegget skal bli værende i drift mens du er borte. I dette tilfellet slå av alle elektriske forbrukere som ikke er nødvendig (f.eks. belysning) med de tilhørende bryterne.

Variant 2 (borte i lengre tid)

Du er borte fra kjøretøyet i lengre tid. I dette tilfellet slå av hovedbryteren 12 V på panelet (se avsnittet 9.5.1). OBS: Da blir også kjøleskapet slått av! Kun grunnbelysningen, varmeanlegget, stigtrinnen og satellittanlegget blir fremdeles forsynt med strøm.

9.3.1 Boenhets-batteri Type AGM

- ▷ Fra- og tilkobling, samt bytte av boenhets-batteri, skal bare utføres av fagfolk. Ved mangelfull tilkobling består det en fare for kortslutning og brann ved skurende kabel. For å få tilgang til boenhets-batteriet må både sete og dets dreieinnretning demonteres. Disse komponentene er sikkerhetsrelevante og må monteres på fagkyndig vis med skruesikring og under overholdelse av et bestemt dreiemoment.
- ▷ Start alltid reisen med et fulladet boenhets-batteri. Lad derfor boenhets-batteriet minst 20 timer før du starter reisen.
- ▷ Benytt enhver anledning til å lade opp boenhets-batteriet under kjøring.
- ▷ Lad alltid boenhets-batteriet helt opp etter reisen.
- ▷ Lad alltid batteriet minst 20 timer før kortere lagring.
- ▷ Bruk tilgjengelig lademodul i strømsentralen for lading av boenhets-batteriet. Ved ekstern lading skal det brukes et godkjent ladeapparat som er egnet for batteritypen og kapasiteten til boenhets-batteriet.
- ▷ Ved lengre stillstand (4 uker og lenger) skal boenhets-batteriet kobles fra 12 V-spenningen eller lades regelmessig.
- ▷ Ved bytte av boenhets-batteri skal det bare benyttes et batteri av samme type og med samme spesifikasjoner som det opprinnelig monterte batteriet. Avvikende batterier skal kun benyttes etter godkjennelse fra bilprodusenten.
- ▷ Før frakobling og tilkobling av batteriet, må kjøretøyets motor slås av, og 230 V-forsyningen og 12 V-forsyningen og alle apparater være utkopleet. Kortslutningsfare!
- ▷ Når et batteri er koblet ut skal ikke tenningen slås på. Kortslutningsfare!
- ▷ Ta hensyn til batteriprodusentens vedlikeholdsanvisning og bruksanvisning.

- ▷ Batteriet er vedlikeholdsfritt. Vedlikeholdsfritt betyr:
Man trenger ikke å kontrollere syrenivået.
Man trenger ikke å smøre batteripolene.
Også et vedlikeholdsfritt batteri må lades regelmessig.
Anbefaling: Hver 6. til 8. uke må det gjennomføres en komplett ladesyklus. Avhengig av batterikapasitet og ladeapparat kan ladesyklusen vare fra 24 til 48 timer.

Monteringssted

Boenhets-batteriet er montert i førerområdet under høyre sete.

Utladning

Hvilestrømmen, som forbrukes kontinuerlig av noen elektriske forbrukere, lader ut boenhets-batteriet.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Det kan oppstå deformasjoner, varmetvikling og brannskader.
- ▷ Lad batteriet til riktig tid.

Selv et fulladet boenhets-batteri kan lades fullstendig ut av hvilestrøm (kontinuerlig innkoblede forbrukere).

Tilgjengelig kapasitet reduseres ved lave utetemperaturer.

Batteriets selvutlading er avhengig av temperaturen. Ved 20 til 25 °C er selvutladingsraten ca. 3 % av kapasitet/måned. Selvutladingsfrekvensen tiltar ved stigende temperaturer: Ved 35 °C er selvutladingsraten ca. 20 % av kapasitet/måned.

Et eldre batteri har ikke lenger full kapasitet.

Jo fler elektriske forbrukere som er innkoblet, desto raskere forbrukes boenhets-batteriets energiforråd.

- ▷ Forbrukere som ladeapparat, laderegulator for solcelleanlegg, panel og lignende tar strøm fra batteriet, også når hovedbryteren 12 V er slått av på panelet (Bilde 65,6). Still derfor batteri-skillebryteren (Bilde 64,11) på strømsentralen på "Batterie Aus" (batteri av) når kjøretøyet ikke brukes over lengre tid.

9.3.2 Batterilading over 230 V-forsyning

Når kjøretøyet er tilkoblet 230 V-forsyningen, blir boenhets-batteriet og startbatteriet ladet via lademodulen i strømsentralen. Startbatteriet lades kun med en vedlikeholdslading. Ladestrømmen tilpasses batteriets ladetilstand. Overlading er derfor ikke mulig.

Slå av alle strømforbrukende apparater under lading slik at lademodulen i strømsentralen kan benyttes med full kapasitet.

9.3.3 Batterilading via kjøretøymotor (dynamo)

Når motoren er i gang, lades boenhets-batteriet og startbatteriet med kjøretøyet dynamo. Hvis kjøretøyet motor er avslått, blir batteriene automatisk skilt av et relé i strømsentralen. Det hindrer at startbatteriet utlades av strømforbrukende apparater i boenheten. Dette sikrer kjøretøyet startevne. Boenhets-batteriets eller startbatteriets ladetilstand kan vises på panelet.

9.3.4 Lade startbatteriet

- ▶ Batterisyre er giftig og etsende. Unngå enhver kontakt med hud eller øyne. Ved kontakt skyl grundig med mye vann (hud, øyne, klær, gjenstander) og oppsøk lege om nødvendig.
- ▶ Eksplosjonsfare under ladning med eksternt ladeapparat. Når polklemmene kobles på, kan det oppstå gnister. Batteriet må kun lades i godt ventilerte rom og på god avstand fra åpen ild eller gnister. Under lading kan batteriet utvikle og frigi gasser.
- ▶ For lading av startbatteriet med ekstern batterilader skal batteriet alltid tas ut av kjøretøyet.

- ▷ Aldri koble batterikabelen på feil pol (rød kabel -> plusspol, svart kabel -> minuspol).
- ▷ Når et batteri er koblet ut skal ikke tenningen slås på. Kortslutningsfare!
- ▷ Før frakobling og tilkobling av batteriet, må kjøretøyet motor slås av, og 230 V-forsyningen og 12 V-forsyningen og alle apparater være utkoblet. Kortslutningsfare!

- ▷ Før lading av batteriet må man kontrollere om det eksterne ladeapparatet er godkjent for batteritypen.
- ▷ Ta hensyn til bruksanvisningene for basiskjøretøy og batterilader.
- ▷ Ved overlading blir batteriet skadet og kan ikke repareres.

Monteringssted

Startbatteriet er montert i fotrommet i det venstre førerhuset under et plastdeksel.

Å lade med eksternt ladeapparat

For lading av startbatteriet med eksternt ladeapparat er fremgangsmåten som følger:

- Slå av kjøretøymotoren.
- Slå av alle elektriske forbrukere.
- Slå av hovedbryter 12 V på panelet. Den kontrollampen slukkes.
- Slå av batteri-skillebryteren på strømsentralen.
- Trekk ut nettpluggen på strømsentralen.
- Steng samtlige gassapparater, alle gassavstengeventiler og gassflaskens hovedventil.
- Opprett tilgang til startbatteriet. For å gjøre dette tar du av plastdekselet i fotrommet i det venstre førerhuset.
- Fare for kortslutning når batteripolene frakobles. Koble derfor først fra minuspolen på startbatteriet og tilslutt plusspolen.
- Ta startbatteriet ut av kjøretøyet.
- Sjekk at det eksterne ladeapparatet er av.
- Koble det eksterne ladeapparatet til startbatteriet. Påse at polene kobles til i riktig rekkefølge: Koble først polklemmen "+" på plusspolen på batteriet og klem deretter polklemmen "-" til minuspolen på batteriet.
- Slå på det eksterne ladeapparatet.
- Informasjon vedrørende ladetid for batteriet finnes i bruksanvisningen for ladeapparatet.
- Informasjon vedrørende styrken på batteriet finner du i dataene for batteriet.
- Koble fra ekstern batterilader i omvendt rekkefølge.

9.3.5 Lade-Booster for boenhets-batteri

- ▶ Ikke gjennomfør vedlikehold eller reparasjoner på apparatet. Det er fare for elektrisk støt og brann.
- ▶ Hvis huset eller kablene er skadet: Ikke ta i bruk apparatet. Koble apparatet fra strømforsyningen.
- ▶ Sørg for at væske ikke kommer seg inn i apparatet.
- ▶ Deler av apparatet kan bli varme under drift. Ikke rør apparatet. Ikke oppbevar varmfølsomme gjenstander i nærheten av apparatet.

- ▷ Bruk kun boenhets-batterityper som støtter lade-boosteren.
- ▷ Når du skifter batteritype: La Lade-Booster tilbakestilles og programmeres i en servicestasjon.

Under kjøring lades boenhets-batteriet av kjøretøyets dynamo. Svingninger i ladestrømmen og et spenningsfall mellom dynamoen og boenhets-batteriet påvirker ytelsen til boenhets-batteriet. Lade-Booster brukes til å holde lade-strømmen fra dynamoen konstant og for å kompensere for eventuelle spenningsfall.

- ▷ Lade-Booster ble stilt inn til fabrikkstandard for boenhets-batteriet. Lade-Booster fungerer automatisk så snart panelet (LT 100) er slått på. Hvis panelet (LT 100) er slått av, blir Lade-Booster også deaktivert.

Hvis det er mye varme, sørger en innebygd vifte for at ladeforsterkeren ikke overopphetes.

Sikringene til spenningssensorene (1 A hver) er festet til boenhets-batteriet og startbatteriet.

Monteringssted

Lade-Booster er innebygd under føreriset (bak strømsentralen).

9.4 Strømsentral (EBL 31)

- ▷ Luftingsåpningene må ikke tildekkes. Fare for overheting!

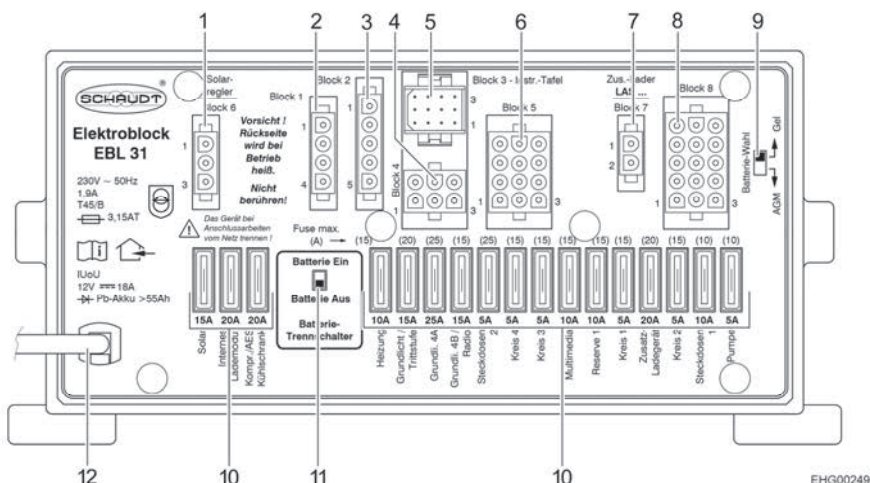
- ▷ Det er ikke alltid at alle pluggplassene for sikringer er bestykket, dette avhenger av modellen.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Bilde 63 Monteringssted for strømsentralen

Monteringssted

Strømsentralen er montert under det venstre førerhuset.

Bilde 64 Strømsentral (EBL 31)

- 1 Blokk 6: Laderegulator for solcelleanlegg (hvis montert)
- 2 Blokk 1: Kjøleskap
- 3 Blokk 2: Styreledninger
- 4 Blokk 4: Varmeanlegg, grunnbelysning (belysning i inngangssonen), stigtrinn
- 5 Blokk 3: Panel
- 6 Blokk 5: Reserve, stikkontakter, grunnbelysning
- 7 Blokk 7: Ekstra ladeapparat
- 8 Blokk 8: Forbruker, TV, vannpumpe, reserve, multimedia, stikkontakter
- 9 Bryter batterivalg (Gel/AGM)
- 10 Sikringer
- 11 Batteri-skillebryter ("Batterie Ein/Aus" (batteri på/av))
- 12 Nettilkobling 230 V~

Oppgaver

Strømsentralen har følgende oppgaver:

- Strømsentralen lader boenhets-batteriet. Startbatteriet blir kun vedlikeholdsladet av strømsentralen.
- Strømsentralen overvåker spenningen i boenhets-batteriet.
- Strømsentralen fordeler strømmen til 12 V-strømkretsene og sikrer disse. Til stikkontaktene kan det tilkobles apparater med maks. 10 A.
- Strømsentralen har tilkoblinger for en laderegulator for solcelleanlegg, ekstra ladeapparat, samt ytterligere styre- og overvåkningsfunksjoner.
- Strømsentralen skiller startbatteriet elektrisk fra boenhets batteri når kjøretøymotoren er slått av. På denne måten kan 12 V-forsyningen i boenheten ikke lade ut startbatteriet.
- Batteri-skillebryteren i strømsentralen skiller alle forbrukerne fra boenhets-batteriet.

Strømsentralen virker kun i sammenheng med et panel.

Strømmen som forsynes fra den interne lademodulen til strømsentralen, er begrenset til 18 A, og er delt inn i ladestrøm og forbrukerstrøm.

9.4.1 Batteri-skillebryter

- Etter at batteriskillebryteren er slått på igjen: Sette i drift grunnbelysning (belysning i inngangsområde), stigtrinn, varmeanlegg og reserve 4 igjen (avhengig av modell). Slå på hovedbryter 12 V en liten stund. Dette gjelder også når boenhets-batteriet er frakoblet og tilkoblet igjen.

Batteri-skillebryteren slår av alle 12 V-forbrukerne i boenheten. Dermed unngås en langsom utladning av boenhets-batteriet dersom kjøretøyet ikke brukes over lengre tid (f.eks. kortere lagring).

Batteriene kan videre lades fra strømsentralen, også når batteri-skillebryteren er avslått.

- Slå på/av:
- Skyv batteri-skillebryter oppover: Batteri på ("Batterie Ein").
 - Skyv batteri-skillebryter nedover: Batteri av ("Batterie Aus").

9.4.2 Batteri-valgbryter

- ▶ Hvis batteri-valgbryteren er feil innstilt, kan det danne seg knallgass. Eksplosjonsfare!

- ▷ Boenhets-batteriet kan skades dersom batteri-valgbryteren står i gal stilling.
- ▷ Ikke forandre fabrikkinnstillingen av batteri-valgbryteren.

9.4.3 Batteriovervåking

- ▷ Et utladet boenhets-batteri bør lades fullt opp på nytt så snart som mulig.

Batteriovervåkeren i strømsentralen kontrollerer spenningen i boenhets-batteriet.

Dersom batterispenningen synker under 10,5 V, kobler batteriovervåkingen i strømsentralen ut alle 12 V-forbrukere.

- Forholdsregler:
- Slå av alle elektriske forbrukere som ikke er absolutt nødvendige med den tilhørende bryteren.
 - Hvis nødvendig slå på 12 V-forsyningen med hovedbryteren 12 V en liten stund igjen. Dette er kun mulig, når batterispenningen ligger over 11 V. Dersom spenningen ligger under dette, kan 12 V-forsyning først gjeninnkoples når boenhets-batteriet er ladet.

9.4.4 Batterilading

Når motoren er i gang, blir boenhets-batteriet og startbatteriet koblet sammen med et relé i strømsentralen og lades med kjøretøyet dynamo. Hvis kjøretøyet motor er avslått, blir batteriene automatisk skilt av strømsentralen igjen. Det hindrer at startbatteriet utlades av strømforbrukende apparater i boenheten. Dette sikrer kjøretøyet startevne. Boenhets-batteriets eller startbatteriets polspenning kan vises på panelet.

Når kjøretøyet er tilkoblet 230 V-forsyningen via CEE-stikkkontakten, blir boenhets-batteriet og startbatteriet ladet via lademodulen i strømsentralen. Startbatteriet lades kun med en vedlikeholdslading. Ladestrømmen tilpasses batteriets ladetilstand. Overlading er derfor ikke mulig.

Slå av alle strømforbrukende apparater under lading slik at lademodulen i strømsentralen kan benyttes med full kapasitet.

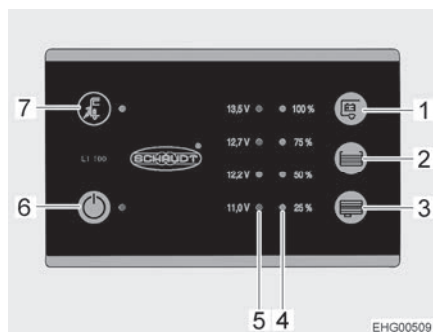

9.4.5 Kabeltilordningen "SAT-klargjøring"

Tilordning på EBL

Ledningsfarge	Signal	Tilkobling
Svart	D+	Tilkoblingsfordeler rad 6 lilla
Brun	Pluss	Block 5/Pin 9 (sikring for grunnbelysning 15 A)
Hvit	Minus	Block 5/Pin 12

9.5 Panel (LT 100)

Bilde 65 Panel (LT 100)

- 1 Knapp for kontroll av spenningen i boenhets-batteriet
- 2 Knapp for kontroll av fyllelivå i ferskvannstanken
- 3 Knapp for kontroll av fyllelivå i spillvannstanken
- 4 LED-skala for visning av tanknivå
- 5 LED-skala for visning av batterispenning
- 6 Hovedbryter 12 V og grønn LED
- 7 Symbol for strømtilkobling og gul LED

Bryterne og knappene på panelet er sensor-tastefelt. Koblingsfunksjonen utløses ved berøring.

Strømtilkobling

Den gule LED-en ved symbolet for strømtilkobling "⚡" (Bilde 65,7) lyser når kjøretøyet er koblet til en ekstern strømforsyning. LED-en lyser da også når panelet er slått av.

9.5.1 Hovedbryter 12 V

Hovedbryteren 12 V (Bilde 65,6) kobler panelet og 12 V-forsyningen til boenheten inn og ut.

Unntak: Avhengig av modell, forblir grunnbelysning (belysning i inngangsområdet), varmeanlegget, satellittanlegget og stigtrinn driftsklare.

For å slå på:

- Trykk på bryteren "⏻" (Bilde 65,6): 12 V-forsyningen i boenheten er aktivert. LED-en lyser grønt.

For å slå av:

- Trykk på bryteren "⏻" (Bilde 65,6) igjen: 12 V-forsyningen i boenheten er deaktivert. LED-en slukker.

- ▷ Slå alltid av 12 V-forsyningen på panelet når du forlater kjøretøyet. Slik forhindres unødvendig utlading av boenhets-batteriet.
- ▷ Forbrukere som styreenheter (f.eks. laderegulator for solcelleanlegg eller panel) eller innebygde apparater (f.eks. stigtrinn) tar i tillegg strøm fra batterikapasiteten, også når 12 V-forsyningen på panelet er avslått. Derfor må boenhets-batteriet kobles fra kjøretøyet 12 V-spenning med bryteren på strømsentralen når kjøretøyet ikke skal benyttes på lengre tid.

9.5.2 LED-skala for batterispenning

LED-skalaen (Bilde 65,5) viser batterispenningen hos boenhets-batteriet som følger:

- Alle LED-ene lyser: Batteriet er ladet tilstrekkelig.
- Gul og rød LED lyser: Batteriet er delvis utladet.
- Kun den røde LED-en lyser: Batteriet er utladet.
- Rød LED blinker: Batteriet er fullstendig utladet.

Indikere batterispenning:

- Trykk på knapp "🔌" (Bilde 65,1): Boenhetbatteriets spenning indikeres.

Følgende tabeller hjelper til med å forklare den anviste batterispenningen til boenhets-batteriet på panelet.

Batterispenning (verdi ved løpende drift)	Kjøredrift (kjøretøyet kjører, ingen strømtilkobling)	Batteridrift (kjøretøyet står, ingen strømtilkobling)	Nettdrift (kjøretøyet står, strømtilkobling)
Under 11,0 V (rød LED blinker)	Batteriet er fullstendig utladet, ingen lading via dynamoen	Batteriet er fullstendig utladet	Batteriet er fullstendig utladet, ingen lading via strømforsyningen
12,2 V eller mindre Fare for fullstendig utladning (batterialarm) (rød LED lyser)	12 V-spenning overbelastet	Når forbrukere er utkoblet: Batteriet tomt	12 V-spenning overbelastet
	Batteriene lades ikke av dynamoen	Når forbrukere er innkoblet: Batteri overbelastet	Batteriet lades ikke av strømsentralen, strømsentralen er defekt
12,7 V til 13,5 V (rød, gul og en grønn LED lyser)	12 V-spenning overbelastet ¹⁾	Normalt område	12 V-spenning overbelastet ¹⁾
	Batteriene lades ikke av dynamoen ¹⁾		Batteriet lades ikke av strømsentralen, strømsentralen er defekt ¹⁾
13,5 V (alle LED-ene lyser)	Batteriet lades	Inntre kun kort etter ladingen	Batteriet lades

¹⁾ Når spenningen ikke overstiger dette området etter flere timer.

Hvilespenning

Målingen av hvilespenningen er en enkel metode for å kontrollere batteriets tilstand. Med hvilespenning refereres det til batteriets spenning i hviletilstand, når det ikke tas ut strøm og batteriet ikke lades.

Den påfølgende tabellen hjelper til å forklare den anviste hvilespenningen. De angitte verdiene er veiledende verdier for gele-batterier.

Visning LT 100	Verdier for hvilespenning	Batteriets ladetilstand
Rød LED blinker	11,0 V eller mindre	Batteriet er fullstendig utladet
Rød og gul LED lyser	11,0 V til 12,2 V	Batteriet er utladet til fullstendig utladning
Rød og gul LED lyser	12,2 V til 12,7 V	Batteriet er tomt eller ladet opp til ca. 50 %
Rød, gul og den nederste grønne LED-en lyser	12,7 V til 13,5 V	Batteriet er ladet mellom ca. 50 % og helt fullt
Alle LED-ene lyser	Over 13,5 V	(Forekommer bare under lading)

- ▷ Langvarig fullstendig utlading skader batteriet kan ikke repareres.

Forholdsregler:

- Ved batterialarm må alle forbrukere slås av og boenhets-batteriet lades, enten ved kjøring eller ved tilkobling til en 230 V-forsyning.

9.5.3 LED-skala for tanknivå

LED-skalaen (Bilde 65,4) viser fyllenivået i ferskvannstanken eller spillvannstanken.

Indikere nivået:

Trykk på knapp " " (Bilde 65,2): Ferskvannstankens fyllenivå vises med lyssende LED-er.

Trykk på knapp " " (Bilde 65,3): Spillvannstankens fyllenivå vises med lyssende LED-er.

Fyllenivåmåler

LED-visning	Tankfyllenivå
Alle LED-ene lyser	Tank full
3 LED lyser	Tank ca. 3/4 full
2 LED lyser	Tank ca. 1/2 full
1 LED lyser	Tank ca. 1/4 full
Nedre LED blinker	Tank tom

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

9.6 230 V-spenning

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Det elektriske anlegget i kjøretøyet må kontrolleres minst hvert tredje år av en elektrisk fagperson. Ved hyppigere bruk av kjøretøyet anbefales en årlig kontroll.

230 V-spenningen forsyner:

- Stikkontaktene med jordet kontakt for apparater med maks. 10 A
- Strømsentralen

De strømforbrukende apparatene som er tilkoblet 12 V-spenningen i boenheten, forsynes med strøm fra boenhets-batteriet.

Koble kjøretøyet til en ekstern 230 V-forsyning så ofte som mulig. På denne måten lader lademodulen i strømsentralen boenhets-batteriet automatisk. I tillegg blir startbatteriet vedlikeholdsladet.

9.6.1 230 V-tilkobling (CEE-stikkontakt)

- ▷ Overspenning kan skade apparater som er tilkoblet. Årsaker til overspenning kan f.eks. være lynnedslag, uregulerte spenningskilder (f.eks. bensingeneratorer) eller strømtilkoblinger ved kjøring.

Krav til 230 V-tilkoblingen

- Tilkoblingsledningen, pluggforbindelsene til forsyningspunktet og pluggforbindelsen til kjøretøyet må tilsvare IEC 60309. Handelsbetegnelsen for pluggforbindelsene er "CEE blå".
- Bruk gummislangeledning H07RN-F med minst 2,5 mm² ledningstverrsnitt og maksimal 25 m lengde.
- Pluggforbindelser med jordet kontakt (schuko) er ikke tillatt. Seriekobling av CEE-/schuko-adaptore er heller ikke tillatt.

9.6.2 Kople til 230 V-forsyning

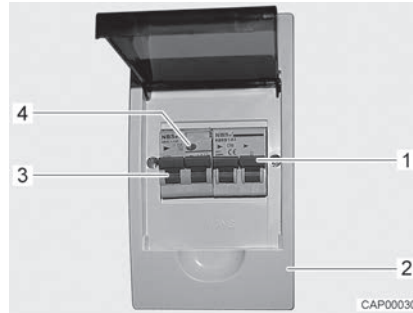

- ▶ Den eksterne 230 V-forsyningen må sikres via en jordfeilbryter (FI-bryter, 30 mA).
- ▶ Ledningen må være viklet helt av kabeltrommelen for å unngå oppheting.
- ▶ I tvilstilfeller eller hvis 230 V-forsyningen ikke er tilgjengelig eller er defekt, må du kontakte leverandøren av forsyningsanlegget.

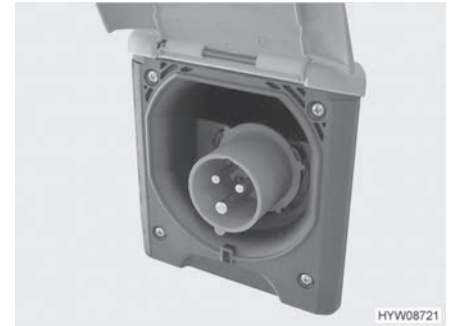

- ▷ 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet er utstyrt med en jordfeilbryter (FI-bryter).
- ▷ Det kreves jordfeilbrytere (FI-brytere, 30 mA) for koblingspunkter på campingplasser (campingfordelere).

Kjøretøyet kan tilkobles en ekstern 230 V-forsyning. For tilkobling skal i hovedsak kun 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet (CEE-stikkontakt) brukes.

Bilde 66 Ledningsbeskyttelsesbryter og FI-bryter (230 V-sikringsboks)

Bilde 67 230 V-tilkobling til kjøretøyet (CEE-stikkontakt)

Koble til kjøretøyet:

- Kontroller om strømforsyningsapparatet er egnet med tanke på tilkobling, spenning, frekvens og strøm.
- Kontroller om ledningene og tilkoblingene er egnet.
- Kontroller pluggforbindelsene og ledningene med tanke på synlige skader.
- Slå av ledningsbeskyttelsesbryteren (Bilde 66,1) i sikringsboksen (Bilde 66,2).
- Åpne dekselet for 230 V-tilkoblingen til kjøretøyet (Bilde 67) og sett i stikkontakten. Pass på at låsetappen til det fjærbelastede dekselet har gått i lås.
- Sett støpselet til tilkoblingsledningen i stikkontakten på campingfordeleren. Pass på at låsetappen på det fjærbelastede dekselet også har gått i lås.
- Slå på ledningsbeskyttelsesbryteren i sikringsboksen.

Kontrollere jordfeilbryter:

- Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten (Bilde 66,4) til jordfeilbryteren (FI-bryter) (Bilde 66,3) i sikringsboksen (Bilde 66,2). Jordfeilbryteren skal utløses.
- Slå på jordfeilbryteren (Bilde 66,3) igjen.

Koble fra forbindelsen:

- Slå av ledningsbeskyttelsesbryteren (Bilde 66,1) i sikringsboksen (Bilde 66,2).
- Løsne låsetappen på campingfordeleren og trekk støpselet til tilkoblingsledningen ut av stikkontakten.
- Løsne låsetappen på kjøretøyet, trekk ut stikkontakten og lukk dekselet for 230 V-tilkoblingen.

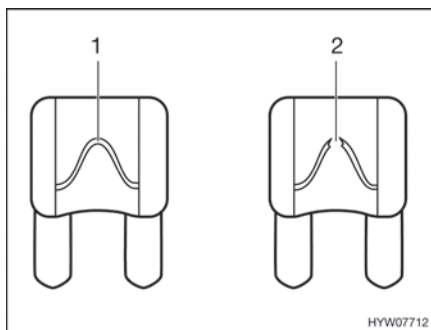
9.7 Sikringer

- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når strømforsyningen er frakoblet.
- ▶ Sikringer må aldri kortsluttes eller repareres.
- ▶ Defekte sikringer må alltid skiftes ut med en ny sikring med samme verdi.

9.7.1 Sikringer 12 V

De strømbrukende apparatene som i boenheten er tilknyttet 12 V-forsyningen, er sikret med separate sikringer. Sikringene er tilgjengelige på forskjellige monteringssteder i kjøretøyet.

- 1 Uskadd sikringselement
- 2 Avbrutt sikringselement

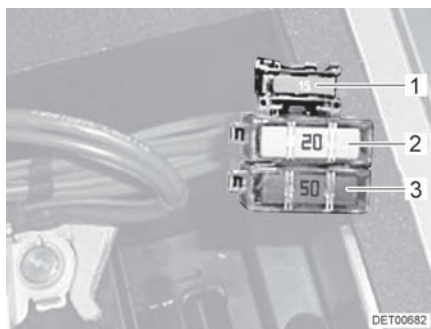
Bilde 68 Sikring 12 V

En intakt 12 V sikring kan registreres på det uskadde sikringselementet (Bilde 68,1). Når sikringselementet er avbrutt (Bilde 68,2), må sikringen byttes.

Før du skifter sikringene, må du følge angivelsene nedenfor vedr. funksjon, verdi og farge til de aktuelle sikringene. Ved skifting av sikringer, bruk kun bladsikringer med verdier som er angitt nedenfor.

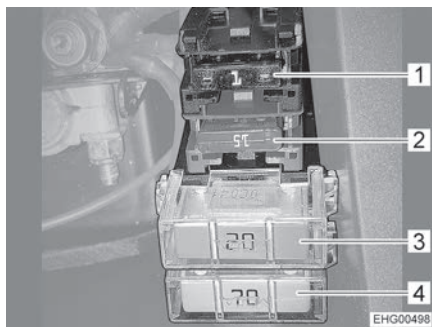
Sikringer ved startbatteriet

Sikringene er montert i nærheten av startbatteriet. Startbatteriet er tilgjengelig på gulvet mellom førerhussetene og et deksel.

- 1 Bladsikring 15 A/blå (styring relé)
- 2 Stor bladsikring 20 A/gul (forsikring kjøleskap)
- 3 Stor bladsikring 50 A/rød (sikring startbatteri)

Bilde 69 Sikringer ved startbatteriet uten Lade-Booster

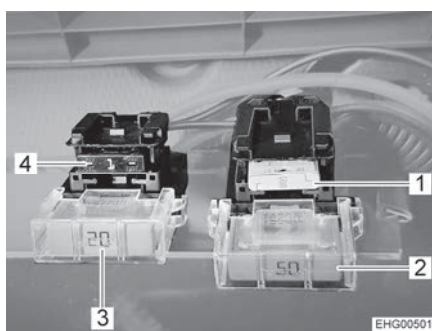

- 1 Bladsikring 1 A/sort (spenningssensor startbatteri)
- 2 Bladsikring 15 A/blå (styring relé)
- 3 Stor bladsikring 20 A/gul (startbatteri for kjøleskap)
- 4 Stor bladsikring 70 A/beige (sikring startbatteri)

Bilde 70 Sikringer ved startbatteriet med lade-booster

Sikringer ved boenhets-batteriet

Sikringene er montert i setekonsollen til høyre sete i førerhuset.

- 1 Bladsikring 2 A/grå (spenningssensor EBL)
- 2 Stor bladsikring 50 A/rød (sikring boenhets-batteri)
- 3 Stor bladsikring 20 A/gul (boenhets-batteri for kjøleskap)
- 4 Bladsikring 1 A/sort (spenningssensor boenhets-batteri)

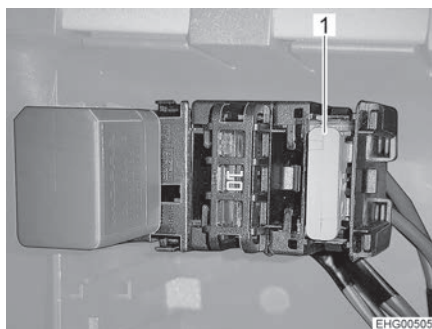
Bilde 71 Sikringer på boenhets-batteri med Lade-Booster

Hvis kjøretøyet **ikke** er utstyrt med en lade-booster, befinner følgende sikringer seg på boenhets-batteriet:

- Bladsikring 2 A/grå (spenningssensor EBL)
- Stor bladsikring 20 A/gul (boenhets-batteri for kjøleskap)
- Stor bladsikring 40 A/oransje (sikring boenhets-batteri)

Sikring på B-søyle, høyre kjøretøyside

På B-søylen på høyre kjøretøyside er sikringen for pluss-signalet "Tenning på, kjøretøy" montert.

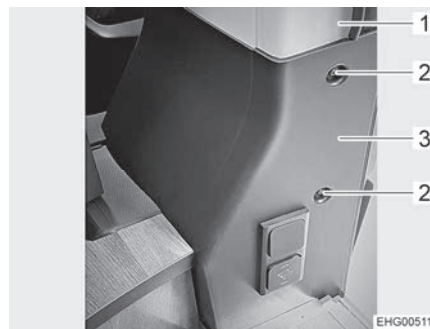
- 1 Bladsikring 2 A/grå (pluss-signal "Tenning på, kjøretøy")

Bilde 72 Sikring på B-søyle, høyre kjøretøyside

Sikringen kan nås bak et deksel.

Bilde 73 Deksel (sett fra førerhusdøren)

Bilde 74 Deksel (sett fra skyvedøren)

Skift sikring:

- Trekk ut 2 skruer (Bilde 73,1) samt 2 skruer (Bilde 74,2) og ta dekselet (Bilde 73,2 og Bilde 74,3) av B-søylen (Bilde 74,1).
- Skift sikring.
- Sett dekselet på B-søylen og fest med 4 skruer.

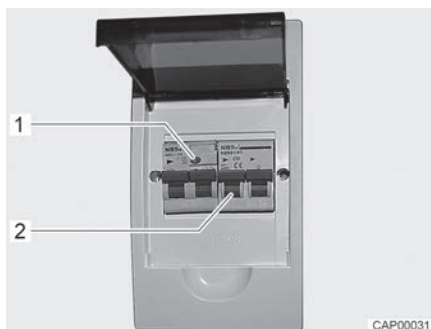
Sikring for Thetford-toalett

Toalettet har en vedlikeholdsfri automatisisikring.

9.7.2 Sikring 230 V

- ▷ Kontroller jordfeilbryteren ved hver tilkobling til 230 V-forsyningen, minimum hver 6. måned.

Bilde 75 230 V-sikringsboks med ledningsbeskyttelsesbryter og FI-bryter

En jordfeilbryter (FI-bryter) i sikringsboksen sikrer hele kjøretøyet mot feilstrøm (0,03 A). Den etterkoblede ledningsbeskyttelsesbryteren (10 A) (Bilde 75,2) sikrer 230 V-spenningen.

Kontrollere jordfeilbryter:

- Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten (Bilde 75,1). Jordfeilbryteren skal utløses.

Moneringssted

Sikringsboksen er montert bak service-luke i sittebenken.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om innbyggingsapparatene i kjøretøyet.

Informasjonen gjelder kun betjeningen av innbyggingsapparatene.

Ytterligere informasjon om innbyggingsapparatene finner du i bruksanvisningene til innbyggingsapparatene, som er vedlagt kjøretøyet separat.

10.1 Generelt

- ▷ Av sikkerhetsgrunner må reservedeler for varmeapparater tilsvare produsentens spesifikasjoner, og produsenten må ha godkjent dem som reservedeler. Disse reservedelene må bare monteres av produsenten selv eller på et autorisert fagverksted.

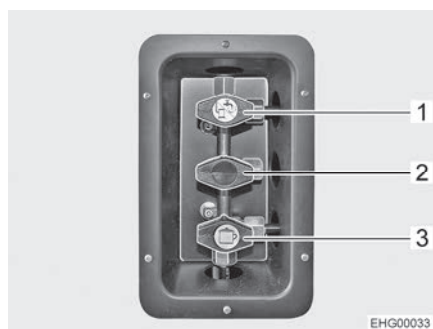

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for apparatet. Denne er vedlagt separat.

Avhengig av modell er kjøretøyet utstyrt med varmeanlegg/varmtvannsbereider, kokeplass og kjøleskap.

I denne bruksanvisningen beskrives kun betjeningen av disse apparatene og deres spesifikasjoner.

Før et gassdrevet innbyggingsapparat settes i gang, må man åpne gassflaskens hovedventil og gassavstengeventilen.

- 1 Gassavstengeventil varmeanlegg/varmtvann, åpnet
- 2 Gassavstengeventil, ikke belagt
- 3 Gassavstengeventil kokeplass, åpnet

Bilde 76 Posisjon gassavstengingsventiler (eksempel)

10.2 Varmeanlegg/Varmtvannsberedning

Med varmeanlegget kan man både varme opp kjøretøyets boenhet (gjennom oppvarming av romluft), samt varme opp bruksvannet (varmtvannsbereder-funksjon). De etterfølgende tipsene gjelder også når varmeanlegget benyttes som varmtvannsbereder.

- ▶ På grunn av eksplosjonsfaren må det aldri slippes ut gass uten at flammen brenner.
- ▶ Ved tanking, på ferger og i garasjer, må varmeanlegget aldri drives med gass. Eksplosjonsfare!
- ▶ Aldri bruk varmeanlegget i gassdrift i lukkede rom (f.eks. i garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Ikke bruk rommet over og bak varmeanlegget som oppbevaringsrom.
- ▶ Bruksvannet kan varmes opp til 65 °C. Fare for skålding!

- ▷ Resirkuleringsviften slår seg på automatisk når varmlufts-varmeanlegget settes i drift, og fortsetter å være i drift. Dermed blir boenhets-batteriet ekstremt belastet, når kjøretøyet ikke er tilkoblet en ekstern 230 V-forsyning. Ta hensyn til at boenhets-batteriet kun har et begrenset energiforråd.
- ▷ Varmtvannsberedning må aldri settes i gang uten vann.
- ▷ Tøm bruksvanntanken hos varmeanlegget ved frostfare når varmtvannsberedning ikke er i drift.
- ▷ Still varmtvannsberedning kun på maks. temperatur når det trengs mye varmtvann. Det beskytter apparatet mot forkalkning.

- ▷ Vann som varmes opp av varmeanlegget skal ikke benyttes som drikkevann.
- ▷ La varmeanlegget med jevne mellomrom (minst hver 3 måned) løpe noen minutter med full belastning, for å fjerne kondensvann. Slik kan luktproblemer unngås.

Første igangsetting

Når varmeanlegget settes i gang for første gang, vil det for en kort tid avgi røyk og lukt. Still umiddelbart varmeanlegget på bryteren på høyeste trinn. Åpne vinduer og dører og luft godt. Røyk og lukt forsvinner av seg selv etter kort tid.

10.2.1 Riktig oppvarming

Bilde 77 Luftdyse (varmlufts-varmeanlegget)

Varmluftfordeling

I kjøretøyet finnes det flere luftdyser (Bilde 77). Rør fører varmluften til luftdysene. Still luftdysene slik at varmluften kommer ut der den er ønsket. For å forhindre gjennomtrekk, stenges luftdysene på dashbordet og luftspredningen i bobilen stilles på resirkulering.

Innstilling av luftdysene

- Fullstendig åpen: Full varmluftsstrøm
- Halv- eller delvis åpen: Redusert varmluftsstrøm

Når 5 luftdyser er helt åpne, kommer det mindre varmluft ut fra hver enkelt dyse. Når bare 3 luftdyser er åpne, strømmer det mer varmluft ut av hver enkelt dyse.

10.2.2 Varmeanlegg og varmtvannsberedning (Truma Combi)

- Hvis varmeanlegget er ute av drift på grunn av frostfare, må man tømme bruksvanntanken.

Spenningsforsyningen til varmestyringen kan ikke avbrytes via hovedbryteren 12 V.

Varmeanlegget blir drevet med gass.

Bilde 78 Kontrollpanel

- 1 Sommerdrift vanntemperatur 60 °C
- 2 Sommerdrift vanntemperatur 40 °C
- 3 Av
- 4 Vinterdrift "Kun varmeanlegg"
- 5 Vinterdrift "Varmeanlegg og varmtvannsberedning"
- 6 Dreiebryter (ytre ring)
- 7 Kontrollampe "Driftsmåte varmeanlegg" (grønn)
- 8 Temperaturregulator
- 9 Kontrollampe "Oppvarmingsfase varmtvannsberedning" (gul)/ "Feil" (rød)

Driftsmåter

Varmeanlegget kan drives med ulike driftsmåter:

- Vinterdrift (med eller uten varmtvannsberedning)
- Sommerdrift (kun varmtvannsberedning)

Velge driftsmåte:

- Driftsmåte innstilles med dreiebryteren (Bilde 78,6).

Varmeanlegg med gassdrift

Varmeanlegget blir drevet kun med gass.

Vinterdrift

Ved vinterdrift "Varmeanlegg og varmtvannsberedning" (Bilde 78,5) varmes også bruksvannet automatisk når varmeanlegget slås på. Når ønsket romtemperatur er nådd og varmeanlegget slår seg av, fortsetter oppvarmingen av bruksvannet til vanntemperaturen er nådd.

En temperaturføler ved siden av panelet måler romtemperatur.

I driftsmåten "Kun varmeanlegg" (Bilde 78,4) kan varmeanlegget være i gang når bruksvanntanken er tom.

For å slå på:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og den gassavstengeventilen "Varmeanlegg/varmtvannsbereder".
- Still inn temperaturregulatoren (Bilde 78,8) på kontrollpanelet på ønsket varme.
- Still dreiebryteren (Bilde 78,6) på vinterdrift "Kun varmeanlegg" (Bilde 78,4) eller på vinterdrift "Varmeanlegg og varmtvannsberedning" (Bilde 78,5).

Den grønne kontrollampen (Bilde 78,7) lyser.

Resirkuleringsvifte slår seg på automatisk når varmeanlegget settes i drift.

For å slå av:

- Sett dreiebryteren (Bilde 78,6) på "O" (Bilde 78,3).
- Steng gassavstengeventilen "Varmeanlegg/varmtvannsbereder" og hovedventilen på gassflasken.

Etter at varmeanlegget er slått av, kan resirkuleringsviften stå på for å utnytte restvarmen.

Sommerdrift

Oppvarming av kjøretøyet er ikke mulig med driftsmåten "Sommer". I denne driftsmåten blir kun bruksvannet varmet opp til 40 °C eller 60 °C.

Slå på varmtvannsberedning:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og den gassavstengeventilen "Varmeanlegg/varmtvannsbereder".
- Sett dreiebryteren (Bilde 78,6) på kontrollpanelet (Bilde 78) på "Sommerdrift" (Bilde 78,1 eller 2).

Den gule kontrollampen (Bilde 78,9) lyser under oppvarmingsfasen. Når innstilt vanntemperatur er nådd, er oppvarmingsfasen over og den gule kontrollampen slukkes.

Ved feil lyser kontrollampen (Bilde 78,9) på kontrollpanelet rødt (se avsnittet 15.5).

Slå av varmtvannsberedning:

- Sett dreiebryteren (Bilde 78,6) på kontrollpanelet (Bilde 78) på "O".
- Steng gassavstengeventilen "Varmeanlegg/varmtvannsbereder" og hovedventilen på gassflasken.

Sikkerhets-/avtappingsventil

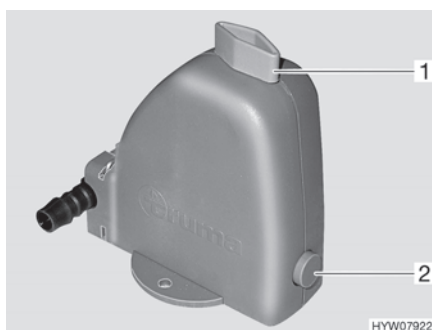
Varmeanlegget er utstyrt med en sikkerhets-/avtappingsventil (Bilde 79). Sikkerhets-/avtappingsventil hindrer at vannet til varmtvannsberedningen fryser når varmeanlegget ikke er på når det er frost.

- ▷ Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen og tøm varmeanlegget når kjøretøyet ikke brukes over lang tid.
- ▷ Ved temperaturer under 2 °C åpner sikkerhets-/avtappingsventilen automatisk. Først når temperaturen på sikkerhets-/avtappingsventilen er over 6 °C, kan sikkerhets-/avtappingsventilen lukkes igjen.
- ▷ Sikkerhets-/avtappingsventilen beskytter ikke vannpumpen og vannarmaturene mot frost.

- ▷ Tømmestussene til sikkerhets-/avtappingsventilen må alltid holdes fri for smuss (f.eks. løv, is).

Bilde 79 Sikkerhets-/avtappingsventil

Fylle/tømme bruksvanntanken

Bruksvanntanken forsynes med vann fra vanntanken.

Fyll bruksvanntanken med vann:

- Slå på 12 V-forsyningen på panelet.
- Steng sikkerhets-/avtappingsventilen. Drei dreiebryteren (Bilde 79,1) på tvers av sikkerhets-/avtappingsventilen og trykk inn trykknappen (Bilde 79,2).
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsledningene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at bruksvanntanken er fylt med vann.
- Steng alle vannkraner.

Tøm bruksvanntanken:

- Sett dreiebryteren (Bilde 78,6) på kontrollpanelet (Bilde 78) på "O".
- Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen. Vri dreiebryteren (Bilde 79,1) langs med sikkerhets-/avtappingsventilen. Trykknappen (Bilde 79,2) hopper ut. Bruksvanntanken tømmes ut via sikkerhets-/avtappingsventilen.
- Kontroller at alt vannet renner ut av bruksvanntanken (ca. 12 liter).

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

10.2.3 Varmeanlegg og varmtvannsberedning (Truma Combi D)

Varmeanlegget og varmtvannsberedningen Truma Combi D drives med diesel.

Funksjonene og betjeningen er den samme som for det gassdrevne varmeanlegget Truma Combi, se avsnittet 10.2.2.

Se dokumentasjonen fra produsenten for ytterligere informasjon.

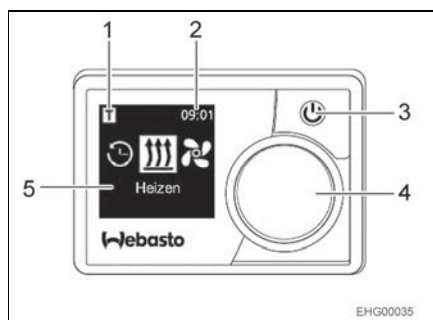
10.2.4 Kupévarmer (Webasto)

- ▶ Ikke bruk varmeanlegget i lukkede rom. Kvelningsfare!
- ▶ Ikke bruk varmeanlegget på bensinstasjoner. Eksplosjonsfare!

Boenheten og motoren kan varmes opp med kupévarmeren.

Varmefunksjonen kan slås på og av manuelt eller ved hjelp av timer.

- 1 Symbolet er forhåndsvalgt tid aktivert
- 2 Klokkeslett
- 3 Starttast med statusindikator
- 4 Styringsknapp
- 5 Menyindikator

Bilde 80 Kontrollpanel (kupévarmer)

Slå på varmeanlegg til basiskjøretøyet:

- Sett varmeregulatoren på "Varm".
- Slå på vifte.
- For kontinuerlig drift: Sett vifte på laveste trinn (pga. batterikapasitet).
- For rask oppvarming av kjøretøyet: Sett viften på høyere trinn.
- For å åpne/stenge luftdyse til basiskjøretøy etter ønske.

Slå på kupévarmeren:

- Trykk på knapp (Bilde 80,3).
- Innstille ønsket funksjon ved dreining av styringshodet (Bilde 80,4).

Se dokumentasjonen fra produsenten for ytterligere informasjon.

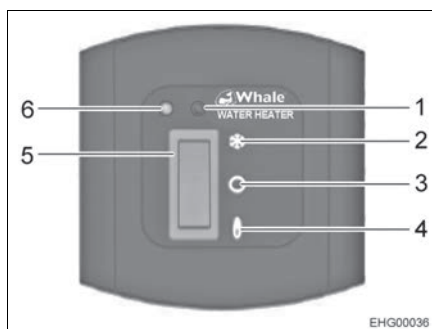
10.2.5 Varmtvannsbereder (Whale)

- Forsikre deg om at driftstrykket til gassforsyningen til varmtvannsberederen er på mellom 28 og 30 mbar.

- Ved fare for frost eller varmtvannsberederen ikke er brukt i løpet av de siste 3 dagene må den tømmes.

- 1 Diagnose-LED
- 2 Frostbeskyttelse
- 3 Gass AV
- 4 Gass PÅ
- 5 Bryter
- 6 Kontroll-LED gassflamme tent

Bilde 81 Betjeningsfelt varmtvannsbereder

Slå på varmtvannsberederen:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og den gassavstengeventilen "Varmeanlegg/varmtvannsbereder".
- Forsikre deg om at tappekranen er lukket.
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem. Vannpumpen slås på. Vannsledningene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- Steng alle vannkraner.
- Still bryteren (Bilde 81,5) i posisjonen "Gass PÅ" (Bilde 81,4). Når flammen er tent, lyser kontroll-LEDen "Gassflamme tent" (Bilde 81,6) grønt.

Slå av varmtvannsberederen:

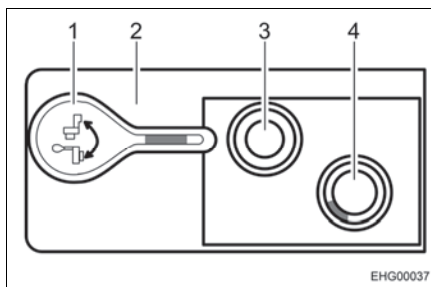
- Still bryteren (Bilde 81,5) i posisjonen "Gass AV" (Bilde 81,3).
- Steng gassavstengeventilen "Varmeanlegg/varmtvannsbereder" og hovedventilen på gassflasken.

Slå på frostbeskyttelse:

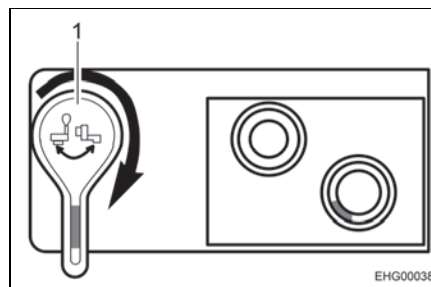
- Still bryteren (Bilde 81,5) i posisjonen "Frostbeskyttelse" (Bilde 81,2).

- Ikke benytte frostbeskyttelsesfunksjonen i mer enn 3 dager.

Bilde 82 Tappekran, lukket

Bilde 83 Tappekran, åpnet

- 1 Stang tappekran, lukket
- 2 Overside varmtvannsbereder
- 3 Kaldvannstilkobling
- 4 Varmtvannstilkobling

- 1 Stang tappekran, åpnet

*Tømme
varmtvannsberederen:*

- Slå av varmtvannsberederen.
- Åpne tappekranen. Vri stangen til tappekranen 90° med urviseren (se Bilde 83,1).

- ▷ Under oppvarmingen drypper vannet fra avløpsrøret til overtrykksventilen. Gå frem på denne måten for å beskytte overtrykksventilen mot kalkrester: Bruk overtrykksventilen minst to ganger i året. Vri stangen til tappekranen 90° mot urviseren.

Følg instruksjonene om vedlikehold i avsnittet 13.5.

10.2.6 Veggpipe

Friskluft og avgasser fra varmeanlegget ledes i en to-kammers veggpipe.

- ▷ Parker kjøretøyet slik, at veggpipen får tilstrekkelig friskluft.
- ▷ Veggpipen må alltid være fri. Veggpipen må ikke tildekkes.
- ▷ Ved vintercamping må veggpipen holdes fri for snø og is.
- ▷ Kontroller veggpipen regelmessig, avhengig av været (snø, løvfall, smuss osv.). Om nødvendig, rengjør veggpipen.
- ▷ Ved rengjøring av kjøretøyet må vannstrålen ikke rettes direkte på veggpipen.
- ▷ Ved ignorering kan en feilfri funksjon av varmeanlegget ikke garanteres.

Bilde 84 Veggpipe (varmlufts-varmeanlegg)

Veggpipen er montert på den venstre sideveggen.

10.3 Gasskomfyr

- ▶ Når gasskomfyren er i bruk, må du ikke la den stå uten tilsyn. Selv om gasskomfyren bare vil være uten tilsyn i en kort periode (f.eks. hvis du må gå på toalettet), må du slå den av.
- ▶ På grunn av eksplosjonsfaren må det aldri slippes ut gass uten at flammen brenner.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Gasskomfyren må ikke brukes som varmeapparat.
- ▶ Ikke plasser gardiner, forheng eller kjøkkenhåndklær i nærheten av kokeplassen. Brannfare!
- ▶ Når man håndterer varme gryter, panner og lignende gjenstander må man bruke votter eller grytekluter. Fare for personskade!
- ▶ Mens den slås på og når gasskomfyren er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kopp-håndklær, servietter osv. i nærheten av gasskomfyren. Brannfare!
- ▶ Hele tenningsprosessen må være synlig ovenfra og må ikke dekkes til av kasseroller.
- ▶ Gasskomfyrdekslet lukkes ved hjelp av fjærkraft. Fare for skader når dekslet lukkes!

- ▷ Gasskomfyrdekslet av glass skal ikke brukes som kokefelt.
- ▷ Lukk ikke gasskomfyrdekslet når komfyren er i bruk.
- ▷ Ikke belast gasskomfyrdekslet med trykk når det er lukket.
- ▷ Ikke still varme kasseroller på gasskomfyr- eller vaskbeskyttelsen.
- ▷ Etter kokingen må man la gasskomfyrdekslet være åpent så lenge brennerne avgir varme. Ellers kan glassplaten eksplodere.

- ▷ Bruk kun gryter og panner som passer til diameteren på brennerristen til gasskomfyren.
- ▷ Når flammen slukkes, stenger tennsikringsventilen automatisk gasstilførselen.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til apparatprodusenten som er vedlagt separat.

Kjøkkenbenken i kjøretøyet er utstyrt med en gasskomfyr med 2 flammer. Bryterne for gasskomfyren er plassert direkte på gasskomfyren.

Bilde 85 Gasskomfyr

For å slå på:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne gasskomfyrdekslet.
- Drei dreieregulatoren (Bilde 85,1) til ønsket varmekilde til tenningsposisjon (stor flamme).
- Trykk inn dreieregulatoren og hold den inne.
- Trykk på trykknappen (Bilde 85,2). En gnist genereres i brenneren. Hvis nødvendig, trykkes trykknappen flere ganger.
- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne i enda 10 til 15 sekunder, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.
- Hvis tenningen mislykkes, gjentas fremgangsmåten fra begynnelsen.

For å slå av:

- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

10.4 Kjøleskap

Under kjøring er kjøleskapet i drift via 12 V-spenning. Ved høye omgivelsestemperaturer kommer ikke kjøleskapet opp i full kjøleeffekt lenger.

10.4.1 Kompressor-kjøleskap

- ▶ Ventilasjonsåpningene skal alltid holdes åpne.
- ▶ På grunn av tekniske forhold, kan ikke temperaturen i kjøleskapet og fryseren holdes konstant hele tiden. Under ugunstige forhold kan matvarer i fryseren tines opp.

- ▷ Ikke bruk noen gjenstander eller varmeapparater for å sette fart på tiningen.
- ▷ Når kjøretøyet utsettes for sterkt sollys: Ventiler kjøretøyet godt.
- ▷ Før kjøring må produktene i kjøleskapet sikres mot å skli.

- ▷ Temperaturen i kjøleskapet avhenger av omgivelsestemperaturen (romtemperatur), hvor hyppig døren åpnes og innholdet i kjøleskapet. Juster kjøletrinnet ved behov.
- ▷ Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor må kjøleskapet ikke drives over lengre tid uten 230 V-tilkobling når kjøretøyet står stille.
- ▷ Sjekk kondens i oppsamlingskaret før avreise og regelmessig når kjøleskapet brukes.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Driftsmåter

Kjøleskapet drives utelukkende med 12 V likespenning.

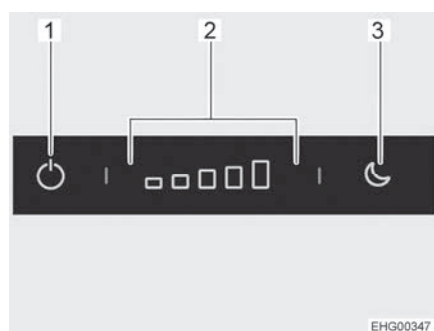
12 V-forsyningen kommer da alltid via strømsentralen.

Ved kjøredrift leder strømsentralen strømmen fra kjøretøyets dynamo videre til kjøleskapet.

Når kjøretøyet står stille og **ikke** er tilkoblet 230 V-forsyningen, forsyner strømsentralen kjøleskapet med strøm fra boenhets-batteriet.

Når kjøretøyet står stille og er tilkoblet 230 V-forsyningen, omformer strømsentralen den inngående spenningen til 12 V og leder den videre til kjøleskapet.

Omkoblingen mellom de forskjellige forsyningsmåtene skjer automatisk.

- 1 På/av-knapp
- 2 Betjeningsfelt kjølenivå-innstilling
- 3 Knappen nattmodus

Bilde 86 Brytere (kjøleskap)

For å slå på:

- Trykk på på/av-knapp (Bilde 86,1) og hold den inne i ca. 2 sekunder. Den blå kontrollampen viser at kjøleskapet fungerer. Betjeningsfeltet (Bilde 86,2) viser det innstilte kjøletrinnet. Indikatoren dimmes etter ca. 10 sekunder.

For å slå av:

- Trykk på på/av-knapp (Bilde 86,1) og hold den inne i ca. 2 sekunder. Den blå kontrollampen slukker sakte.

Kjøletrinnet som kjøleskapet kjøles ned med, må velges avhengig av romtemperatur. En høyere romtemperatur krever et høyere kjøletrinn. Ved lavere romtemperatur er det nok med et lavt kjøletrinn.

Stille inn kjøletrinnet:

- På betjeningsfeltet (Bilde 86,2) trykkes ønsket kjøletrinn.

Kjøleskapet har en nattmodus. Når nattmodus er aktivert, jobber kjøleskapet stille med lavere effekt.

Aktivere nattmodus:

- Trykk på knappen nattmodus (Bilde 86,3). Den blå kontrollampen viser at nattmodus er aktivert.

- Deaktivere nattmodus:*
- Trykk på knappen nattmodus (Bilde 86,3). Den blå kontrollampen slukker. Kjøleskapet arbeider nå i normal drift.
- Under drift kan det samles opp kondens i oppsamlingskaret under fryseren. Oppsamlingskaret må tømmes regelmessig.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

10.4.2 Kjøleskapdør-lås

- ▷ Under kjøring må kjøleskapdøren alltid være lukket og låst i lukket posisjon.

- ▷ Når kjøleskapet er avslått, låses kjøleskapdøren i luftestilling. På denne måten unngår man at det danner seg mugg.

Kjøleskapdøren kan stå i to stillinger:

- Lukket kjøleskapdør mens man kjører og når kjøleskapet er i bruk
- Kjøleskapdøren litt åpen for å luften når kjøleskapet er avslått

Kjøleskapet åpnes og lukkes med håndtaket på døren.

- For å åpne:*
- Trykk håndtaket til siden og hold det inne for å åpne kjøleskapdøren.

- For å stenge:*
- Lukk kjøleskapdøren. Låsehaken klikker hørbart på plass.

Luftestilling Kjøleskapdøren kan blokkeres i luftestilling med hjelp av en svingbar bøylen.

Bilde 87 Låseanordning i normalstilling

Bilde 88 Låseanordning i luftestilling

- Låse:**
- Åpne kjøleskapdøren.
 - Vri bøylen (Bilde 87,1) framover (Bilde 88).
- Når kjøleskapdøren lukkes, blir døren stående litt åpen.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om sanitæranlegget i kjøretøyet.

11.1 Vannforsyning, generelt

- ▶ Vanntanken må kun fylles fra drikkevannsnettet slik at kvaliteten på drikkevannet er sikret.
- ▶ Til påfylling må det kun brukes slanger eller beholdere som er tillatt for bruk til drikkevann.
- ▶ Påfyllingsslanger eller beholdere må skylles grundig med drikkevann (to til tre ganger kapasiteten).
- ▶ Påfyllingsslanger eller beholdere må tømmes fullstendig etter påfylling, og åpningene på påfyllingsslanger eller beholdere må lukkes.
- ▶ Vann som blir stående i vanntank og i vannledninger blir ubrukelig etter kort tid. Sørg derfor for at vannledningene og vanntanken rengjøres grundig hver gang før du tar i bruk kjøretøyet. Sørg for at vanntanken og vannledningene tømmes helt etter bruk av kjøretøyet.
- ▶ Hvis kjøretøyets vannanlegg er ute av bruk i mer enn en uke, må det desinfiseres før det tas i bruk igjen (se kapittel 12).

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at vannpumpen er koblet ut. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskafer på innbyggingsapparatene, frostskafer på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.
- ▷ Hvis den er tom for vann, går vannpumpen varm og kan skades senest etter ett minutt. Bruk aldri vannpumpen når vanntanken er tom.

Kjøretøyet er utstyrt med en vanntank. En elektrisk vannpumpe pumper vann til de ulike kranene. Når en vannkran åpnes, slår vannpumpen seg automatisk på og pumper vann til uttappingspunktet.

Spillvannstanken fanger opp spillvannet. På panelet vises hvor full vanntanken eller spillvannstanken er.

- ▷ Før man benytter vannarmaturene, må 12 V-forsyningen på panelet være slått på. Ellers arbeider ikke vannpumpen.

Plassering av vannpumpe

Dykkpumpen befinner seg i vanntanken.

11.2 Vanntank

Vanntanken rommer ca. 90 l.

- På grunn av kjøresikkerheten og tekniske tillatelser må fyllemengden reduseres under kjøring. Når vannet tappes ved hjelp av dreiehåndtaket for sikkerhetsavløpet (se avsnittet 11.2.4), blir det igjen en restmengde på ca. 20 l i vanntanken.

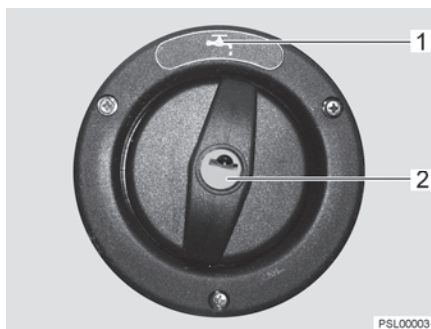
Monteringssted

Vanntanken er montert på høyre side i det bakre området og er tilgjengelig over 2 luker.

Bilde 89 Vanntank

11.2.1 Drikkevann-påfyllingsstuss med deksel

Bilde 90 Dekslet for drikkevann-påfyllingsstuss

Drikkevann-påfyllingsstussen er, avhengig av modellutførelse, plassert på venstre eller høyre side av kjøretøyet.

Drikkevann-påfyllingsstussen er merket med symbolet "🚰" (Bilde 90,1). Dekslet åpnes og lukkes med nøkkelen til de utvendige lukene.

- For å åpne:*
- Stikk nøkkelen inn i låsesylinderen (Bilde 90,2) og drei den en kvart omdreining mot urviseren.
 - Fjern dekslet.
 - Fyll vanntanken med drikkevann.
- For å stenge:*
- Sett dekslet på drikkevann-påfyllingsstussen.
 - Drei nøkkelen en kvart omdreining med urviseren.
 - Trekk ut nøkkelen.
 - Kontroller at dekslet sitter godt fast på drikkevann-påfyllingsstussen.

11.2.2 Påfylling av vannanlegget

- ▶ Ved fylling av vanntanken må man følge teknisk tillatt totalvekt til kjøretøyet. Hvis vanntanken er full, må bagasjen reduseres tilsvarende.

- ▷ Hvis den er tom for vann, går vannpumpen varm og kan skades senest etter ett minutt. Bruk aldri vannpumpen når vanntanken er tom.

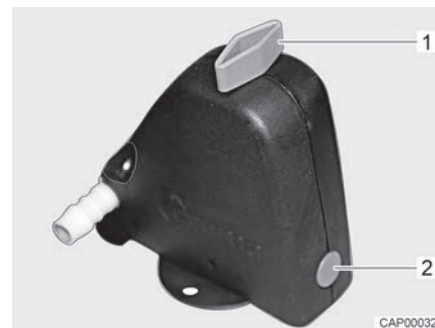

- ▷ Man kan kontrollere vannmengden på panelet mens vanntanken fylles.

- Still kjøretøyet vannrett.
- Slå på 12 V-forsyningen på panelet.

Bilde 91 Sikkerhets-/avtappingsventil åpnet

Bilde 92 Sikkerhets-/avtappingsventil lukket

- Steng sikkerhets-/avtappingsventilen. Drei dreiebryteren (Bilde 91,1) på tvers av sikkerhets-/avtappingsventilen og trykk inn trykknappen (Bilde 91,2). Den lukkede sikkerhets-/avtappingsventilen er fremstilt under Bilde 92. Det er ikke mulig å lukke sikkerhets-/avtappingsventilen ved temperaturer under 6 °C.
- Steng alle vannkraner.
- Lukke vanntankens utløpsåpning.
- Åpne drikkevann-påfyllingsstussen på utsiden av kjøretøyet.
- Fyll vanntanken med drikkevann. Bruk vannslange, vannkanne med trakt eller lignende til å fylle på vann.
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsrørene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- Still alle vannkraner på "Kaldt" og la dem stå åpne. Kaldtvannsrørene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler.
- Steng alle vannkraner.
- Lukk drikkevann-påfyllingsstussen.
- Kontroller at dekslet på vanntanken er tett.

11.2.3 Etterfyll med vann

- Ved fylling av vanntanken må man følge teknisk tillatt totalvekt til kjøretøyet. Hvis vanntanken er full, må bagasjen reduseres tilsvarende.

Gå fram på følgende måte for å fylle vanntanken med drikkevann:

- Åpne drikkevann-påfyllingsstussen (Bilde 90).
- Fyll vanntanken med drikkevann. Bruk vannslange, vannkanne med trakt eller lignende til å fylle på vann.
- Lukk drikkevann-påfyllingsstussen.

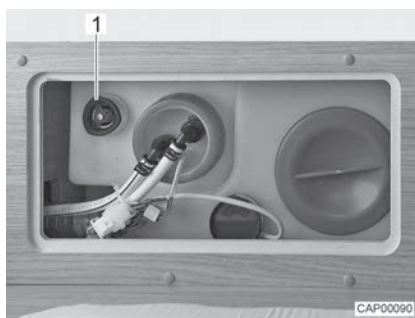
11.2.4 Redusere vannmengden for kjøring

- Ved fylling av vanntanken må man følge teknisk tillatt totalvekt til kjøretøyet. Hvis vanntanken er full, må bagasjen reduseres tilsvarende.

Dreiehåndtak

Dreiehåndtaket er montert på vanntanken.

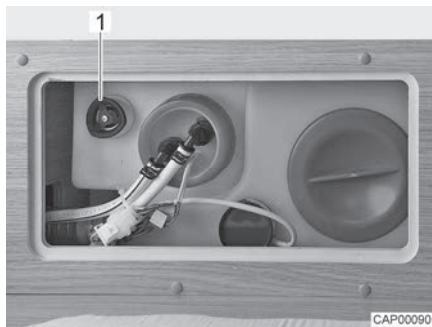
Bilde 93 Vanntank med dreiehåndtak

- For å stenge:*
- Drei dreiehåndtaket (Bilde 93,1) på vanntanken til stopp med urviseren.
 - Fyll opp vanntanken med drikkevann.

- For å åpne:*
- Drei dreiehåndtaket (Bilde 93,1) på vanntanken til du møter motstand mot urviseren. Vannet renner ut opptil ca. 20 liter.

11.2.5 Tappe av vann

Bilde 94 Vanntank med dreiehåndtak

- På vanntanken dreier du dreiehåndtaket (Bilde 94,1) mot urviseren fra du møter motstand til stopp for å åpne utløpsåpningen fullstendig.

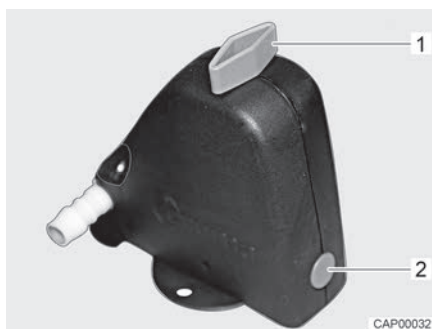
11.2.6 Tømme vannanlegg

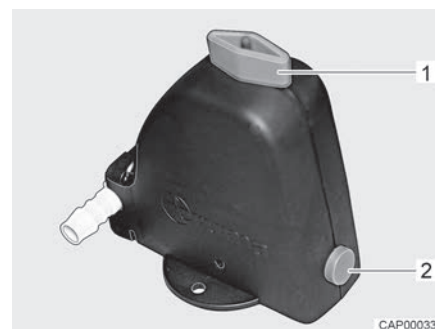
- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La sikkerhets-/avtappingsventilen (der den finnes) og alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskader på innbyggingsapparatene, frostskader på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.

Gå fram på følgende måte for å tømme og lufte vannanlegget. Slik unngår du frostskader og avleiringer:

- Still kjøretøyet vannrett.
- Slå av 230 V-forsyningen. Slå her av 230 V-sikringen (se avsnittet 9.7.2). Den eksterne 230 V-tilkoblingen kan forbli tilkoblet for å lade batteriet.
- Slå av 12 V-forsyningen på panelet.
- Sett varmtvannsberedning ut av drift (se avsnittet 10.2.2).

Bilde 95 Sikkerhets-/avtappingsventil lukket

Bilde 96 Sikkerhets-/avtappingsventil åpnet

- Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen (Bilde 95). Vri dreiebryteren (Bilde 95,1) langs med sikkerhets-/avtappingsventilen. Trykknappen (Bilde 95,2) hopper ut. Den åpne sikkerhets-/avtappingsventilen er fremstilt under Bilde 96.

- Åpne vanntankens avløp (se avsnittet 11.2.5).
- Åpne alle vannkraner og still dem i midtstilling.
- Heng opp hånddusjen i dusjstilling.
- Hold opp vannpumpen til vannledningen er helt tom.
- Kontroller at vanntanken er helt tom.
- Blås ut vannet som er igjen i vannledningene (maks. 0,5 bar). Trekk slangen av vannpumpen og blås inn i slangen.
- Rengjør vanntanken og spyl den deretter grundig.
- La vannanlegget tørke så lenge som mulig.
- La alle vannkraner stå åpne i midtstilling etter tømning.
- La sikkerhets-/avtappingsventilen være åpnet.

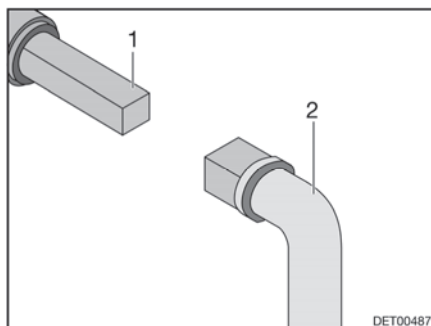
11.3 Spillvannstank

- ▷ Fyll tilstrekkelig med frostvæske (f.eks. koksalt) på spillvannstanken, slik at ikke spillvannet fryser ved frostfare.
- ▷ Hell aldri kokende vann rett i utslagsvasken. Kokende vann kan føre til deformasjon eller utettheter i rørsystemet.

- ▷ Spillvannstanken må kun tømmes på deponier, campingplasser eller oppstillingsplasser.

Bilde 97 Betjening spillvannkran

Spillvannkranen for spillvannntømming er montert på kjøretøyets venstre side.

Firkant for åpning av spillvannkran kan nås direkte under gulvet av kjøretøyet.

For å tømme:

- Stikk nøkkelen (Bilde 97,2) på firkanten (Bilde 97,1).
- For å åpne spillvannkranen må firkanten dreies en kvart omdreining.
- Tøm spillvannstanken fullstendig.
- For å stenge spillvannkranen skal firkanten dreies tilbake til anslag.

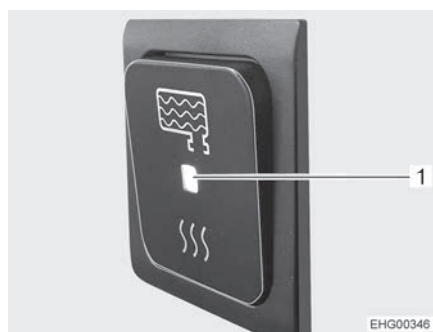

11.4 Isolert og oppvarmet spillvannstank

Avhengig av modell og utstyr vil kjøretøyet være utrustet med en isolert og oppvarmet spillvannstank, samt med en automatisk kontroll av spillvannstank-varmeanlegg.

Når på/av-bryteren til kontrollen er slått på (Bilde 98), vil spillvannstank-varmeanlegget slås på automatisk så snart utetemperaturen faller under 0 °C. Spillvannstanken er dermed beskyttet mot frost.

På/av-bryteren er plassert under kjøkkenarbeidsplaten.

Bilde 98 På/av-bryter, slått på

Slå på automatisk spillvannstank-varmeanlegg:

- Trykk ned På/av-bryteren. LED-visningen (Bilde 98,1) lyser.

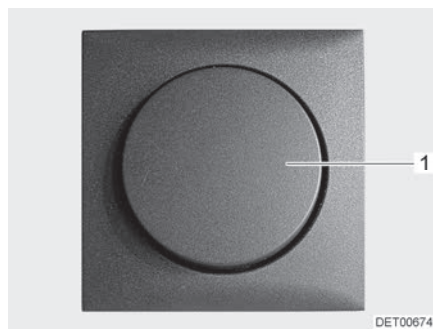
Slå av automatisk spillvannstank-varmeanlegg:

- Trykk opp på/av-bryteren. LED-visningen (Bilde 98,1) slukkes.

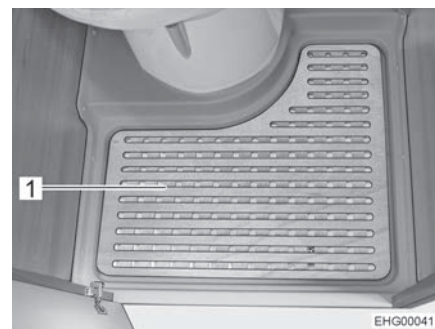
11.5 Toalettrom

- ▷ Det må ikke transporteres last i dusjkabinettet. Dusjkabinettet eller andre gjenstander i toalettrommet kan bli skadet.

Bilde 99 Lysbryter toalettrom

Bilde 100 Avtakbar gulvplate

Lysbryteren (Bilde 99, 1) for toalettrommet befinner seg på ytterveggen til toalettrommet.

- Fjern den avtakbare gulvplaten (Bilde 100,1) for å kunne dusje.

Bilde 101 Toalettrom med dusj

- For å dusje lukkes døren (Bilde 101,1) og dusjforhenget (Bilde 101,2) trekkes for fullstendig, slik at alle veggene er beskyttet.
- Trekk ut håndduscsjen og heng den inn i åpningen oppe på dusjforhenget.
- For å lufte under eller etter bruk av dusjen eller til tørking av våte klær; lukk toalettromsdøren og åpne vinduet eller takluken i toalettrommet. Da sirkulerer luften bedre.
- Vask bort såperester i dusjkaret etter bruk av dusjen, ellers kan det med tiden dannes sprekker i dusjkaret.
- Tørk dusjen etter bruk, ellers kan det dannes fuktighet.

- ▷ Ytterligere informasjon angående rengjøring av toalettrommet finner du i avsnittet 12.2.

11.6 Toalett

- ▷ Toalettet må maksimalt belastes med 120 kg.
- ▷ Tøm kloakktank når det er fare for frost og kjøretøyet ikke er oppvarmet.
- ▷ Ikke sitt på toalettlokket. Lokket er ikke konstruert for å bære personer og det kan brette.
- ▷ Bruk kjemiske midler som egner seg til toalett. Lufteanlegget fjerner kun lukt, ikke bakterier og gasser. Bakterier og gasser angriper tetningsgummen.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

- ▷ Kloakktank må kun tømmes på deponier, campingplasser eller oppstillingsplasser.

11.6.1 Svingbart toalett

Toalettet spyles direkte via kjøretøyets vannsystem.

Bilde 102 Toalett

Toalettskålen kan dreies i ønsket posisjon. For å gjøre det må man ta tak i overdelen (Bilde 102,2) til toalettet med begge hender og dreie den.

Et kontrollpanel med spyleknapp (Bilde 102,1) er plassert i nærheten av toalettskålen.

For å spyle ned:

- Før det spyles ned må skyveren på toalettet åpnes. Skyv skyvearmen (Bilde 102,3) mot urviseren.
- Trykk den blå spyleknappen (Bilde 102,1) for å spyle ned.
- Lukk skyveren etter skylling. Skyv skyvearmen med urviseren.

Fyllenivåmåleren (Bilde 102,4) endrer farge fra grønn til rød når kloakktanken må tømmes.

11.6.2 Tømme kloakktanken

▷ Kloakktanken kan kun tas ut når skyveren er lukket.

Bilde 103 Klaff for kloakktanken

Bilde 104 Kloakktank

- Skyv skyvearmen på toalettskålen med urviseren. Skyveren lukkes.
- Åpne klaffen til kloakktanken på utsiden av kjøretøyet. For å gjøre dette stikker du nøkkelen i låsesylindern (Bilde 103,1) til trykklåsen og dreier den en kvart omdreining med urviseren.
- Trekk ut nøkkelen.

- Begge trykklås (Bilde 103,2) trykkes samtidig med tomlene, og klaffen for kloakktanken åpnes.
- Sving klaffen helt opp, og legg den mykt mot ytterveggen. Klaffen holdes åpnet med magnet.
- Trekk holdebøylene (Bilde 104,2) opp og ta ut kloakktanken (Bilde 104,1).
- Frakt kloakktanken til et deponi og tøm den helt.

- ▷ For å tømme helt betjener du lufteknappen på kloakktanken med tommelen.

11.6.3 Vinterdrift

- ▷ Bruk ingen frostvæske. Frostvæske kan føre til skade på toalettet.

Dersom toalettet, vanntanken og kloakktanken (kassetten) befinner seg i et frostsikkert område i kjøretøyet, kan toalettet også benyttes om vinteren.

Dersom toalettet, vanntanken og kloakktanken (kassetten) ikke befinner seg i et frostsikkert område i kjøretøyet, må vanntanken, kloakktanken og vannledningene tømmes ved frostfare. På denne måten unngår man frostskafer.

11.6.4 Midlertidig lagring

- ▷ Dersom toalettet ikke brukes over lengre tid, tømmes vanntanken, kloakktanken og vannledningene.

Stenge av toalettet:

- Tøm vanntanken.
- Betjen toalettspylingen inntil det ikke renner mer vann i toalettet. Vær oppmerksom på at pumpen kan skades senest etter ett minutt hvis den går tørr.
- Tøm kloakktanken.
- Skyll kloakktanken grundig.
- La tømmestussene på kloakktanken være åpne.
- La kloakktanken tørke så lenge som mulig.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om stell av kjøretøyet.

På slutten av kapitlet finner du sjekklister med forholdsregler som må tas når kjøretøyet ikke skal brukes over lengre tid.

12.1 Utvendig stell

12.1.1 Generelt

Vanlig utvendig stell består av regelmessig vask. Det avhenger av bruken og omgivelsene hvor ofte kjøretøyet må vaskes. I områder med mye luftforurensing eller når man kjører på veier hvor det er brukt veisalt, må kjøretøyet vaskes oftere. Hvis kjøretøyet utsettes for saltholdig og fuktig luft (kystområder, fuktig og varmt klima), må det vaskes oftere.

Hvis det er mulig, bør man unngå å parkere under trær. Det kvaelignende stoffet som drypper fra noen trær, gir lakken et matt utseende og igangsetter en mulig korrosjonsprosess.

Fugleskitt må vaskes av umiddelbart og grundig, da syren i fugleskitten virker etsende.

12.1.2 Vaske med høytrykksspyler

- ▷ Dekkene må ikke vaskes med høytrykksspyler. Dekkene kan ta skade av det.
- ▷ Ikke sprut direkte på klistremerkene (pyntefolier) med høytrykksspyleren. Klistremerkene kan løse seg opp.

Les bruksanvisningen for høytrykksspyleren før denne brukes til å vaske kjøretøyet.

Ved vasking med rundstråledyse mellom kjøretøyet og rengjøringsdysen må det være en minimumsavstand på ca. 700 mm.

Påse at vannstrålen kommer ut av rengjøringsdysen med trykk. Ukyndig håndtering av høytrykksspyleren kan føre til skader på kjøretøyet. Vanntemperaturen må ikke overskride 60 °C. Beveg vannstrålen under vasking. Vannstrålen må ikke rettes direkte mot dørsprekken, elektriske deler, stikkontakter, pakninger, luftegitter eller taklukene. Kjøretøyet kan bli skadet eller det kan trenge inn vann.

12.1.3 Vaske kjøretøyet

- ▷ Rengjør aldri kjøretøyet i vaskegater. Børsterullene kan skade de utvendige klistremerkene. Det kan trenge vann inn i eksosavtrekket eller i det automatiske luftesystemet. Kjøretøyet kan bli skadet.
- Rengjør kjøretøyet kun på vaskeplasser som er beregnet for vasking av kjøretøyer.
- Unngå direkte sollys. Ta hensyn til miljøet.
- Til rengjøringen av utvendige klistremerker og deler av plast skal det utelukkende brukes rikelig med varmt vann, oppvaskmiddel og en myk klut.
- Vask kjøretøyet med rikelig vann, en ren svamp eller en myk børste. Vanskelige flekker fjernes ved å tilsette vaskevannet litt oppvaskmiddel.
- Lakkerte yttervegger kan i tillegg rengjøres med et spesialmiddel.
- Etterbehandle deler i glassfiberforsterket plast (GRP) regelmessig med et poleringsmiddel. Dermed unngår du at delene gulner, og forseglingen på overflaten opprettholdes.
- Gummilister på dører og luker til oppbevaringsrom behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi.
- Låsesylindere på dører og luker til oppbevaringsrom behandles med grafittstøv.

12.1.4 Vindusruter av akrylglass

Fordi vindusrutene av akrylglass er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling.

- ▷ Tørk aldri av akryl-vindusruter med en tørr klut. Støvkorn kan skade overflaten.
- ▷ Rengjør akrylglass-vindusruter kun med rikelig med varmt vann, litt oppvaskmiddel og en myk klut.
- ▷ Glassrens med kjemiske, slipende eller alkoholholdige tilsetningsstoffer må under ingen omstendigheter brukes. Resultatet vil da være at rutene blir sprø fortere og deretter danner sprekker.
- ▷ Rengjøringsmidler som brukes i karosseriområdet (f.eks. tjære- eller sili-konfjerner) må ikke komme i kontakt med akrylglass.
- ▷ Kjør ikke i vaskehaller.
- ▷ Ikke fest klistremerker på akrylglass-vindusruten.
- ▷ Etter at kjøretøyet vindusruter i akrylglass er rengjort, skal de spyles med rikelig med rent vann.
- ▷ Gummilister behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi.

- ▷ Akrylglass-rengjøringsmiddel med antistatisk virkning er godt egnet til etterbehandling. Små riper kan behandles med akrylglass-politur. Tilbehørsforhandleren har dette.

12.1.5 Undergulv

Kjøretøyets undergulv har et belegg som delvis beskytter mot slitasje. Skader på undergulvbeskyttelsen bør straks utbedres. Flater som er innsatt med beskyttelsesmidler må ikke behandles med sprayolje.

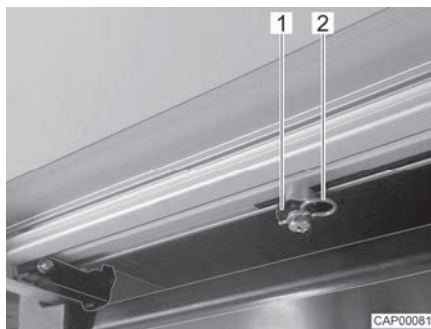
- ▷ Bruk kun produkter som er godkjente av produsenten. Våre autoriserte forhandlere og servicestasjoner hjelper deg gjerne.

12.1.6 Rengjøre stigtrinn

- ▷ Stigtrinnet skal kun beveges for hånd når drivstengene er løsnet.

Om nødvendig kan stigtrinnene demonteres fullstendig, slik at man kan rengjøre dem.

Bilde 105 Drivstang (stigtrinn)

Bilde 106 Anslag (stigtrinn)

- Kjøre fullstendig ut stigtrinn.
- Slå av batteri-skillebryteren på strømsentralen.
- Trekk av begge sikringsklippene (Bilde 105,2) på drivstengene (Bilde 105,1) på undersiden av stigtrinnet.
- Løsne begge drivstengene fra festebolten.
- Skru ut én skrue på hver av sidene til stigtrinnet (Bilde 106,1). Da blir stigtrinnets endeanslag atskilt.
- Trekk stigtrinnet med hånden utover ut av føringen.
- Børst av stigtrinnet med en tørr børste eller bruk en støvsuger. Ikke bruk vann eller høytrykkspyler.
- Monter stigtrinnet igjen i motsatt rekkefølge etter rengjøringen.

12.1.7 Rengjøre telttaket

- ▷ Ikke lagre en skitten, våt foldebelg foldet eller sammenlagt over lengre tid.
- ▷ Ikke bruk høytrykksspyler!
- ▷ Ikke bruk aggressive rengjøringsmidler!
- ▷ Bruk silikonfrie impregneringsmidler for etterimpregnering, i henhold til produsentens bruksanvisning.

- ▷ Stoffet på foldebelgen er vannavvisende, men det betyr ikke at den er vanntett.
- Sett opp telttaket for rengjøring og impregnering.
- Børst telttaket regelmessig med en myk børste. Telttaket skal være tørt når du børster det.
- Fjern mindre flekker med et viskelær eller skyll av med varmt vann (maks. 35 °C).
- Fjern større flekker med en mild såpeløsning (f.eks. grønnsåpe, maks. 35 °C). Skyll godt for å ikke etterlate noen såperester.
- La stoffet tørke godt etter rengjøringen, helst i solen.
- Etterimpregner telttaket ved behov.

12.2 Innvendig stell

- ▷ Hvis mulig skal flekker fjernes umiddelbart.
- ▷ Fordi vindusrutene av akrylglass er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling (se avsnittet 12.1.4).
- ▷ Fordi kunststoffdeler i bad og boenhet er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling. Det må ikke brukes løsemidler eller alkoholholdige rengjøringsmidler eller skuremidler. Slik unngår du at delene blir sprø og får riper.
- ▷ Hårfargemiddel, neglelakk, sigarettaske og lignende stoffer kan forårsake flekker eller misfarginger på plastdeler, som ikke lar seg fjerne. Unngå derfor at disse stoffene kommer i kontakt med plastdeler. Fjern disse stoffene straks hvis de likevel skulle komme i kontakt med plastdeler.
- ▷ Ikke tøm etsende midler i avløpsåpningene. Ikke tøm kokende vann i avløpsåpningene. Etsende middel og kokende vann skader avløpsrørene og vannlås.
- ▷ Ikke bruk eddikessens til rengjøring av toalettet og vannanlegget, heller ikke når vannanlegget skal avkalkes. Eddikessens kan skade pakninger eller deler på anlegget. Til avkalking skal det brukes avkalkingsmidler som er å få i vanlig handel.
- ▷ Bruk lite vann. Tørk opp alle rester av vann.
- ▷ Støvsug tepper og trekk jevnlig med en egnet børste.

► Våre representanter og servicestasjoner står til disposisjon for ytterligere informasjon om bruk av midler til vedlikehold.

- Møbelflater, møbelhåndtak, lamper og samtlige kunststoffdeler i bad og boenhet rengjøres med vann og en ullklut. Vannet kan tilsettes et mildt rengjøringsmiddel. Ved behov behandles lakkflater med møbelpolitur.
- Putetrekk rengjøres med tørrskum eller skum fra et mildt vaskemiddel. Beskytt putene mot direkte sollys slik at de ikke falmer.
- Gardiner og stores skal renses kjemisk på renseri.
- Teppegulvene skal rengjøres med teppeskum og støvsuges ved behov.
- PVC-gulvbelegg rengjøres med et mildt, såpeholdig rengjøringsmiddel for PVC-gulv. Ikke legg teppegulv på vått PVC-gulvbelegg. Teppegulv og PVC-gulvbelegg kan klisteres sammen.
- Utslagsvaskene og gasskomfyren må ikke vaskes med sandholdige skuremidler. Unngå alt som kan forårsake riller og furer.
- Gasskomfyren må kun rengjøres med en fuktig klut. Vann må ikke komme inn i gasskomfyrens åpninger. Vann kan skade gasskomfyren.
- Myggnetting på dører, vinduer og takluker: Fjern alltid insekter eller skitt umiddelbart. Ellers kan nettet skades. Veps eller fugler kan forårsake skade når de spiser på rester. For rengjøring av myggnett anbefales det fuktet mikrofiberklut. Bruk kun vaskemiddel når det er pH-nøytralt og ikke inneholder løsemidler. Om nødvendig kan det forhåndsrengjøres forsiktig med en myk børste eller en fin børste på støvsugeren.
- Børst blendingsgardinen med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børsteoppsats. Fett og vanskelige flekker fjernes med såpevann (kjernesåpe) på 30 °C.
- Børst blendingsfoldegardinen med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børste. Fett og vanskelige flekker fjernes med såpevann (kjernesåpe) på 30 °C.
- Sikkerhetsbelter kan rengjøres med varmt såpevann når det er rullet ut. Sikkerhetsbeltene må være helt tørre før de rulles opp igjen.

12.2.1 Kjøleskap

- Rengjør kjøleskapet utvendig og innvendig med en myk klut og lunkent vann (tilsatt et mildt rengjøringsmiddel).
- Skyll deretter kjøleskapet med rent vann og la det tørke.
- Hold avløpsrennen for kondensvann fri for avleiringer.
- For å unngå materialendringer, må det ikke brukes såpe og ingen skarpe, kornete eller sodaholdige rengjøringsmidler.
- Sørg for at det ikke kommer olje eller fett på dørpakningen.

12.3 Overflater i rustfritt stål

- ▷ Overflater i rustfritt stål skal ikke rengjøres med blekemidler, med produkter som inneholder klor eller saltsyre, med bakepulver eller med pussemiddel for sølv.
- ▷ Det skal ikke benyttes flytende skuremiddel eller grove svamper.

- ▷ Før rengjøringen testes på et lite iøynefallende sted om rengjøringsproduktet som benyttes egner seg for denne overflaten.
- ▷ Etter rengjøringen skal overflatene tørkes grundig for å unngå kalkspor.
- ▷ Hos børstede overflater i rustfritt stål tørkes i sliperetningen.

Fjerne riper fra overflaten:

- Overflater i rustfritt stål behandles med en myk rengjøringsklut og med spesialmiddel for rengjøring/glans på overflater i rustfritt stål.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av krevende smuss og fastbrent fett:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en vanlig svamp og med rengjøringsmelk.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av fingeravtrykk:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en myk rengjøringsklut og med oppvaskmiddel eller glassrens.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av flekker fra kaffe og te:

- Overflater i rustfritt stål behandles med en natron-blanding. La natron-blandingen virke i 15 minutter.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av rustflekker:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en vanlig svamp og med rengjøringsmelk. Benytt evt. en myk rengjøringsklut og et rengjøringsmiddel for rustfritt stål.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

12.4 Vannanlegg

12.4.1 Rengjør vanntanken

- Tøm vanntanken og steng av avløpsåpningen.
- Ta av dekslet på vanntanken.
- Fyll på vann med litt oppvaskmiddel i vanntanken (ikke bruk skuremiddel).
- Skrubb vanntanken med en vanlig oppvaskbørste inntil det ikke finnes synlig belegg i den.
- Skrubb også pumpehuset.
- Hvis det er mulig skal drikkevannssonden rengjøres for hånd gjennom rengjøringsåpningen.
- Skyll vanntanken med rikelige mengder med drikkevann.

- ▷ I tilfelle det på grunn av byggeformen på vanntanken ikke er mulig å rengjøre den mekanisk: Benytt et egnet kjemisk rengjøringsmiddel.

De autoriserte forhandlerne er gjerne behjelpelig ved utvalg av et egnet rengjøringsmiddel.

Følg anvisningene til produsenten av rengjøringsmidlet.

12.4.2 Rengjøre vannledninger

- ▷ Bruk kun egnet rengjøringsmiddel fra forhandleren.
- ▷ Rengjøringsmiddelet må oppfylle nasjonale krav og være godkjent (hvis nødvendig).

- ▷ Samle opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel og sørg for korrekt avfallshåndtering.

- Tøm vannanlegget.
- Steng av alle avløpsåpninger og tappekraner.
- Fyll en blanding av vann og rengjøringsmiddel i vannkannen eller vanntanken.
Overhold produsentens angivelse av blandingsforhold.
- Åpne tappekranene en etter en.
- La tappekranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Steng tappekranene igjen.
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem.
- La vannkranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Still alle vannkraner på "Kaldt" og åpne dem.
- La vannkranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Steng alle vannkraner.
- Betjen toalettspylingen flere ganger.
- La rengjøringsmidlet virke slik produsenten angir.
- Tøm vannanlegget. Samle deretter opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel og sørg for korrekt avfallshåndtering.
- For å skylle hele vannanlegget skal det fylles opp med drikkevann og tømmes gjentatte ganger.

12.4.3 Desinfisere vannanlegget

- ▷ Bruk kun egnet desinfiseringsmiddel fra forhandleren. Ta hensyn til kompatibilitet for mennesker og dyr.
- ▷ Desinfeksjonsmiddelet må oppfylle nasjonale krav og være godkjent (hvis nødvendig).

- ▷ Samle opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel som tappes ut, og sørg for korrekt avfallshåndtering.

Gå frem på samme måte ved desinfeksjon av vannanlegget som ved rengjøringen av vannledningene (se avsnittet 12.4.2). Bruk desinfeksjonsmiddel i stedet for rengjøringsmiddel.

12.4.4 Rengjør spillvannstanken

Rengjør spillvannstanken etter hver gangs bruk.

- Tømme spillvannstanken.
- Åpne da tappekranen og rengjøringsåpningen på spillvannstanken.
- Skyll spillvannstanken grundig med rent vann.
- Avløpssonden rengjøres for hånd gjennom rengjøringsåpningen hvis mulig.

12.5 Vintervedlikehold

Veisalt skader understellet og de delene som er utsatt for skvettvann. Vi anbefaler å vaske kjøretøyet oftere om vinteren. Mekaniske og overflatebehandlede deler og bilens understell er spesielt utsatt, og de må derfor rengjøres grundig.

- ▷ Ved frostfare må varmeanlegget alltid drives med minst 15 °C. Sett resirkuleringsviften (hvis den finnes) på auto. Ved ekstreme utetemperaturer bør også møbelklaffer og -dører stå litt på gløtt. Innstrømming av varmluft kan motvirke frysing av f.eks. vannledninger og at det dannes kondens i oppbevaringsrommene.
- ▷ Ved frostfare må i tillegg vinduene på utsiden av kjøretøyet dekket til med vinterisolasjonsmatter.

12.5.1 Forberedelser

- Kontroller om kjøretøyet har lakk- og rustskader. Utbedre evt. skader.
- Understellets metaldeler skal behandles med voksbasert rustbeskyttelse.
- Lakkerte utvendige flater skal behandles med egnet middel.

12.5.2 Vinterdrift

Om vinteren oppstår det kondens når kjøretøyet brukes ved lave temperaturer. God ventilasjon er viktig for å sikre god luftkvalitet i boenheten og for å unngå skader på kjøretøyet på grunn av kondens.

- Sett varmeanlegget på maksimal oppvarming og åpne takskap, gardiner samt rullegardiner i oppvarmingsfasen. Slik oppnås optimal ventilasjon.
- Sett opp alle putene om morgenen, luft ut av oppbevaringsrom og tørk bort fuktighet.

▷ Dannes det likevel kondens på enkelte steder, må det tørkes bort.

12.5.3 Etter vintersesongen

- Vask undergulv og motor grundig. Slik fjernes korrosjonsfremmende smeltemidler (veisalt, lutrester).
- Vask bobilen utvendig og polér lakkflatene med bilvoks.

12.6 Lagring

12.6.1 Midlertidig lagring

- ▶ Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må bremse- og gassanlegg kontrolleres på fagverksted.
- ▶ Ta hensyn til at vannet er ubrukelig etter kort tid.
- ▶ Kabelskader forårsaket av dyr kan føre til kortslutning. Brannfare!

Dyr (spesielt mus) kan forårsake store skader inne i bilen. Det gjelder spesielt dersom dyr får oppholde seg uforstyrret i det parkerte kjøretøyet.

Dyrene kan komme seg inn i kjøretøyet i et ubevoktet øyeblikk og skjule seg der.

For å unngå eller begrense skader forårsaket av dyr som har kommet seg inn, bør du regelmessig kontrollere kjøretøyet for skader eller spor etter dyr. Dette bør spesielt gjøres ca. 24 timer etter at kjøretøyet er parkert.

Hvis du oppdager spor etter dyr, må du kontakte en autorisert forhandler eller servicestasjon. Dersom det foreligger kabelskader, kan disse skadene føre til kortslutning. Kjøretøyet kan begynne å brenne.

Gjennomgå følgende sjekkliste før lagring:

	Ting å gjøre	Utført
Basiskjøretøy	Fyll drivstofftanken helt full. På denne måten unngås rustskader på tankanlegget	
	Jekk opp kjøretøyet, slik at dekkene ikke belastes, eller beveg kjøretøyet hver 4 uke. Dette forhindrer trykkpunkter på dekkene og hjullager	
	Beskytt dekkene mot direkte sollys. Fare for sprekkdannelse!	
	Pumpe opp dekkene til anbefalt maksimumstrykk	
	Sørg for tilstrekkelig lufttilførsel til undergulvet	
	 ▷ Fuktighet eller mangel på oksygen, f.eks. når det brukes plastfolie til å dekke til, kan føre til synlige uregelmessigheter på undergulvet	
	Følg i tillegg henvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet	
Karosseri	Dekk alle avtrekk med de tilhørende dekkhettene og tett alle gjenværende åpninger (bortsett fra luftesystemet). Slik hindrer du dyr (f.eks. mus) i å trenge inn	
	For å hindre at det dannes kondens med påfølgende jordslag, må boenheten og alle oppbevaringsrom som er tilgjengelige utenfra samt oppstillingsplassen (f.eks. garasje) luftes hver 3. uke	
Inne	Still opp putene til lufting og dekk dem til	
	Vask kjøleskapet	
	La dørene til kjøleskap og frysenskap stå på gløtt	
	Let etter spor etter dyr som har kommet seg inn	
	Koble flatskjermen fra strømnettet og ta den eventuelt ut av kjøretøyet	
Gassanlegg	Steng gassflaskens hovedventil	
	Lukk alle gassavstengeventiler	
	Ta alltid gassflasken ut av gassskapet, selv om de er tomme	
Elektrisk anlegg	Boenhets- og startbatteriet skal lades helt opp	
	 ▷ Lad alltid batteriet minst 20 timer før kortere lagring.	
	Koble boenhets-batteriet fra 12 V-spenningen. Slå av batteri-skillebryteren på strømsentralen (se kapittel 9)	
Vannanlegg	Tøm hele vannanlegget. Blås restvannet ut av vannledningene (maks. 0,5 bar). La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Se anvisningene i kapittel 11	

12.6.2 Lagring om vinteren

Supplerende forholdsregler er nødvendige ved lagring over vinteren:

	Ting å gjøre	Utført
Basiskjøretøy	Karosseriet og understellet må rengjøres grundig og sprayes med varmvoks eller med lakkpleiemiddel	
	Fylle drifstofftanken med vinterdiesel	
	Kontroller frostvæsken i kjølevannet	
	Utbedre lakkskader	
	Påfylling av vindusspylervæske med frostvæske	
Karosseri	Rengjøre kjøretøyet grundig utvendig	
	Luftesystemet må stå åpent	
	Påmonterte støtter skal rengjøres og smøres	
	Samtlige dør- og klaffehengsler må rengjøres og smøres	
	Låser skal pensles med olje eller glyserin	
	Alle gummilistene behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi	
	Låsesylindrene skal behandles med grafittstøv	
Inne	Sett opp avfukter (granulater)	
	Puter og madrasser må tas ut av kjøretøyet og oppbevares på et tørt sted	
	Boenheten må luftes hver tredje uke	
	Tøm alle skap og oppbevaringsrom og åpne klaffer, dører og skuffer	
	Rengjør boenheten grundig	
	Ved frostfare må flatskjermen tas ut av kjøretøyet	
Elektrisk anlegg	Demonter starterbatteri og boenhets-batteri og lagre dem frostfritt (se kapittel 9) eller kople kjøretøyet til en 230 V-forsyning. Fjern sikringene på boenhets-batteriet før demontering	
Vannanlegg	Rengjør vannanlegget med et spesielt rengjøringsmiddel som fås hos faghandelen	
Hele kjøretøyet	Plasser tildekkingen slik at lufteåpningene ikke tildekkes, eller bruk plater som tillater luftgjennomstrømning	

12.6.3 Igangsetting av kjøretøyet etter midlertidig lagring eller etter overvintring

Gjennomgå følgende sjekkliste før igangsetting:

	Ting å gjøre	Utført
Basiskjøretøy	Kontroller trykket i dekkene	
	Sjekk trykket i reservehjulet (der det finnes)	
Karosseri	Kontroller funksjonen for stigtrinn	
	Kontroller at dører, vinduer og takluker fungerer	
	Kontroller at alle utelåser fungerer	
	Fjern dekslet foran eksosavtrekket (der det finnes)	
Gassanlegg	Sett inn gassflasker i gasskapet, surr dem fast og koble dem til gass-trykkregulatoren	
Elektrisk anlegg	Koble til 230 V-forsyning via utvendig stikkontakt	
	Monter boenhets-batteri og startbatteri, sett inn sikringene til boenhets-batteriet og lad opp batteriene helt	
	 ► Etter lagring skal batteriet lades opp i minst 20 timer.	
	Koble boenhets-batteriet til 12 V-spenningen. Slå på batteri-skillebryteren på strømsentralen (se kapittel 9)	
Vannanlegg	Kontroller at det elektriske anlegget, f.eks. innelamper, stikkontakter og installerte elektriske apparater, fungerer	
	Desinfisere vannledninger og vanntank	
	Kontroller at betjeningshendelen på spillvannstanken fungerer	
	Steng tappekraner og vannkraner	
Innebygde apparater	Kontroller at vannanlegget er tett	
	Kontroller funksjonen for innebygde apparater	

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om inspeksjons- og vedlikeholdsarbeid på kjøretøyet.

På slutten av kapitlet finner du viktige råd om bestilling av reservedeler.

13.1 Lovlige kontroller

Avhengig av nasjonal lovgivning, må følgende lovlige kontroller gjennomføres regelmessig:

- Hovedkontroll
- Avgasskontroll
- Kontroll av gassanlegget

Kontrollintervaller i henhold til nasjonale lovbestemmelser må overholdes. Kjøretøysmonterte prøveskilt angir når neste kontroll er nødvendig.

- ▷ Endringer på gassanlegget må kontrolleres av et autorisert fagverksted.
- ▷ Selv med ikke-registrerte kjøretøyer er det nødvendig med en kontroll av gassanlegget.

13.2 Inspeksjonsarbeider

I likhet med alle tekniske apparater, må kjøretøyet undersøkes med jevne mellomrom.

Fagfolk må utføre disse inspeksjonsarbeidene.

Dette arbeidet forutsetter spesielle fagkunnskaper som ikke kan beskrives innenfor rammen av denne bruksanvisningen. Denne fagkunnskapen fås hos alle servicestasjoner. Fabrikkens erfaring og regelmessige tekniske anvisninger herfra, samt innretninger og verktøy garanterer faglig korrekt inspeksjon utfra den nyeste kunnskapen.

Servicestasjonen som utfører arbeidet bekrefter arbeidet som er utført.

Inspeksjonsarbeider på chassis skal bekreftes av chassisprodusenten i kundeserviceheftet.

- ▷ Legg merke til inspeksjonene som er fastsatt av produsenten, og sørg for at de utføres i de foreskrevne intervaller. På denne måten tas kjøretøyet godt vare på.
- ▷ Bekreftelse av de utførte inspeksjonsarbeidene gjelder samtidig som bevis ved eventuelle skader og garantisaker.

13.3 Vedlikeholdsarbeid

Som ethvert annet teknisk apparat trenger kjøretøyet vedlikehold. Omfang og hyppighet retter seg etter de ulike drifts- og bruksforholdene. Vanskelige driftsforhold krever hyppigere vedlikehold.

Vedlikehold basiskjøretøyet og innbyggingsapparatene ved intervallene som er oppgitt i de aktuelle bruksanvisningene.

13.4 Telttak

- Sjekk om beltebåndene og laskene fungerer riktig og om de har skader.
- Luft stoffet/foldebelgen flere ganger i året, slik at det ikke dannes ubehagelig lukt.
- Reparer små skader i foldebelgen ved hjelp av reparasjonssettet. Reparasjonssettet er tilgjengelig hos en fagforhandler.
- Alle andre reparasjoner og justeringsarbeid (både på foldebelgen og andre komponenter) skal kun utføres av et autorisert verksted.

13.5 Varmtvannsbereder (Whale)

- ▶ La kun en godkjent tekniker kontrollere gasstettheten og brennerfunksjonen.

- ▶ Apparatet inneholder ESD-ømfintlige komponenter. La kun et godkjent servicested åpne apparatet.

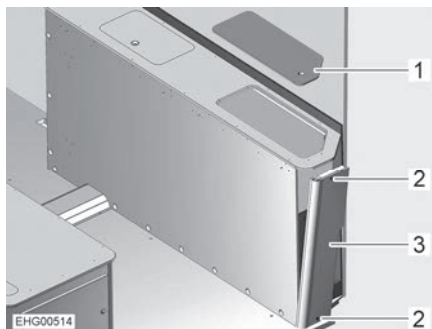
- Varmtvannsberederen må kontrolleres minst en gang i året av et godkjent servicested iht. de gjeldende nasjonale forskriftene.
- Steriliser varmtvannsbeholderen helt minst en gang i uken.
- For rengjøring og sterilisering må man benytte den sterilisasjonsvæsken som produsenten anbefaler.
- Hvis vannsystemet ikke ble brukt i løpet av de siste 7 dagene, må man tømme vannsystemet helt og spyle det godt før det fylles igjen.
- Gå frem på denne måten for å beskytte overtrykksventilen mot kalkrester: Bruk overtrykksventilen minst to ganger i året. Vri stangen til tappekranen 90° mot urviseren.

13.6 Utskiftning av lyspærer, utvendig

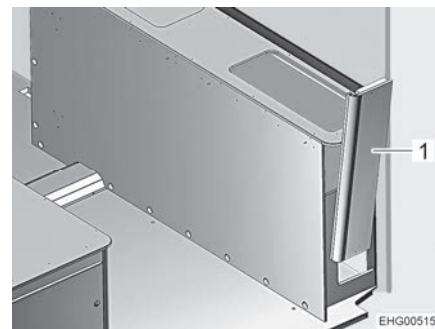

- ▶ I følgende del beskrives det hvordan man skifter lyspærer for baklysene. Informasjon om frontlysene og lampene på siden finner du i den separat vedlagte bruksanvisningen fra produsenten av basiskjøretøyet.

Baklysene er ikke direkte tilgjengelige. For at lyspærene skal kunne byttes ut, må man først fjerne de monterte delene på den høyre hhv. venstre sengebenken.

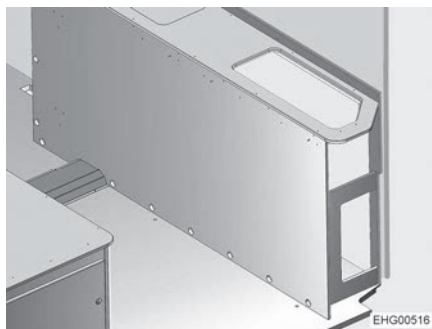
Bilde 107 Sengebenk høyre

Bilde 108 Sengebenk høyre, sidevegg

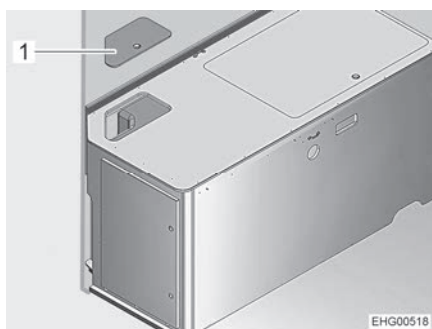
Skifte lyspære (høyre baklys):

- Ta av servicelokket (Bilde 107,1).
- Skru ut 2 skruer (Bilde 107,2).
- Ta tak i sengebenken ovenfra og trykk sideveggen (Bilde 107,3) lett ut-over.
- Ta sideveggen (Bilde 108,1) av oppover med lette ristende bevegelser.

Bilde 109 Tilgang til lyspære, baklys, høyre

- Skift lyspæren gjennom åpningen i sengebenken.
- Sett inn sideveggen ovenfra og skyv den nedover.
- Fest sideveggen med 2 skruer.
- Lukk sengebenken med servicelokket.

Bilde 110 Sengebenk venstre

Skifte lyspære (venstre baklys):

- Ta av servicelokket (Bilde 110,1).
- Skift lyspæren gjennom åpningen i sengebenken.
- Lukk sengebenken med servicelokket.

13.7 Utskiftning av lyspærer, utvendig

- ▶ Lysdiodene i lampene må ikke erstattes med vanlige lyspærer. Brannfare pga. kraftig varmeutvikling.

- ▷ Når lysdiodene i lampene er defekte, oppsøk en autorisert forhandler eller servicestasjon.

13.8 Reservedeler

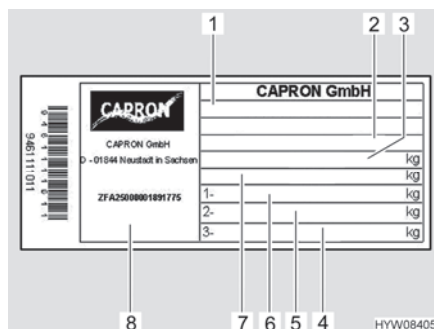
- ▶ Enhver endring av kjøretøyets forinnstilte tilstand kan redusere kjøre- og trafiksikkerheten.
- ▶ Spesialutstyret og original-reservedelene som anbefales av oss er utviklet og godkjent spesielt for ditt kjøretøy. Forhandleren fører disse produktene. Forhandleren er informert om tillatte tekniske enkeltheter og utfører nødvendige arbeider faglig korrekt.
- ▶ Tilbehør og påbygde, ombygde eller innebygde deler som ikke er godkjent av oss kan forårsake skader på kjøretøyet og føre til redusert trafiksikkerhet. Selv om det foreligger en uttalelse fra sakkyndig, en generell driftstillatelse eller en typegodkjenning, kan det ikke dermed garanteres at produktet er av tilfredsstillende kvalitet.
- ▶ Vi påtar oss ikke ansvar for skader forårsaket av produkter som ikke er godkjent av oss. Dette gjelder også for ulovlige endringer på kjøretøyet.

Av sikkerhetsgrunner må reservedeler for apparater tilsvare produsentens spesifikasjoner, og produsenten må ha godkjent dem som reservedeler. Reservedelene må bare monteres av produsenten selv eller på et autorisert fagverksted. Autoriserte forhandlere og servicestasjoner står til disposisjon ved bestilling av reservedeler.

Ved bestilling av reservedeler må man oppgi serienummer og kjøretøysmodell til forhandleren.

13.9 Typeskilt

- 1 Type
- 2 Produsent- og karosserinummer
- 3 Teknisk tillatt totalvekt for kjøretøyet
- 4 Ledig
- 5 Tillatt akseltrykk bak
- 6 Tillatt akseltrykk foran
- 7 Teknisk tillatt vogntogvekt for kjøretøyet med tilhenger
- 8 Serienummer

Bilde 111 Typeskilt

Typeskiltet (Bilde 111) med serienummeret er plassert på B-søylen på passasjersiden.

Ikke fjern typeskiltet. Typeskiltet:

- Identifiserer kjøretøyet
- Er til hjelp ved bestilling av reservedeler
- Dokumenterer sammen med vognkortet hvem som eier bilen

▷ Oppgi alltid **serienummeret** ved spørsmål til kundeservicestasjonen.

13.10 Varsel- og henvisningsklistremerker

På og i kjøretøyet finnes det varsel- og henvisningsklistremerker. Varsel- og henvisningsklistremerker er der av hensyn til sikkerheten, det er ikke tillatt å fjerne dem.

▷ Reserve-klistremerker kan bestilles hos autoriserte forhandlere eller på servicestasjoner.

13.11 Forhandler

De autoriserte forhandlerne og servicestasjonene er kontaktesteder når man trenger reservedeler til kjøretøyet.

Adressene og telefonnumrene til de autoriserte forhandlerne og servicestasjonene finner du på internett på hjemmesiden til produsenten.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om dekkene i kjøretøyet.

På slutten av kapitlet er det en tabell hvor du finner korrekt dekktrykk for ditt kjøretøy.

14.1 Generelt

- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 14.6).

- ▷ Kontroller dekktrykket når dekkene er kalde. Et for høyt dekktrykk i varme dekk må ikke reduseres.
- ▷ Det er montert slangefrie dekk på kjøretøyet. Monter aldri slanger i disse dekkene.
- ▷ Følg bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

- ▷ Avhengig av utførelse, er kjøretøyet som standard utstyrt med et dekkreparasjonssett.
- ▷ Kjør ut på siden av veibanen ved punktering. Sikre kjøretøyet med varseltrekant. Slå på varselblinkanlegget.
- ▷ Dekkene må ikke være eldre enn 6 år, fordi materialet blir slitt med tiden. Det firesifrede DOT-nummeret på siden av dekket viser produksjonsdatoen. De to første sifrene viser uken, de to siste produksjonsåret.
Eksempel: **0721** uke 07, produksjonsår 2021.
- ▷ Du finner håndverktøyet i den venstre sengebenken.

OBS:

- Foreta regelmessig (hver 14. dag) kontroll av dekkene, kontroller om det er jevn mønsterslitasje, mønsterdybde og utvendige skader.
- Ta hensyn til påbudt minste mønsterdybde.
- Bruk alltid dekk av samme modell for hver aksel.
- Vær oppmerksom på merknadene i vognkortet.
- Bruk bare dekk som er tillatt for felgtypen. Tillatte felgstørrelser og dekkdimensjoner er angitt i kjøretøyetets vognkort, men den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen hjelper deg også gjerne.
- Nye dekk skal kjøres inn på en ca. 100 km lang strekning i middels hastighet - først da er godt veigrep garantert.

Bilde 112 Trekk til hjulmutrene eller hjulskruene over krysset

- Stram til hjulmutre eller hjulskruer i rekkefølgen som vises i Bilde 112. Bruk en dreiemomentnøkkel og overhold det påbudte tiltrekkingsmomentet (se avsnittet 14.5).
- Kontroller regelmessig at hjulmutrene og hjulskruene er godt festet. Etter skifte av hjul må hjulmutrene eller hjulskruene ettertrekkes etter 50 km. Gå frem i rekkefølgen som vises i Bilde 112.
- Ved bruk av nye eller nylakkerte felger skal hjulmutrene eller hjulskruene ettertrekkes etter ca. 1 000 til 5000 km. Gå frem i rekkefølgen som vises i Bilde 112.
- Ved lagring eller ved lengre stillstand må man hindre trykk på dekk og hjullagre:
Jekk opp kjøretøyet, slik at dekkene ikke belastes, eller beveg kjøretøyet hver 4 uke slik at stillingene til hjulene forandrer seg.

14.2 Dekkutvalg

- ▶ Under kjøringen kan feil dekkvalg føre til alt fra skade på dekkene til punktering.

- ▷ Når det monteres dekk som ikke er tillatt for kjøretøyet, kan det oppheve driftstillatelsen for kjøretøyet og dermed forsikringsbeskyttelsen. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

Tillatte dekkstørrelser for ditt kjøretøy står i vognkortet eller du kan få det oppgitt hos de autoriserte forhandlerne eller på servicestasjonene. Hvert dekk må passe til kjøretøyet som det skal brukes på. Dette gjelder først og fremst for utvendige mål (diameter, bredde) som angis gjennom den standardiserte størrelsesbetegnelsen. I tillegg må dekkene oppfylle kravene kjøretøyet stiller med tanke på vekt og hastighet.

Ved vekt går man ut fra tillatt maksimal akseltrykk som fordeles på to dekk. Maksimal bæreevne til et dekk utvises gjennom lastindeksen (= LI, bæreevne-karakteristikk).

Et dekk's tillatte maksimalhastighet (ved full bæreevne) angis ved en speed-indeks (= GSY, hastighetssymbol). Last-indeks og speed-indeks utgjør til sammen kjørespesifikasjonen til et dekk. Det er offisiell bestandel til den fullstendige, standardiserte dimensjonsbetegnelsen som står på hvert dekk. Disse angivelsene på dekket må stemme over ens med angivelsene i vognkortet.

14.3 Betegnelser på dekket

215/70 R 15C 109 Q
(eksempel)

Betegnelse	Forklaring
215	Dekkets bredde i mm
70	Forhold høyde/bredde til dekket i prosent
R	Dekkonstruksjon (R = radial)
15	Felgdiameter i tommer
C	Commercial (Transporter)
109	Bæreevne-karakteristikk enkeltdekk
Q	Hastighetssymbol (Q = 160 km/t)

14.4 Håndtering av dekkene

- Kjør på skrå over kantsteiner. Hvis ikke kan dekkene bli klempt på flanken. Hvis man kjører over kantstein i spiss vinkel, kan det skade dekkene og føre til punktering.
- Kjør sakte over høye kloakklokk. Hvis ikke kan dekkene bli klempt. Hvis man kjører over høye kloakklokk med stor fart, kan det skade dekkene og føre til punktering.
- Kontroller støtdemperne med jevne mellomrom. Hvis man kjører med dårlige støtdempere fører det til betydelig større slitasje.
- Ved ujevn mønsterslitasje kontakt kundeservice.
- Dekkene må ikke vaskes med høytrykksspyler. I løpet av få sekunder kan dekkene blir skadet, noe som kan føre til punktering.
- Kjør slik at dekkene slites så lite som mulig. Unngå kraftig bremsing, rask start og turer på dårlige veier.

14.5 Tiltrekningsmoment

Felger	Tiltrekningsmoment
Stålfelg 15"	160 Nm
Stålfelg 16"	180 Nm
Alufelg 15"	140 Nm
Alufelg 16"	160 Nm

14.6 Dekktrykk

- ▶ For lavt dekktrykk fører til overoppheting av dekket. Alvorlige skader på dekket kan være resultatet.
- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet.
- ▶ Bruk bare ventiler som er tillatt for det foreskrevne dekktrykket.
- ▶ Bruk kun dekk som er oppgitt i kjøretøypapirene.

- ▷ Kontroller dekktrykket når dekkene er kalde. Et for høyt dekktrykk i varme dekk må ikke reduseres.

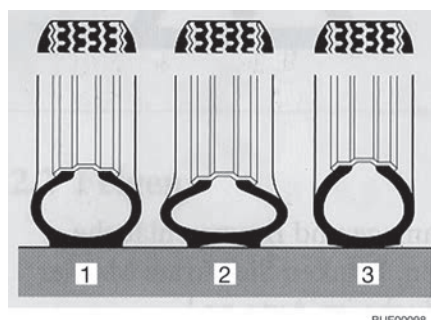

- ▷ Henvisningsklistremerke med nødvendig dekktrykk er festet på innsiden av B-søylen (se Bilde 114).

Bæreevnen og dekkets holdbarhet er umiddelbart avhengig av dekktrykket. Luft er et flyktig medium som uunngåelig også siver ut av dekk.

Som tommelfingerregel kan man regne med et trykktap på 0,1 bar hver andre måned når et dekk er fylt. Kontroller dekktrykket regelmessig for å unngå dekkskader eller punktering.

Dekkets anleggsflate forandrer seg avhengig av dekktrykket.

- 1 Riktig dekktrykk
- 2 For lavt dekktrykk
- 3 For høyt dekktrykk

Bilde 113 Dekkets anleggsflate

- ▷ Dekktrykk-verdiene gjelder for lastete kjøretøy med kalde dekk.
- ▷ Ved varme dekk er trykket høyere enn ved kalde dekk. Kontroller derfor om du har riktig trykk med kalde dekk.
- ▷ Dekktrykket angis i bar.
- ▷ Over 4,75 bar er en metall-ventil prinsipielt nødvendig.
- ▷ Ved erstatningsbehov anbefaler vi dekkene i Camping-utførelse.

Kjøretøyene tilpasses stadig nyeste tekniske standard. Det er mulig at nye dekkdimensjoner ikke er tatt med i denne tabellen. I så fall opplyser forhandleren gjerne om de nyeste verdiene.

A PIENO CARICO A PLEINE CHARGE 215/70 - 15		A PIENO CARICO A PLEINE CHARGE 225/75 - 16	
5	5.5	5.5	5.5
Bars ± 0.05	Bars ± 0.05	Bars ± 0.05	Bars ± 0.05
72.3	79.5	79.5	79.5
P.S.I. ± 1	P.S.I. ± 1	P.S.I. ± 1	P.S.I. ± 1
pressioni controllate a pneumatici freddi		pressioni controllate a pneumatici freddi	
pressions controlees sur les pneus a froid		pressions controlees sur les pneus a froid	

EHG00508

Bilde 114 Henvisningsklistremerker om dekktrykk på B-søyle (eksempel)

Standarddekk	Dekktype	Lufttrykk foran i bar	Lufttrykk bak i bar
215/70 R15 CP	Bobildekk	5,0	5,5
225/75 R16 CP	Bobildekk	5,5	5,5

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om mulige feil på kjøretøyet.

Feilen er listet opp med mulige årsaker og forslag til hvordan de kan utbedres.

De nevnte feilene kan utbedres på egenhånd uten store fagkunnskaper og med noen få grep. Hvis de tiltak som er angitt i denne bruksanvisningen ikke løser problemene, må et autorisert fagverksted foreta feilsøkingen og utbedringen.

15.1 Bremsenanlegg

- ▶ Defekter ved bremseanlegget må straks repareres på autorisert fagverksted.

15.2 Elektrisk anlegg

- ▶ Skift alltid ut boenhets-batteriet med et batteri av samme type og kapasitet.

- ▶ For skifte av sikringer, se kapittel 9.

Feil	Årsak	Tiltak
Lysanlegget fungerer ikke helt som det skal	Lyspære defekt	Skift lyspære. Vær oppmerksom på angitte Volt- og Watt-verdier
	Sikring defekt	Skift sikring
Den innebelysningen fungerer ikke	Feil på lyspærer, kontakter eller kabling	Ta kontakt med kundeservice
Elektriske stigtrinn kan ikke skyves ut eller trekkes inn	Sikring på strømsentralen defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
Stigtrinnet går ikke ut eller bare delvis ut (om vinteren)	Mekanikken er frosset Beskyttelsesinnretningen (klemvern) er blitt utløst på grunn av overbelastningsstrøm	Rengjør stigtrinn, fjern is
Ingen 230 V-forsyning på tross for tilkoblet nett	Sikringsautomat 230 V har utløst	Slå 230 V-sikringsautomat på

Feil	Årsak	Tiltak
Start- eller boenhets-batteri lades ikke ved 230 V-drift	Stor bladsikring på start- eller boenhets-batteriet defekt	Skift stor bladsikring på start- eller boenhets-batteriet
	Ingen nettspenning tilstede	Slå på sikringsautomat ene i kjøretøyet
	Strømsentralen er overopphetet	Omgivelsestemperaturen er for høy eller lufting av strømsentralen er hindret
	For mange forbrukere er på	Slå av unødvendige forbrukere
	Lademodul i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
Boenhets-batteriet lades ikke av kjøretøyet	Sikring på dynamo klemme D+ defekt	Skift sikring
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
Kontrollampen 12 V lyser ikke	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	Start- eller boenhets-batteriet er ikke oppladet	Lad startbatteriet eller boenhets-batteriet
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Bladsikring på boenhets-batteriet defekt	Skift bladsikring på boenhets-batteriet
12 V-forsyning i boenheten fungerer ikke	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	Boenhets-batteriet er utladet	Lad boenhets-batteri
	Stor bladsikring på boenhets-batteri defekt	Skift stor bladsikring på boenhets-batteri
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
12 V-forsyning fungerer ikke ved 230 V-drift	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	Sikringsautomat 230 V har utløst	Ta kontakt med kundeservice
	Lademodul i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Stor bladsikring på boenhets-batteri defekt	Skift stor bladsikring på boenhets-batteri

Feil	Årsak	Tiltak
230 V-kontrollampen lyser ikke, selv om 230 V nettspenning er tilkoblet	Strømforsyningen er uten spenning	Kontroller ekstern nettspenning
	230 V-automatsikring er utløst før strømsentralen eller er slått av	Tilbakestill 230 V-sikringsautomat
Ingen spenning på en tilkoblet forbruker	Den selvtilbakestillende polyswitch-sikring er utløst	Kontroller kontakter og ledninger, slå av 12 V-forsyningen i ca. 2 minutter og deretter på igjen
	Selvtilbakestillende polyswitch-sikring har blitt utløst flere ganger (3 ganger), systemet har slått av den aktuelle utgangen permanent	Fjern årsaken til utløsning av polyswitch-sikringen Opphev den permanente frakoblingen (slå på 12 V-forsyning til boenhetsbatteriet, trykk dreieknapp og hold den inne minst 3 sekunder)
Startbatteriet blir utladet ved 12 V-drift	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Batteri-skillerbryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillerbryteren
Ingen spenning fra boenhetsbatteriet	Boenhetsbatteriet er utladet	Lad boenhetsbatteriet umiddelbart ▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Hvis kjøretøyet ikke skal brukes på lang tid, må boenhetsbatteriet lades helt opp Utlading skjer gjennom kontinuerlig innkoblet forbruker (se kapittel 9)
Batterilading med av solaranlegg fungerer ikke	Feil med elektrisk tilkobling til solaranlegget	Kontroller kontakter og ledninger
	Sikring defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Laderegulator for solaranlegg defekt	Ta kontakt med kundeservice
Boenhetsbatteriet blir overladet ("koker")	Batteri-valgbryteren er stilt inn feil	Endre innstilling for batterivalgbryteren
	Ladesensor eller relé er defekt	Dra i store bladsikringen på boenhetsbatteriet, oppsøk deretter kundeservice

15.3 Gassanlegg

- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingsspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- ▶ Feil på gassanlegget må utbedres av et autorisert fagverksted.

Feil	Årsak	Tiltak
Ingen gass	Gassflasken er tom	Bytt gassflaske
	Gassavstengeventil stengt	Åpne gassavstengeventilen
	Gassflaskens hovedventil stengt	Åpne gassflaskens hovedventil
	For lav utetemperatur (-42 °C ved propangass, 0 °C ved butangass)	Vent til utetemperaturen har steget
	Innebygget apparat defekt	Ta kontakt med kundeservice

15.4 Kokeplass

Feil	Årsak	Tiltak
Tennsikringene går ikke på (flammen brenner ikke når reguleringshåndtaket slippes løs)	For kort oppvarmingstid	Hold reguleringshåndtaket nedtrykket i ca. 15 til 20 sekunder etter tenning
	Tennsikring defekt	Ta kontakt med kundeservice
Flammen går ut når den stilles på svakt	Tennsikringsføleren står ikke riktig	Still tennsikringsføleren riktig (ikke bøy den). Følerspissen skal stikke 5 mm over brenneren. Følerhalsen skal ikke ha mer enn 3 mm avstand til brennerkransen; oppsøk eventuelt kundeservice

15.5 Varmeanlegg/varmtvannsbereder

Feil	Årsak	Tiltak
Varmeanlegget tennes ikke	Temperaturføler på betjeningsdelen eller den eks-terne føleren er defekt	Trekk ut støpslet på betjeningsdelen. Varmeanlegget fungerer da uten termostad. Oppsøk kundeservice så snart som mulig
Varmtvannsberederen tømmes, sikkerhets-/av-tappingsventilen har åpnet seg	Innetemperatur under 3 °C	Varm opp boenheten
Sikkerhets-/avtappings-ventilen kan ikke lukkes	Temperatur på sikkerhets-/avtappingsventilen under 8 °C	Varm opp boenheten
Viftehjulet går med høy lyd eller ikke jevnt	Viftehjulet er tilsmusset	Oppsøk Truma-service
Ingen LED lyser, appa-ratet er slått på, driftsspenningen er i orden	Automatisk gjenoppstart er blokkert, f.eks. etter et brudd i strømforsyningen	Tilbakestill apparatet (slå av, vent fem sekunder, slå det på igjen)
Etter at det blir slått på (vinter- og sommerdrift) ly-ser ingen LED	Ingen driftsspenning	Kontroller 12 V batterispenning og lad batteriet om nødvendig
		Kontroller alle elektriske pluggforbindelser
	Apparat- eller kjøretøysik-ring er defekt	Kontroller apparat- eller kjøretøysikring og skift ut hvis defekt
Etter at det blir slått på ly-ser den grønne LED, men varmeanlegget går ikke	Temperaturen som er stilt inn på betjeningsdelen er lavere enn romtemperatu-ren	Still inn en høyere tempe-ratur på betjeningsdelen
Grønn LED-lampe lyser, rød LED-lampe blinker	Sikkerhetsbryteren på vin-duet over eksosavtrekket er aktivert	Lukke vindu
	Fare for underspenning, batterispenningen er for lav < 10,4 V	Lad batteri
Varmeanlegget kobles hele tiden mellom minimal og maksimal ytelse	Innsuging av omluft blok-kert	Fjern blokkeringen til inn-suging av omluft
Den røde LED-lampen ly-ser ca. 30 sekunder etter at varmeanlegget slås på	Hovedventil eller gassav-stengeventil er stengt	Åpne hovedventil eller gassavstengeventil
	Gassflasken er tom	Bytt gassflaske
	Forbrenningslufttilførsel eller avgassutgang lukket	Åpningene avdekkes

Feil	Årsak	Tiltak
Varmeanlegget slår seg av etter lengre tids drift med feil	Gasstrykkregulator isete	Bruk regulatoroppvarming (Eis-Ex)
	For høy andel butan i gassflasken	Bruk propan (særlig ved temperaturer under 10 °C er butan ikke egnet til oppvarming)
	Varmluftutganger utgang blokkert	Fjern blokkeringen
Grønn LED blinker etter at varmeanlegget slås av	Etterløpstiden for å redusere temperaturen i apparatet er aktiv	Ingen feil. Etterløpet slår seg av selv etter ca. fem minutter
Grønn og rød LED lyser etter at apparatet blir slått på	Elektronikke er defekt	Ta kontakt med kundeservice

Dersom disse tiltakene ikke fører til at feilen rettes, skal det nærmeste serviceverkstedet for det aktuelle produktet informeres. Adresselisten er vedlagt enhetenes papirer. Kun autoriserte fagfolk må foreta reparasjoner på apparatet.

15.5.1 Kupévarmer (Webasto)

Se dokumentasjonen fra produsenten for mer informasjon angående årsaker til feil og utbedring av feilene.

15.6 Kjøleskap

15.6.1 Generelt

Ved feil må du ta kontakt med nærmeste kundeservice for vedkommende fabrikat. Adresselisten er vedlagt enhetenes papirer. Kun autoriserte fagfolk må foreta reparasjoner på apparatet.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Feil	Årsak	Tiltak
Kjøleskapet kjøler for mye Kompressor går ikke	For høyt kjøletrinn innstilt	Still inn lavere kjøletrinn
	Ingen forsyningsspenning	Lad batteri
		Ta kontakt med kundeservice
	For lav batterispenning	Lad batteri
	For lav batterikapasitet	Skift batteri
	Omgivelsestemperatur er for høy	Sørg for lavere temperatur i omgivelsene, såfremt mulig (f.eks. ved å parkere kjøretøyet i skyggen)
Synkende kjøleeffekt, stigende innetemperatur	Utilstrekkelig lufting	Luftingsåpningene skal holdes frie
		Ta kontakt med kundeservice
	Omgivelsestemperaturen er for høy	Sørg for lavere temperatur i omgivelsene, såfremt mulig (f.eks. ved å parkere kjøretøyet i skyggen)
		Luftingsåpningene skal holdes frie
	Lav batterikapasitet	Lad batteri
Uvanlige lyder	Støy fra viften	Ta kontakt med kundeservice

15.7 Vannforsyning

Feil	Årsak	Tiltak
Lekkasjevann i kjøretøyet	Utett sted	Lokaliser det utette stedet, tilkoble vannledningene på nytt
Ikke vann	Vanntanken er tom	Fylle på drikkevann
	Tappekranen ikke stengt	Steng tappekranen
	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Bryter for vannpumpe slått av	Slå på vannpumpen
	Sikring for vannpumpe defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Vannpumpe defekt	Bytt vannpumpe (lassen)
	Vannledningen er knekt	Rett ut eller skift vannledningen
	Strømsentral defekt	Ta kontakt med kundeservice
Toalettet uten spylevann	Vanntanken er tom	Fylle på drikkevann
Indikator for vann og spillvann viser feil verdi	Målesonden i spillvannstanken eller vanntanken er tilsmusset	Rengjør spillvannstanken/vanntanken
	Målesonde defekt	Bytt målesonde
Ikke mulig å tømme spillvannstanken	Tappekranen tiltettet	Åpne rengjøringsdekslet på spillvannstanken og tapp av spillvannet. Spyl spillvannstanken grundig
Utløpet på engrepsblanden tilstoppet	Perlator forkalket	Klips ut perlatoren, avkalles i eddikvann (gjelder kun metallprodukter)
Vanndysene på dusjhodet tilstoppet	Vanndysene er forkalket	Avkalk dusjhodet i eddikvann eller tørk av skitt i dysene (gjelder kun metallprodukter)
Vannet renner sakte eller ikke i det hele tatt ut av dusjkaret	Kjøretøyet står ikke vannrett	Still kjøretøyet vannrett
Uklart drikkevann	Tilsmusset vann påfylt	Rengjør vanntanken mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
	Avsetninger i vanntanken eller i vannanlegget	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann

Feil	Årsak	Tiltak
Endring av smak eller lukt på vannet	Tilsmusset vann påfylt	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
	Drivstoff er uforvarende fylt i vanntanken	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann. Hvis dette er resultatløst: Oppsøk fagverksted
	Mikrobiologiske avleiringer i vannanlegget	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
Avleiringer i vanntanken og/eller i vannledende komponenter	For lang ståtid for vannet i vanntanken og i vannledende komponenter	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann

15.8 Karosseri

Feil	Årsak	Tiltak
Hengsler på luker/dører tunge å bevege	Hengsler på luker/dører ikke/for lite smurt	Smør hengsler på luker/dører med syre- og harpiksfritt fett
Hengsler/ledd i våtrom/toalettrom tunge å bevege/knirker	Hengsler/ledd ikke/for lite smurt	Smør hengsler/ledd med løsemiddel-/syrefri olje ▷ Oljen på spraybokser inneholder ofte løsemidler
Hengsler på skap tunge å bevege/knirker	Hengsler på skap ikke/for lite smurt	Smør skaphengslene med syre- og harpiksfri syntetisk olje

- ▷ Autoriserte forhandlere og servicestasjoner står til disposisjon ved bestilling av reservedeler.

Modell	Sitteplasser	Soveplasser	Utvendige mål L / B / H (i cm)
C 540 / CV 540	4	2	541 / 205 / 265
C 600 / CV 600	4	2 / 3 (OPT)	599 / 205 / 265
C 601 / CV 601	4	4 / 5 (OPT)	599 / 205 / 265
C 640 / CV 640	4	2 / 3 (OPT)	636 / 205 / 265

OPT = Antall soveplasser med spesialutstyr.

Mer informasjon om tekniske data finnes i kjøretøyspapirene eller bruksanvisning til basiskjøretøyet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du nyttige tips vedrørende kjøring.

På slutten av kapitlet er det en sjekkliste hvor du finner det viktigste utstyret for reisen.

17.1 Trafikkbestemmelser i utlandet

- ▷ Sjåføren er forpliktet til å informere seg om trafikkbestemmelsene i det landet han/hun reiser til. Du får informasjon hos automobilklubber eller ladsrepresentanter.
- ▷ I noen europeiske land må man bruke varselvester når man forlater kjøretøyet på grunn av uhell eller ulykker.
- ▷ I mange land gjelder bestemte og delvis ulike regler og forskrifter (f.eks. forskjellige varselsignaler for sykkelstativet, krav om å ha med alkoholtester, reservelys, refleksvester, godkjent størrelse av reservekanner). Sjåføren må sjekke forskriftene før reise.
- ▷ Den nyeste informasjonen finner du vanligvis på hjemmesidene til de nasjonale bilførerforeningene.

Informasjon om trafikkbestemmelsene er spesielt viktig, da gjeldende lover og forskrifter gjelder ved ulykker. For din egen sikkerhets skyld bør du alltid være oppmerksom på følgende punkter når du reiser i utlandet:

- Ta med forsikringsbeviset.
- Ulykker skal varsles til politiet.
- Skriv ikke under på dokumenter som du ikke har lest og forstått fullt og helt.

17.2 Hjelp på Europas veier

- ▷ Før reisen startes skal en innhente informasjon om nasjonale telefonnumre for redningsmannskap og politi. I mange land gjelder det sentrale nødnummeret 112 (uten forvalg).
- ▷ Lag en liste over viktige telefonnumre i landene man har reist til, og ta med denne i kjøretøyet.

Bilklubber i hjemlandet eller i landet man har reist til hjelper en gjerne videre.

17.3 Gassforsyning i de europeiske landene

- ▷ I Europa benyttes det forskjellige tilkoblingssystemer for gassflasker. Fylling eller bytting av gassflasker er ikke alltid mulig i utlandet. Under-søk før du reiser, f.eks. hos bilorganisasjonene eller i fagpressen, hvilke tilkoblingssystemer som benyttes i landet du skal besøke.

Generelle tips

Vær alltid oppmerksom på følgende råd:

- Kjør på ferie med fylte gassflasker.
- Utnytt maksimal mulig kapasitet på gassflaskene.
- Ta med adaptersett (fås i campingbutikken) for å fylle gassflasker i utlandet, og for å koble gasstrykkregulatoren til utenlandske gassflasker.

- I den kalde årstiden må man fylle med en andel propangass (butan omdannes ikke til gass under 0 °C).
- Bruk blå flasker fra firma Campingaz (finnes over hele verden). Bruk alltid sikkerhetsventil på gassflaskene.
- Hvis man må bruke fremmede flasker i utlandet, må man sjekke gassflaskene passer inn i gasskapet. Utenlandske gassflasker er ikke alltid like store som gassflaskene man har selv.
- En oversikt over gassleverandører i Europa finnes på nettsiden www.mylpg.eu.

17.4 Veiavgiftsbestemmelsene i de europeiske landene

I mange europeiske land er det krav om betaling av veiavgift. Veiavgiftsbestemmelsene og betalingsmåte er svært forskjellig. Uvitenhet gir imidlertid ikke fritak for straff, og straffene kan være skikkelig strenge.

I likhet med trafikkbestemmelsene, er sjåføren forpliktet til å skaffe seg informasjon om veiavgiftene før reisen starter. I Østerrike for eksempel er ikke lenger vignett tilstrekkelig for kjøretøyer med en totalvekt over 3,5 t. Man må skaffe seg og sette på en såkalt "Go-Box".

Informasjon fås hos alle automobilklubber eller på Internett.

- ▷ Frontruter med solfilter kan hindre funksjonen til automatiske bompengebrikker (f.eks. Go-Box). Vær oppmerksom på dette når du kjøper brikkesystemet (f.eks. Split-Go-Box).

17.5 Tips for sikker overnatting når man er underveis

Hensynsfull atferd er den beste sikkerhetsforanstaltningen for en sikker natt i bobilen.

Man reduserer risikoen for tyveri til et minimum når man følger disse grunnreglene:

- Når det er høysesong bør man ikke overnatte på motorveirasteplasser eller på parkeringsplasser langs motorveien som er typiske ferieruter.
- Flere kjøretøyer på ett sted betyr ikke nødvendigvis at man er bedre beskyttet mot tyveri. La din egen vurderingsevne bestemme.
- Kjør til en campingplass selv om det bare er for én natt.
- Når du parkerer ute i det fri, bør du sørge for fluktmuligheter. Sørg for at du har fri adgang til førersetet. Ha tenningsnøkkelen lett tilgjengelig.
- Ta kun med verdisaker som er absolutt nødvendig. Hvis det er mulig bør man oppbevare verdisaker i et lite pengeskap og ikke i nærheten av vinduer og dører.
- Lås kjøretøyet omhyggelig.

17.6 Tips for vintercampere

Følgende tips bidrar til at vintercampingen blir et hyggelig minne.

- Reserver oppstillingsplass til rett tid. Gode vintercampingplasser blir ofte tidlig opptatt.
- Start ikke uten vinterdekk.
- Ta med kjettinger.
- Velg oppstillingsplass under tak. Vær oppmerksom på underlaget. Sne og is kan tine.
- Når kjøretøyet er oppstilt, løsner man håndbremsen for å hindre at den fryser fast.
- Snøskavler må aldri dekke det automatiske luftesystemet.
- Hold det automatiske luftesystemet fritt for is og snø.
- Sørg for god luftsirkulasjon. God luftsirkulasjon hindrer fuktighet, og bo-enheten blir lettere å varme opp.
- Dekk vindusrutene i førerhuset med isolasjonsmatter for å unngå kuldebroer.
- Følg rådene i avsnittet "Gassforsyning i europeiske land".
- Til gassanlegget brukes et toflaske-system med omkoblingsautomatikk slik at det ikke går tomt for gass i løpet av natten.
- Bruk gassanlegget kun med propangass.
- Rommet bak varmeanlegget skal ikke brukes som oppbevaringsrom.
- Inne i bilen må man aldri bruke katalysatorovner og infrarøde gasstråleovner, da de forbruker oksygen ved forbrenning.
- Legg 230 V-forsyningsledningen slik at den ikke fryser fast eller blir skadet (f.eks. ved snørydding).
- Ved kraftig snøfall må man jevnlig fjerne snøen fra taket på kjøretøyet. Noen få centimeter med pulversnø isolerer, men våt snø blir fort altfor tung for taket.
- Rydd taket helt for snø slik at kjøretøy som kjører bak deg ikke blir hindret av snødrevet.

17.7 Reisesjekklister

Disse sjekklistene skal hjelpe deg slik at viktige ting ikke glemmes hjemme, selv om ikke alt på sjekklisten er nødvendig.

- ▷ Ikke vent til like før avreise med å kontrollere reisedokumentene (f.eks. papirer og informasjon) samt bilens tekniske stand. Ved å planlegge og kontrollere dokumentene i god tid, får du en god start på ferien.

Kjøkkenområde

✓	Gjenstand	✓	Gjenstand	✓	Gjenstand
	Tørkeklut		Oppvaskmiddel		Salatbestikk
	Bestikk		Oppvaskhåndklær		Skjærebrett
	Stekespade		Glass		Oppvaskbørste
	Bokseåpner		Grillbestikk		Oppvaskkluter
	Bakke til isklumper		Korketrekker		Fyrstikker
	Lighter		Kjøkkenrull		Termoskanne
	Flaskeåpner		Søpleposer		Gryter
	Plastbokser		Panner		
	Servise		Røreskje		

Bad/Sanitær

	Håndklær		Vaskemidler		Toalettppapir
	Hygieneartikler		Toalettbørste		Tannglass

Boenhet

	Søplebøtte		Kortspill		Ryggsekk
	Bilatlas		Feiekost		Soveposer
	Badehåndklær		Feiebrett		Skrivesaker
	Badesko		Stearinlys		Sko
	Batterier		Kleshenger		Skopussesaker
	Sengetøy		Klesbørste		Sportsutstyr
	Skittentøypose		Hodeputer		Støvsuger
	Bøker		Kart		Lommelykt
	Campingguide/Par- keringsplassoversikt		Medikamenter		Lommekniv
	Kikkert		Mobiltelefon		Bordduk
	Brannslukkingsap- parat		Sysaker		Drikkeflaske
	Gassflaske		Regntøy		Klesklyper
	Insektlampe		Reiseapotek		Klessnor
	Beskyttelsesmidler mot insekter		Reiseguide		

Kjøretøy/verktøy

✓	Gjenstand	✓	Gjenstand	✓	Gjenstand
	Kanne til spillvann		Gasslange		Kjettinger (vinter)
	Stikkontakt til adapter		Stoffbånd		Skrutrekker
	CEE-adapter		Kanne til drikkevann		Strømtester
	Snor		Kabeltrommel		Støtteklosser
	Reservehjul		Lim		Førstehjelpsskrin
	Reservelamper		Kombitang		Jekk
	Reservesikringer		Kompressor		Varseltrekant
	Hammer		Maljer		Varseltavle
	Stillbar skrunøkkel med åpen ende		Slangeadaptere		Varselvest(er)
	Gassfyllingsadapter		Slangeklemmer		Varselblinklys

Ute

	Avspenningstau		Campingbord		Lås
	Blåsebelg		Bagasjespinner		Snor
	Campingstoler		Grill		Teltplugger/stram-mebånd

Dokumenter

	Adresseliste		Vognkort		ID-kort
	Anmeldelsesbe-kreftelse(r)		Førerkort		Forsikringsbevis
	Allergikort		Vaksinasjonskort		Forsikringspapirer
	Bruksanvisninger		Kredittkort		Vignett/bombrikke
	Pakningsvedlegg for medisiner		Pass		Visum

12 V-forsyning.....	68
Feillokalisering	130
Slå på	75
12 V-spenning.....	68
230 V-forsyning se 230 V-tilkobling	78
230 V-sikringsboks.....	82
230 V-spenning.....	78
230 V-tilkobling	78
Feillokalisering	129

A

Anhengsbord	
Forminske	45
Ominnredning til sengebase	45
Utvide	45
Anhengsbord med delbar støtteben	45
Ansvarsfraskrivelse	5
Automatisk luftesystem	12, 39

B

Bakakseltrykk.....	22
Bakdører	38
Bakre langsgående seng	50
Bakre seng	
Ominnredning etter soving.....	49
Ominnredning til senger.....	49
Barnesikringssystemer.....	31
Batteri se startbatteri og boenhets-batteri.....	69
Batterienes kapasitet	68
Batteriovervåking	74
Batteri-skillebryter	73
Batteri-valgbryter.....	74
Belastning	17, 21
Belastning se også last.....	21
Belysning	
Bakdel, utvendig	118
Feillokalisering	129
Lamper, rengjøre	109
Lyspærer, skifte	118
Betegnelser på dekket	125
Blendingsfoldegardin, Heki-takluke	
Åpne.....	45
Stenge.....	45
Blendingsfoldegardin, rengjøre	109
Blendingsfoldegardin, vinduer	
Åpne.....	41
Stenge.....	41
Blendingsgardin i førerhus	
Åpne.....	42
Stenging.....	42
Blendingsgardin, rengjøre	109

Boenhets-batteri	
Anvisninger for	69
Feillokalisering.....	130, 131
Monteringssted	69
Sikringer	81
Utladning	69
Booster, lade, boenhets-batteri	71
Bord	45
Brann	
Oppførsel ved	11
Slukking	11
Brannfare, unngå.....	11
Brannvern	11
Bremseanlegg, feillokalisering.....	129
Bremser	30
Kontrollere	30, 129
Butangass.....	14, 60

C

Campingflasker, bruke	15, 60
-----------------------------	--------

D

Dekk	
Dekktrykk.....	126
Dekkvalg.....	124
Generelle råd.....	123
Håndtering av	125
Merking.....	125
Økt slitasje.....	13, 26, 123, 126
Deler se spesialutstyr	12
Dimensjoner, se tekniske data	8
Dører	
Feillokalisering.....	137
Inngangsdør	37
Driftsmåter	
Varmeanlegg	85
Varmtvannsberedning	85
Drikkevann-påfyllingsstuss.....	96
Åpne	96
Stenge	96
Dugg se kondens	39
Dusj	101

E

Elektrisk anlegg	
230 V-tilkobling, feillokalisering	129
Begrepsforklaringer	67
Belysning, feillokalisering	129
Feillokalisering.....	129
Sikkerhetsanvisninger	16

F

Faktisk vekt	18
Feillokalisering	
12 V-forsyning	130
230 V-tilkobling	129
Batteri	130
Belysning	129
Boenhets-batteri	130
Bremseanlegg	129
Elektrisk anlegg	129
Gassanlegg	132
Gasskomfyr	132
Innvendig dør	137
Karosseri	137
Kjøleskap	135
Møbelklaffer	137
Startbatteri	130
Toalett	136
Vannforsyning	136
Varmelufts-varmeanlegg	133
Varmtvannsberedning	133
Vifte	133
Felgtype	123
FI-bryter se jordfeilbryter	82
Flatskjerm	
Kjøreposisjon	48
Lagring	25
TV-posisjon	48
Før kjøring	17
Førersete	33
Forhandler	121
Første igangsetting	17
Frostfare	95, 99
Fullstendig utlading	67

G

Garantibevis	5
Gardiner, rengjøre	109
Gassanlegg	
Betjening	61
Defekt	14, 59, 132
DuoControl	61
Feillokalisering	132
Gassflaske, utskifting	61
Generelle råd	14
Ingen gass	132
Omkoblingsautomatikk	61
Gassavstengeventil	66
Åpne	66
Lukke	66
Symboler	66, 83
Gassflasker	
Sikkerhetsanvisninger	15, 60
Skifte	64, 65
Gassforsyning i de europeiske landene	141

Gasskap	15, 60
Gasskomfyr	
Feillokalisering	132
Rengjøre	109
Slå av	92
Slå på	92
Gasslukt	14, 59, 132
Gassregulator	25
Gasstrykkregulator, skrueforbindelser	61
Generelle råd	8
Grunnutstyr	18

H

Håndbremse	35
Dra til	12
Håndtering av dekkene	125
Hastighet	
Deler	30
Tempogrense	30
Heki-takluke	44
Åpne	44
Blendingsfoldegardin	45
Luftestilling	44
Myggnetting	45
Stenge	44
Hekkbelysning	118
Henvisningsklistremerker	121
Hjelp på Europas veier	141
Hjelp ved uhell i Europa	141
Hjulbytte	123
Tiltrekningsmoment	125
Holdebremse, se håndbremse	35
Hovedbryter 12 V	75
Høyt gassforbruk	14, 59, 132
Høytrykksspyler, vaske med	105
Hvilespenning	67
Hvilestrøm	67

I

Igangsetting	
Etter lagring over vinteren	116
Etter midlertidig lagring	116
Innebelysning	46
Lyspærer, skifte	120
Innebelysning, feillokalisering	129
Innebygde apparater	83
Anvisninger	12
Inngangsdør	37
Myggnetting	37
Innvendig dør, feillokalisering	137
Innvendig stell	108
Insektnettsjalusi, rengjøre	109
Insektnettsjalusi, vinduer	
Åpne	41
Stenge	41

Inspeksjoner	117
Inspeksjonsarbeider	117
Isofix-barnesikring	32

J

Jordfeilbryter	78
Kontrollere	82

K

Kabeltrommel	78
Kjettinger	26
Kjøleskap	35, 92
Dørlås	94
Feillokalisering	135
Nattmodus, aktivere	93
Nattmodus, deaktivere	94
Slå av	93
Slå på	93
Still inn temperatur	93
Kjøleskapdør	
Åpne	94
Blokkere i luftestilling	94
Stenge	94
Kjøre med bobilen	29
Kjørehastighet	29
Kjøretøy, vaske	106
Kjøretøybelysning se utelys	118
Kloakktank	
Tømme	103
Uttak	103
Kloakktank se toalett-kassett	103
Kobling av tilhenger	13
Generelle råd	22
Sikkerhetsanvisninger	13
Komfyr se gasskomfyr	91
Kondens på akrylglass-dobbeltvinduet	39
Kondens på gulv-understellforskruinger	39
Kontroller se sjekkliste	26, 114
Kontroller, lovlige	117
Kontrollfrister	117
Konvensjonell belastning	19
Køyeseng bak	52
Kupévarmer	
Basiskjøretøy, varme	88
Slå på	88
Kvelningsfare	12, 39

L

Lagring	
Avstengning, midlertidig (toalett)	104
Midlertidig	113
Over vinteren	115
Lampe i det bakre området	48

Lamper	46, 120
Betjene	46
Rengjøre	109
Lås	
Dører	37
Utvendig luke	38
Last	17
Beregning	20
Eksempel på beregning	20
Sammensetning	18
Last se også belastning	17
Ledningsbeskyttelsesbryter	82
Lekkasjevann i kjøretøyet	136
Lovlige kontroller	117
Luftdysene, stille inn	85
Lufting	39
Toalettrom	101
Lys, se lyspærer, skifte	120
Lyspærer, skifte	120
Innebelysning	120
Utelys	118

M

Miljøvernansvisninger	8
Møbellflater, rengjøre	109
Møbelklaffer, feillokalisering	137
Myggnetting, Heki-takluke	
Åpne	45
Stenge	45
Myggnetting, inngangsdør	
Åpne	37
Stenge	37
Myggnetting, rengjøre	109

N

Nakkestøtter	33
Nøkkelsett	17

O

Oppkjøringsklosser	35
Overbelastning	21
Overflater i rustfritt stål, rengjøres	110
Overnatting, underveis	142

P

Pære se lyspærer, skifte	120
Pære, se lyspærer, skifte	118
Påfyllingsstuss for drivstoff	33
Panel (LT 100)	75
Hovedbryter 12 V	75
Panel, se også indikeringer	75
Passasjer sete	33

Persienner	
Åpne.....	42
Stenging.....	42
Personlig utstyr	19
Plastdeler i toalett- og boenhet, rengjøre.....	109
Propangass	14, 60
Putetrekk, rengjøre	109
PVC-gulvbelegg	46
PVC-gulvbelegg, rengjøre	109

R

Reisesjekkliste	144
Rengjøre se stell	105
Rengjøre, vanntank.....	110
Reservedeler.....	120
Resirkuleringsvifte.....	84
Rør lampe	
Drei	47
Fjerne	47
Montere	47

S

Sanitæranlegg.....	95
Senger.....	49
Serienummer	121
Sikkerhets-/avtappingsventil varmeanlegg	87
Sikkerhetsanvisninger	11
Brannvern	11
Elektrisk anlegg	16
Kobling av tilhenger	13
Trafikksikkerhet.....	12
Vannanlegg.....	16
Sikkerhetsbelter	30
Rengjøre	109
Riktig festing	31
Sikring 230 V.....	82
Monteringssted	82
Sikringer	
230 V sikring	78, 82
For Thetford-toalett.....	82
På B-søyle, høyre kjøretøyside	81
Sikringer 12 V	80
Ved boenhets-batteriet	81
Ved startbatteriet	80
Sikringer 12 V	80, 81
For Thetford-toalett.....	82
Ved boenhets-batteriet	81
Ved startbatteriet	80
Sikringsboks.....	82
Sittegruppe, ominnredning til senger	53
Sitteplassforordning	33
Sjekkliste	
For igangsetting etter lagring	116
Før kjøring.....	26
Før reisen.....	144

Trafikksikkerhet	26
Ved lagring over vinteren	115
Ved midlertidig lagring.....	114
Skillevegg, uttakbar	24
Skjermholder	
Kjøreposisjon.....	48
TV-posisjon	48
Spesialutstyr	
Beskrivelse	7
Merking.....	7
Sikkerhetsanvisninger	12
Spillvannskran	100
Spillvannstank	100
Feillokalisering	136
Stell	112
Tømme	100
Spillvannstank, oppvarmet og isolert	101
Spotlight.....	46
Dreie	46
Forskyve.....	46
Ta av	46
Startbatteri	
Feillokalisering	130
Lade	70
Sikringer	80
Stell.....	105
Blendingsfoldegardin.....	109
Blendingsgardin	109
Gardiner	109
Gasskomfyr	109
Gulvbelegg av PVC.....	109
Høytrykksspyler, vaske med	105
Innvendig stell	108
Innvendige plastdeler	109
Insektnettsjalusi.....	109
Lamper	109
Møbelflater	109
Myggnetting.....	109
Om vinteren.....	112
Overflater i rustfritt stål	110
Putetrekk	109
Sikkerhetsbelte.....	109
Spillvannstank	112
Stigtrinn	107
Stores	109
Telttak.....	108
Teppegulv.....	109
Undergulv	107
Utslagsvask.....	109
Utvendig stell.....	105
Vannanlegg	110
Vannledninger	111
Vanntank	110
Vaske	106
Ved lagring over vinteren	115
Ved midlertidig lagring.....	113
Vindusruter	106

Stigtrinn	23, 35
Kjøre ut	23
Rengjøre	107
Stell	107
Trekke inn	23
Varselsignal	23
Stores, rengjøre	109
Støttelast	22
Strømsentral (EBL 31)	72
Moneringssted	72
Oppgaver	73
Symboler	
For instruksjoner	7
Gassavstengeventiler	66, 83

T

Takluke med smekklås	43
Åpne	43
Stenge	43
Takluker	42
Tanken	33
Tanklokk, se påfyllingsstuss til drivstoff	33
Teknisk tillatt totalvekt	18, 20
Tekniske data	8
Telttak	54
Impregnere	108
Rengjøre	108
Teppegulv, rengjøre	109
Tilbehør, montering	12
Tilhengerkobling	22
Med avtagbar kulehals	22
Tilkoblingsledning se 230 V-tilkobling	78
Tillatt totalvekt, se teknisk tillatt totalvekt	17
Tilleggsutstyr	19
Tiltrekkingsmoment, hjul	125
Toalett	102, 103
Feillokalisering	136
Fyllenivåmåler	103
Midlertidig lagring	104
Sikring	82
Spyle ned	103
Vinterdrift	104
Toalett-kassett, holdebøyle	104
Toalettrom	101
Lufting	101
Tømming	
Kloakk	8
Søppel	8
Spillvann	8
Tomvekt	18
Trafikkbestemmelser i utlandet	141
Trafikksikkerhet	26
Anvisninger for	12
Sjekkliste	26

TV-anlegg	48
Tverrseng bak	49
Typeskilt	121

U

Undergulv, stell	107
USB-stikkontakt-element	47
Utelys	26
Feillokalisering	129
Lyspærer, skifte	118
Utslagsvask, rengjøre	109
Utvendig stell	105
Utvendige luker	38
Klaffelås	38

V

Vannanlegg	
Desinfisering	112
Drikkevann-påfyllingsstuss	96
Påfylling	97
Rengjøre	110
Sikkerhetsanvisninger	16
Stell	110
Tømme	99
Vannforsyning	
Feillokalisering	136
Generelt	95
Vannledninger, rengjøre	111
Vannpumpe	95, 97
Vanntank	
Rengjøre	110
Vann, fylle	98
Vann, tappe	99
Vannmengde, redusere	98
Vanntank se også vannanlegg	96
Varmeanlegg	84, 88
Driftsmåter	85
Feillokalisering	133
Første igangsetting	84
Luftdysene, stille inn	85
Resirkuleringsvifte	84
Varmluftfordeling	85
Varmluftfordeling	85
Varmlufts-varmeanlegg	
Feillokalisering	133
Resirkuleringsvifte	84
Varmtvannsbereder	
Frostbeskyttelse, slå på	89
Slå av	89
Slå på	89
Tømme	90
Vedlikehold	118

Varmtvannsberedning.....	84, 88	Vindu med åpning utover	40
Driftsmåter	85	Åpne	40
Feillokalisering	133	Blendingsfoldegardin.....	41
Sikkerhets-/avtappingsventil	87	Insektnettsjalusi.....	41
Slå av	86	Langvarig lufting	40
Slå på.....	86	Lukke	40
Tømme.....	87	Vinduer	39
Vann, fyller	87	Blendingsfoldegardin.....	41
Varselmerker.....	121	Insektnettsjalusi.....	41
Vaske med høytrykksspyler	105	Vindusruter, rengjøre.....	106
Vedlikeholdsarbeid.....	117	Vintercamping	143
Veiavgiftsbestemmelsene i de europeiske		Vinterdrift	113
landene	142	Vintervedlikehold	112
Vekt i kjøreklar tilstand.....	18, 20		